

อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค
กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย

โดย

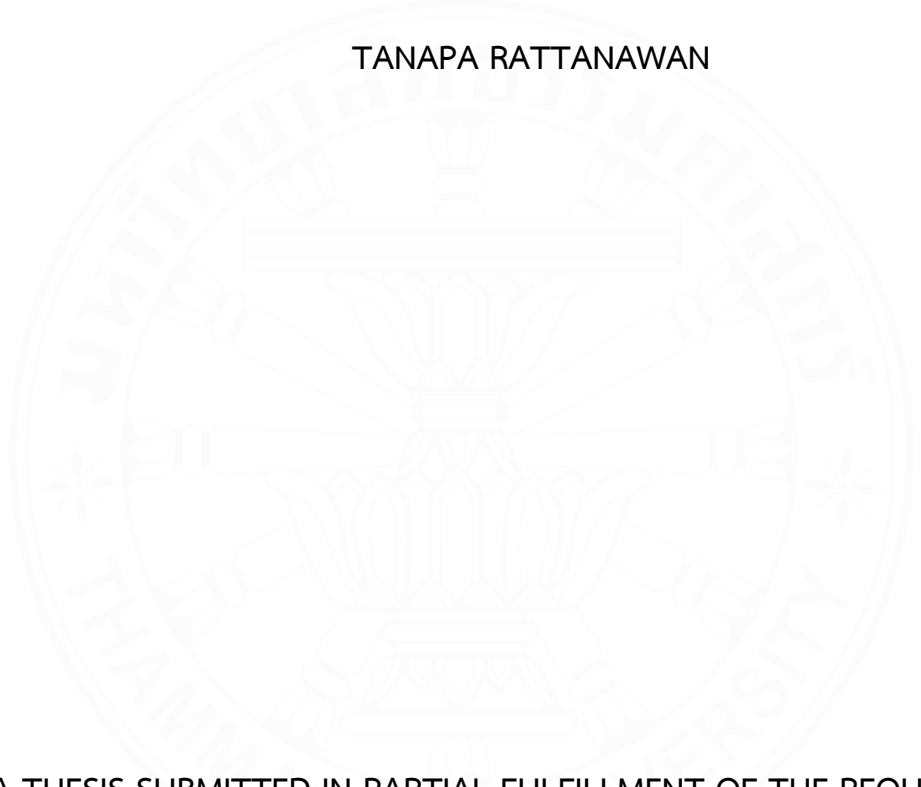
ธนาภา รัตนวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

CHINESE NATIONAL IDEOLOGY IN THE CHINESE PERIOD SERIES:
A CASE STUDY OF THAI CONSUMERS IN THAILAND

BY

TANAPA RATTANAWAN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
MANAGEMENT OF CULTURAL HERITAGE AND CREATIVE INDUSTRIES
COLLEGE OF INNOVATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2021
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยาลัยนวัตกรรมการ

วิทยานิพนธ์

ของ

ธนาภา รัตนวรรณ

เรื่อง

อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค ทัศนศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2565

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดิพล เอื้อธรรมณ์

(ดร.อดิพล เอื้อธรรมณ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Dr. V. V.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Dr. K.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ท แสนทวี)

คณบดี

Dr. C.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยกฤต อัศวธิตานนท์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์
ชื่อผู้เขียน	จินย่อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย
ชื่อปริญญา	ธนาภา รัตนวรรณ
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
	การจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
	วิทยาลัยนวัตกรรม
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวิวินิจฉัย
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน และศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน ที่ปรากฏในซีรีส์จีน มีการเก็บข้อมูลจากการรับชม ซีรีส์ประเภทย้อนยุคจำนวน 5 เรื่องคือ 1. มรุตสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวก่ดน้ำค่าง 2. ปรมจารย์ลัทธิมาร 3. ยอดอองครักษ์เสื้อแพร 4. สตรีหาญฉวางเกอ 5. ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา โดยศึกษาอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์ และเก็บข้อมูลจากการทำแบบสอบถาม กับจากการสัมภาษณ์ คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยที่บริโภคซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค จากการศึกษาพบว่า อุดมการณ์ที่พบมีทั้งหมด 5 อุดมการณ์คือ อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน อุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) อุดมการณ์เรื่องเพศ อุดมการณ์ความกตัญญู และอุดมการณ์ชาตินิยม ส่วนผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยพบว่า ผู้บริโภคจำนวนหนึ่งชื่นชอบซีรีส์จีนตั้งแต่เด็กเพราะรับชมพร้อมครอบครัว ส่วนอีกจำนวนหนึ่งชื่นชอบบริโภคเพราะมีการผลิตซีรีส์แบบทันสมัย และสวยงาม โดยหลังจากบริโภคซีรีส์จีนแล้ว ผู้บริโภคซีรีส์จีนมีความต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมจีน ท่องเที่ยวสถานที่ถ่ายทำ หรือบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ดังนั้นซีรีส์จีนเป็นอำนาจละมุนได้เพียงผู้บริโภคบางกลุ่มเท่านั้น อีกทั้งในซีรีส์จีนยังไม่ได้มีการเน้นอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมมากนัก ถึงแม้ว่าซีรีส์จีนจะได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในเอเชีย

คำสำคัญ: อุดมการณ์, อำนาจละมุน, พฤติกรรม, ผู้บริโภค, ซีรีส์จีน

Thesis Title	CHINESE NATIONAL IDEOLOGY IN THE CHINESE PERIOD SERIES: A CASE STUDY OF THAI CONSUMERS IN THAILAND
Author	Tanapa Rattanawan
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/university	Management of Cultural Heritage and Creative Industries College of Innovation Thammasat University
Thesis Advisor	Asst. Prof. Veluree Metaveevinij, Ph.D.
Academic Year	2021

ABSTRACT

Qualitative research was done to study the presentation style of Chinese national ideology in Chinese period series as well as their influence on consumer behavior in Thailand as Soft power. Five television series were studied: 1) Ashes of Love 2) The Untamed 3) Under the Power 4) The Long March of Princess Changge and 5) The Autumn Ballad. Data was collected by questionnaire and in-depth interviews with Thai television viewers of Chinese descent and those who watch Chinese period series. Results were that five ideologies were identified: glorifying Chinese culture; the patriarchal system; gender; gratitude; and audience. In terms of consumer behavior for Chinese period series in Thailand, many audience are drawn to this genre of entertainment because they watch Chinese series with their families since childhood. Thai viewers of Chinese television dramas appreciate modern and attractive production. Watching Chinese period series inspired audience to learn about Chinese culture, travel as tourists to filming locations, and consume related cultural products. Therefore, Chinese period series can represent

Soft power for certain consumer groups. In addition, Chinese period series usually do not heavily emphasize Chinese national ideology despite their current widespread popularity across Asia.

Keywords: Ideology, Soft power, Behavior, Consumer, Chinese period series

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณา และการชี้แนะที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เวฬุรีย์ เมธาวิวินิจฉัย ที่ให้ความกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวที่คอยอยู่เคียงข้าง เป็นกำลังใจให้ให้ตลอดเวลาที่ต้องการ ทำให้ผ่านช่วงเวลาการทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างราบรื่น ขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการสัมภาษณ์ ทำแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สูงสุดในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ ปริญญาตรี ตลอดจนปริญญาโทที่ช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจทุกครั้งที่ทำไม่ได้ และสุดท้าย ขอขอบคุณตนเองที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หากผลการศึกษานี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุง แก้ไขในการศึกษาครั้งต่อไป

ธนาภา รัตนวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.4 ขอบเขตงานวิจัย	6
1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	7
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology) กับความเป็นชาตินิยม	10
2.2 แนวคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับละครชุด (Series)	15
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power)	17
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ	24

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	30
3.1 วิธีการวิจัย	30
3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	33
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
3.6 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์	35
3.7 การนำเสนอข้อมูล	35
บทที่ 4 ผลการศึกษา	36
4.1 อุดมการณ์ที่ปรากฏในซีรีส์จิ้นย้อนยุค	42
4.1.1 อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน	43
4.1.2 อุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy)	56
4.1.3 อุดมการณ์เรื่องเพศ	60
4.1.4 อุดมการณ์ความกตัญญู	64
4.1.5 อุดมการณ์ชาตินิยม	66
4.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามผู้บริโภคซีรีส์จิ้นในไทย	68
4.3 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริโภคซีรีส์จิ้นในไทย	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
5.1 สรุปและอภิปรายผลอุดมการณ์ความเป็นชาติจิ้นที่พบในซีรีส์จิ้นย้อนยุค	92
5.2 สรุปและอภิปรายผลอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จิ้นในไทย และนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จิ้น	94

5.3 ข้อเสนอแนะ	98
รายการอ้างอิง	99
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม เรื่อง อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏ ในซีรีส์จิ้นย้อนยุค	105
ภาคผนวก ข คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับคนไทยเชื้อสายจีน	108
ภาคผนวก ค คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับคนไทย	111
ประวัติผู้เขียน	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ตัวอย่างซีรีส์เงินยอนยุคที่ได้รับความนิยมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 – 2565	5
4.1 บทบาทและลักษณะของตัวละครชายหลักในซีรีส์เงิน	57
4.2 บทบาทและลักษณะของตัวละครหญิงหลักในซีรีส์เงิน	61

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แผนภูมิวงกลมแสดงผลร้อยละของจำนวนผู้บริโภคอุตสาหกรรมสื่อจีน	1
2. ละครชุด “สามก๊ก”	2
3. แนวคิดและทฤษฎีของ หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser)	12
4. ความแตกต่างระหว่าง Hard Power และ Soft Power	17
5. ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi	32
6. ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi	32
7. ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi	33
8. ซีรีส์จีนย้อนยุคใน WeTV	33
9. เพจ Facebook iQiyi Thailand	35
10. เพจ Facebook WeTV Thailand	35
11. ซีรีส์ Ashes of Love	37
12. ซีรีส์ The Untamed	38
13. ซีรีส์ Under the Power	40
14. ซีรีส์ The Long March of Princess Changge	41
15. ซีรีส์ The Autumn Ballad	42
16. เจ้าแม่กวนอิมจากซีรีส์ The Long March of Princess Changge	47
17. สวรรค์แบบจีนโบราณจากซีรีส์ Ashes of Love	48
18. พระราชวังแบบโบราณ	48
19. วัดแห่งสวรรค์	49
20. ซีรีส์ Ashes of Love	50
21. ซีรีส์ The Untamed	51
22. ซีรีส์ The Long March of Princess Changge	51
23. ซีรีส์ Under the Power	52
24. ซีรีส์ The Autumn Ballad	52
25. ซีรีส์ The Untamed	53

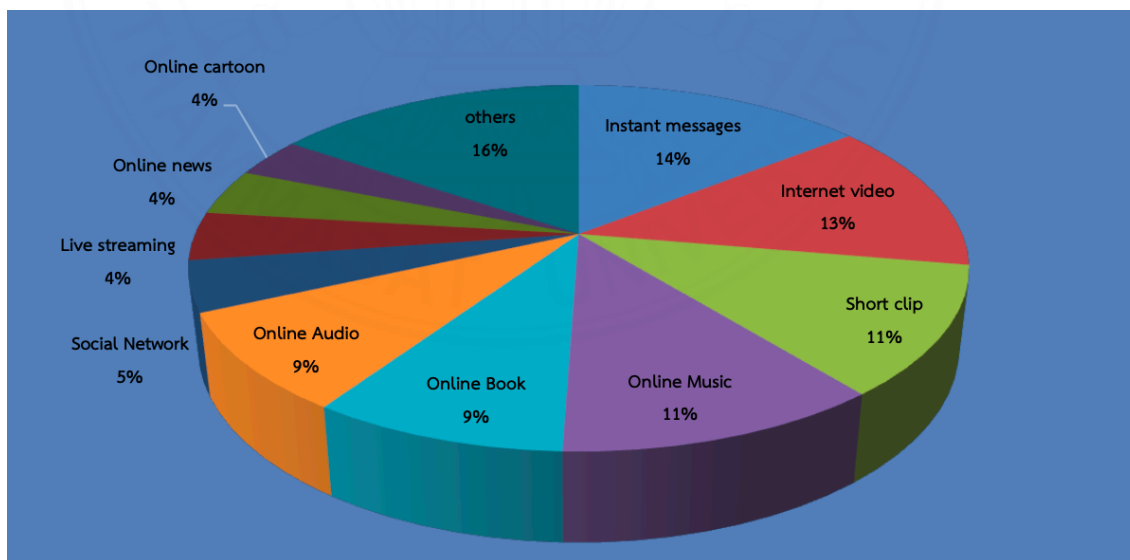
26. “เว่ยอู่เซียน” ซีรีส์ The Untamed	54
27. ซีรีส์ Under the Power	55
28. ซีรีส์ Under the Power	55
29. ซีรีส์ Ashes of Love	58
30. ซีรีส์ The Autumn Ballad	58
31. เหลียงอี่ หัวหน้านางครีษเสื่อแพรจากซีรีส์ Under the Power	59
32. ย่องเต้จากซีรีส์ Under the Power	59
33. ซีรีส์ Under the Power	62
34. ซีรีส์ The Long March of Princess Changge	63
35. ซีรีส์ The Autumn Ballad	63
36. ซีรีส์ The Untamed	64
37. ลู่อี้และพ่อของลู่อี้จากซีรีส์ Under the Power	66
38. ซีรีส์ Under the Power	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์อุตสาหกรรมสื่อของจีนในปัจจุบันถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก จากการรายงานสถานการณ์อุตสาหกรรมสื่อบันเทิงในจีนฉบับล่าสุดของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเซี่ยงไฮ้ กล่าวว่าอุตสาหกรรมสื่อบันเทิงในจีนมีมูลค่าทางตลาดสูง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบันเทิงออนไลน์หรือดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็วในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนจากนโยบายรัฐบาล คือ แผนการพัฒนาที่มีระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ.2562 – 2565 การพัฒนาอุตสาหกรรมวิดีโอสตรีมมิ่ง (Ultra HD Video) การจัดเก็บ การตัดต่อ การถ่ายทอด การใช้งาน รวมถึงการพัฒนาระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต ถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเติบโตของอุตสาหกรรมสื่อบันเทิงจีนมีการเพิ่มจำนวนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปี พ.ศ.2562 มีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของจีน 854 ล้านคน จำนวน 759 ล้านคนที่ใช้เพื่อรับชมวิดีโอผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ อาทิ กีฬา E – sport, ซีรีส์, ภาพยนตร์ เป็นต้น ข้อมูลจาก China Telecom รายงานว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น บริโภคอุตสาหกรรมสื่อมีมากถึงร้อยละ 48 แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมสื่อของจีนมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด อีกทั้งยังเกิดสื่อใหม่ของจีนจนทำให้เติบโตอย่างมากอย่างอุตสาหกรรมซีรีส์จีน (DITP, 2563)

ภาพที่ 1: แผนภูมิวงกลมแสดงผลร้อยละของจำนวนผู้บริโภคอุตสาหกรรมสื่อจีน

ที่มา: www.ditp.go.th

ยุคสมัยก่อน ซีรีส์จีนส่วนใหญ่ที่ผลิตคือ ซีรีส์กำลังภายใน การต่อสู้ บุคลิกของตัวละครชายต้องมีหน้าตาดีด้น หรือผู้หญิงต้องแต่งองค์ทรงเครื่องมากมาย โดยซีรีส์จีนแผ่นดินใหญ่เริ่มจากการถ่ายทอดผ่านโทรทัศน์เป็นครั้งแรก จีนเริ่มผลิตอุตสาหกรรมสื่อครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ส่วนใหญ่เป็นละครชุดอิงประวัติศาสตร์ ละครที่เกี่ยวกับวังหลวง โดยเฉพาะราชวงศ์ชิง ได้รับความนิยมในช่วงปลายยุค 90 และยุค 2000 ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลละครชุดของจีนแผ่นดินใหญ่ ละครโทรทัศน์ชุดเรื่อง “สามก๊ก” ถือเป็นเรื่องแรก ๆ ที่ได้รับความนิยมในไทย สร้างขึ้นโดยสถานีโทรทัศน์ CCTV ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ละครชุดเรื่องนี้ได้เข้ามาฉายในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. โดยบริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ภาค 84 ตอน ความยาวตอนละ 44 นาที ซึ่งสามก๊กถือเป็นวรรณกรรมประวัติศาสตร์จีนที่ถูกนำมาผลิตเป็นละครชุด เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นจีนต่อสังคมโลก ต่อมาจีนเริ่มผลิตละครชุดมากขึ้น มีจำนวนมากกว่า 15,000 ตอนในปีพ.ศ.2557 ประเภทละครที่ได้รับความนิยมมากคือ ย้อนยุค โรแมนติก แฟนตาซีมีถึง 47 เรื่องจาก 50 เรื่อง ในปีพ.ศ. 2559 ซึ่งละครชุดของจีนได้ออกอากาศไปยังทั่วเอเชีย รวมทั้งไทยด้วยเช่นกัน (สามก๊ก1994, 2559) แต่ในปัจจุบันจีนได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบซีรีส์จีนที่มีตัวละครหน้าตาทันสมัยมากขึ้น เครื่องแต่งกายไม่ซับซ้อน ใช้เทคโนโลยีในการช่วยตัดต่อฉากต่อสู้ หรือสร้างสรรค์ฉากใหม่ ๆ ที่มีความสวยงามแต่ยังคงวัฒนธรรมจีนเอาไว้ในแต่ละเรื่อง ถึงแม้ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคบางเรื่องจะยังคงมีการแต่งกายแบบจีนสมัยก่อน แต่เนื้อหาน่าสนใจ และสื่อสารได้เข้าใจง่ายทำให้ผู้ติดตามหรือบริโภควัฒนธรรมจีนเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 2: ละครชุด “สามก๊ก”

ที่มา: www.ch3thailand.com

อุตสาหกรรมซีรีส์ของจีนในใช้ประโยชน์จากการที่จีนมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอารยธรรมโบราณยาวนานถึง 5,000 ปี ซึ่งก่อนที่จีนจะได้รับความนิยมในด้านอุตสาหกรรมซีรีส์นั้น ในปี พ.ศ.2383 เกิดการรุกรานจากประเทศฝั่งตะวันตก รวมทั้งระบบศักดินาเสื่อมโทรมอย่างหนักจนนำไปสู่การปิดประเทศ ในเวลาดังกล่าวกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองในจีนผลักดันกันเป็นผู้นำจีนทดลองการปกครองมาทุกรูปแบบแต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ก่อตั้งขึ้นมา ค้นพบการพัฒนาแนวทางการปกครองโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง หลังจากมีความพยายามตลอด 100 ปี จีนทำสำเร็จ (ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร, 2564) ก่อนหน้านี้นี้เป็นยุคที่จีนปิดประเทศ มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้การทำอุตสาหกรรมสื่อบั่นทึงเป็นไปได้อย่าง ดั้งนั้นภาพยนตร์หรือละครชุดในยุคเริ่มแรกนั้นมาจากไต้หวันและฮ่องกงในช่วงปี พ.ศ.2473 ฮ่องกงใช้ภาษาจีนกลางและกวางตุ้งในภาพยนตร์แทนเซี่ยงไฮ้ มีการฉายในประเทศและส่งออกไปยังภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มาก ฮ่องกงเริ่มผลิตอุตสาหกรรมภาพยนตร์เติบโตเป็นอย่างมากในช่วงปี พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา ผลิตภาพยนตร์แนวศิลปะป้องกันตัว จนกระทั่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของภาพยนตร์ฮ่องกง (ภาณุ อารี, 2548) แสดงให้เห็นว่า หลายคนเข้าใจผิดคิดว่าภาพยนตร์ที่ใช้ภาษาจีน คือภาพยนตร์ที่ผลิตโดยจีนแผ่นดินใหญ่ โดยจีนมีนโยบายที่เกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมคือ China's Soft Power ของจีนในต่างประเทศ เริ่มจากการก่อตั้งสถาบันขงจื้อ (Confucius Institute) โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปี พ.ศ. 2547 เพื่อส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ เป็นการปรับใช้ภาพลักษณ์ใหม่ให้กับประเทศจีน ซึ่งในยุค พ.ศ. 2509 – พ.ศ. 2519 เป็นระยะเวลา 10 ปีที่เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมจีน ก่อนหน้านี้นี้จีนเป็นประเทศที่ปิดกั้นอินเทอร์เน็ตจากประเทศนอก และปิดกั้นสื่อที่เป็นภัยความมั่นคงของพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่ในปัจจุบัน จีนจึงใช้โอกาสจากโลกภายนอกในการสร้างอิทธิพลสื่อ อาทิ ใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Twitter, Instagram, YouTube เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ หรือสร้างสื่อโฆษณา โดยละครโทรทัศน์จีนแผ่นดินใหญ่นั้นเริ่มผลิตเป็นจำนวนมากกว่า 15,000 ตอนในปี พ.ศ.2557 ประเภทละครชุดที่มีผู้บริโภคมามากที่สุดคือ โรแมนติก - แฟนตาซี ซึ่งมี 47 จาก 50 ในปี พ.ศ.2559 ละครโทรทัศน์ของจีนเป็นที่นิยม ออกอากาศทางทีวีทั่วเอเชีย โดยเฉพาะเวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา และ กัมพูชา ซึ่งเนื้อหาที่นำมาทำซีรีส์เป็นประเภทประวัติศาสตร์ในช่วงที่เกี่ยวกับวังหลวงโดยเฉพาะยุค "ราชวงศ์ชิง" (hmong, 2563)

รัฐบาลจีนพยายามสร้างอำนาจละมุน (Soft Power) ของตนเองในด้านวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านอุตสาหกรรมซีรีส์ โดยอำนาจละมุนมาจากแนวคิดของ Joseph Nye (2004) คือการขยายอิทธิพล หรือทำให้ผู้อื่นคล้อยตาม ไม่ใช่การบังคับ ซึ่งสิ่งที่ปรากฏในซีรีส์จีน คือแนวคิดเชิงอุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาติจีน โดยอุดมการณ์ (Ideology) หมายถึงกระบวนการในสังคมที่ชนชั้นนำเป็นผู้กระทำการ

ควบคุมผ่านความเป็นผู้นำทางศีลธรรมและปัญญา ไม่ได้เป็นการบังคับแต่เป็นการกล่อมเกลาทางการศึกษาและในทางการเมือง โดยเสนอหลักการที่เป็นอุดมการณ์ร่วมในลักษณะที่ใช้โลกทัศน์และผลประโยชน์ของผู้ถูกรอบจำเข้ามาอยู่ในอุดมการณ์ กล่าวคือผู้บริโภควัตถุวัฒนธรรมจะได้รับวัฒนธรรมอุดมการณ์ทางความคิด ความเชื่อในแบบของจีน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการทำอุตสาหกรรมซีรีส์ในด้านอื่น ๆ อาทิ รัฐบาลจีนประกาศเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2564 เตรียมสนับสนุนทุน 38,000 ล้านหยวน ประมาณ 181,906 ล้านบาทเพื่อสร้างและฟื้นฟู “ฐานอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์ที่แข็งแกร่งที่สุดในโลก” ภายในโซนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์เหิงเตี้ยนในเมืองตงหยาง ซึ่งเมืองตงหยางคือ พื้นที่มีระดับความรวมกลุ่มทางอุตสาหกรรมวัฒนธรรมภาพยนตร์ และโทรทัศน์ของจีนสูงที่สุด บริษัทเกี่ยวกับภาพยนตร์และโทรทัศน์กว่า 1,400 แห่ง รวมไปถึงบริษัทหัวอี้ Brothers บริษัทภาพยนตร์และโทรทัศน์ตั้งแต่ และอื่น ๆ อีก 8 บริษัทหลักปึกฐานที่เหิงเตี้ยน เป็นสถานที่ถ่ายทำขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ฐานฉากจริงขนาดใหญ่กว่า 30 แห่ง รวมถึงสตูดิโอในร่มขนาดใหญ่พร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัยกว่า 130 แห่ง โดย 70% ของละครชุดหรือซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคได้ถ่ายทำที่เหิงเตี้ยนเช่นกัน (China Story, 2564) ด้วยความที่รัฐบาลจีนสนับสนุนผ่านกลยุทธ์ด้วยวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบ Creative Culture Industry เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการผลิตซีรีส์ ภาพยนตร์จีน แนวทางที่รัฐบาลสนับสนุนอย่างเห็นได้ชัดคือ การพัฒนาและส่งออกนอกประเทศจีนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ส่วนเนื้อหาในซีรีส์นั้นยังคงอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความเป็นจีน หากดูพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลของคนไทยบนเว็บไซต์ Google เครื่องมือการค้นหาออนไลน์ยอดนิยม พบว่ามีการค้นหาคำว่าซีรีส์เกาหลี 2,800 ครั้ง และซีรีส์จีน 2,100 ครั้ง (ไม่รวมการค้นหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับซีรีส์เกาหลีและซีรีส์จีน) โดยกรณีตัวอย่างของซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคที่ได้รับความนิยมในไทยอย่างมากคือ เฉินฉิงลิ่ง หรือ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” เป็นละครออนไลน์ที่มีเรตติ้งสูงสุดในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ยอดเข้าชมมากกว่า 6,000 ล้านวิวขณะฉาย ทำให้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนทั่วโลกสนใจบริโภควัตถุวัฒนธรรมย้อนยุค WeTV Thailand มียอดผู้ใช้งานมากถึง 250% ด้วยยอดดาวน์โหลดเฉลี่ยเดือนละหนึ่งล้านในปี ค.ศ. 2020 (ภากร กัทลี, 2565)

ตารางที่ 1.1 ตัวอย่างซีรีส์จีนย้อนยุคที่ได้รับความนิยมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 – 2565

ชื่อเรื่อง	ปีที่ผลิต
Ruyi's Royal Love in the Palace หรูอี้ จอมนางเคียงบัลลังก์	2561
Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง	2561
The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร	2562
Princess Silver คำสาปรัก ซายาผมขาว	2562
Three Lives, Three Worlds, The Pillow book สามชาติสามภพ ลิขิตเหนือเขนย	2563
The Sword and The Brocade ร้อยรักปักดวงใจ	2563
The Imperial Coroner ฉู่ฉู่ มือชันสูตรฟ้าประทาน	2564
Rebirth For You ตำนานเจียหนาน	2564
Royal Feast 尚食 ซีรีส์จีนฉบับแดจังกึม แห่งราชวงศ์หมิง	2565

แหล่งที่มา: <https://kimchiseries.com/retro-chinese-series/>

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา “อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย” เนื่องจาก ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค สอดแทรกไปด้วยวัฒนธรรมจีนแบบโบราณ ทำให้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงด้านอุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน อีกทั้งซีรีส์จีนบางเรื่องนำมาจากนิยายโบราณสู่การผลิตเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมในรูปแบบซีรีส์อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเข้าใจรูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน
2. เพื่อทราบถึงอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร

ผู้บริโภควรรณคดีซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาทฤษฎีอุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมในซีรีส์จีนย้อนยุค
- 2) ศึกษากลไกของอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power)
- 3) ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคในประเทศไทย
- 4) ศึกษาซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคที่ผลิตในปีพ.ศ. 2561 – 2565 จำนวน 5 เรื่องที่ได้รับ
ความนิยมมากที่สุดอันดับ 1 – 5 ในไทย ช่องทางการรับชมคือ WeTV , IQiyi มีดังนี้

1. Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง (ผลิตปีพ.ศ. 2561) WeTV
2. The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร (ผลิตปีพ.ศ. 2562) WeTV
3. Under the power ยอดอองครักษ์เสื้อแพร (ผลิตปีพ.ศ. 2563) WeTV , IQiyi
4. The Long March of Princess Changge สตรีหาญนางเกอ (ผลิตปีพ.ศ. 2564) WeTV ได้รับรางวัล Golden Angel Award ซีรีส์โทรทัศน์ประจำปี 2564 จากงาน China – US TV Festival
5. The Autumn Ballad ขิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา (ผลิตปีพ.ศ. 2565) WeTV

1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

วัฒนธรรมจีน (Chinese Culture) คือความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ประเพณี ศีลธรรม พฤติกรรมและความสามารถต่าง ๆ ที่ปฏิบัติต่อกันมาที่เป็นของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่สุดของโลกที่มีประวัติศาสตร์และอารยธรรมมากกว่า 5,000 ปี พบได้ทั่วพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก มีความหลากหลาย แตกต่างกันในเรื่องของขนบธรรมเนียมและประเพณีระหว่างมณฑลในจีน (Montage Culture, 2551)

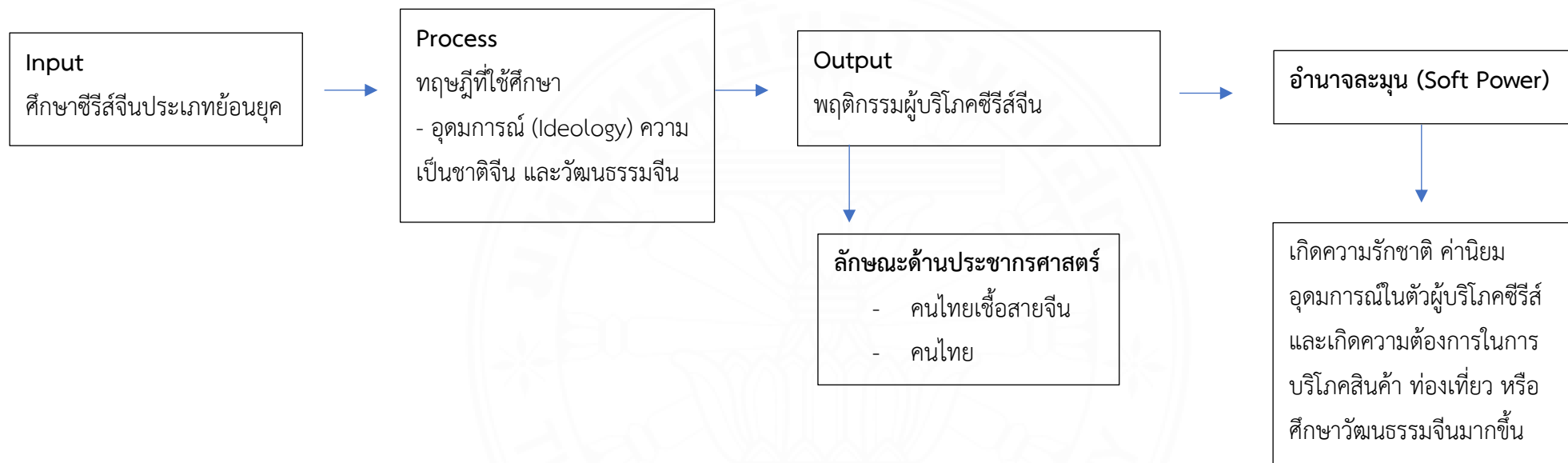
อุดมการณ์ (Ideology) คือหลักการที่ตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือภาพแสดงตัวแทนถึงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลที่มีเงื่อนไขในการดำรงชีวิต โดยกลไกของอุดมการณ์แทรกซึมอยู่ในสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ตั้งแต่สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันกฎหมาย สถาบันการเมือง สถาบันสื่อสารมวลชน สถาบันทางวัฒนธรรม และสภาพแรงงานต่าง ๆ เป็นต้น (Louis Althusser, 1963)

อำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power) คืออำนาจอย่างอ่อนที่เกิดจากการคิด พิจารณาวិธีการใช้อำนาจอย่างแนบเนียน ทำให้คนอื่นฝักใฝ่สมัครใจที่จะยินยอมทำตาม มีพลังอำนาจจัดการกับความคิดของผู้อื่น เป็นความสามารถที่ทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการด้วยการโน้มน้าวที่ฝ่ายตรงข้ามยอมรับการครอบงำของอำนาจด้วยความเต็มใจ (Joseph S. Nye, 2004)

ละครชุด หรือ ซีรีส์ (Series) คือธรรมชาติของมนุษย์ที่แสดงออกมาจากภาพนึกคิดจินตนาการจากบทความที่มนุษย์เขียนขึ้นมา หรือการทำลักษณะท่าทางตามบทบาทที่ได้รับ ซึ่งในรูปแบบการแสดงสด ถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ ทำให้ผู้ชมเห็นถึงความเป็นรูปธรรมที่เป็นเรื่องราว โดยละครชุดมีประมาณ ละครชุดเรื่องหนึ่งมีประมาณ 20 – 26 ตอน และแต่ละตอนมีความยาว 25 – 30 นาที ส่วนตอนพิเศษ มีความยาว 40 – 45 นาที เป็นต้น (Schneider, 2015)

อิทธิพลด้านวัฒนธรรมของซีรีส์จีนย้อนยุค คือแนวคิด อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนในด้านวัฒนธรรม อาทิ ฉาก เครื่องแต่งกาย อาหาร อาวุธ ความเชื่อ ประวัติศาสตร์จีนที่สอดแทรกอยู่ในซีรีส์จีน ส่งผลให้ผู้บริโภคซีรีส์จีนเกิดความชื่นชอบ นำไปสู่การปฏิบัติตามแบบวัฒนธรรมจีน หรือไปท่องเที่ยวตามสถานที่ถ่ายทำซีรีส์จีน

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย (Concept Framework)

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย “อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย” คนในยุคปัจจุบัน นิยมบริโภคอุตสาหกรรมสื่อเพื่อความบันเทิง ความรู้ หรือการผ่อนคลายหลังจากการทำงานหรือเรียน ดังนั้น “ซีรีส์จีน” คือหนึ่งในสินค้าทางวัฒนธรรมของจีนที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค สอดแทรกไปด้วย วัฒนธรรมจีนแบบโบราณ ทำให้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงด้านอุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน อีกทั้งซีรีส์จีนบางเรื่องนำมาจากนิยายโบราณสู่การผลิตเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมในรูปแบบซีรีส์อีกด้วย ทางผู้วิจัยศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในการนำมาวิเคราะห์ประกอบการวิจัยซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology) กับความเป็นชาตินิยม
- 2.2 แนวคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับละครชุด (Series)
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power)
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology) กับความเป็นชาตินิยม

2.1.1 ความหมายของอุดมการณ์ (Ideology)

Antoine (1817) กล่าวถึงในบุญประเสริฐ ศรีตะปัญญะ (2555, น.24) “อุดมการณ์” ถูกใช้โดย เดส์ตูท์ เด เทรซี (Antoine Destutt de Tracy) เป็นคนแรก ซึ่งเป็นคำนิยามจากภาษาฝรั่งเศสแปลว่า **“ศาสตร์แห่งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ที่สัมผัสได้ทางกายภาพ”** ไว้ในหนังสือองค์ประกอบของสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ในปีค.ศ. 1817 – 1818 เขาสร้างคำนี้มาจากการประกอบกันของภาษากรีก 2 คำคือ

Eidos (รูปแบบ) และ Logos (ความเป็นเหตุเป็นผล) เขาสร้างคำนี้เพื่อสร้างระบบให้กับศีลธรรม การเมือง เจตนาคือพยายามนำคำที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสะท้อนกระบวนการที่มนุษย์สื่อสารกับ สิ่งแวดล้อม ต่อมา คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) นำมาปรับใช้เป็นระบบความคิด (The System of the Ideas) ที่ครอบคลุมจิตของมนุษย์และสังคม ความหมายของอุดมการณ์สำหรับมาร์กซ์คือ การผสมรวม จินตนาการ ความฝันเพื่อง ความว่างเปล่า สิ่งที่หลงเหลือจากการสร้างความเป็นจริงให้กับประวัติศาสตร์ ของมนุษย์ 1. อุดมการณ์เป็นความฝันที่ถูกสร้างโดยผู้มีอำนาจ ให้ผู้คนมีจิตสำนึกที่ผิดพลาด ทำให้มนุษย์ ยอมรับการที่สังคมถูกแบ่งเป็นหลายส่วน (The Division of Labor) 2. อุดมการณ์ไม่มีประวัติศาสตร์ของ ตนเอง แต่ตัวอุดมการณ์ถูกสร้างขึ้นผ่านกระบวนการในการสร้างความจริงให้กับประวัติศาสตร์ สรุป ความหมายของมาร์กซิสม์ อุดมการณ์เป็นภาพสะท้อนของความจริง (Reality) ที่มนุษย์ยึดถือ และผลิตซ้ำ ความจินตนาการต่าง ๆ ที่ถูกทำให้เชื่อในสังคมมีทั้งรูปแบบการผลิต (Production) และการขูดรีด (Exploitation) ดังนั้นอุดมการณ์จึงเป็นสิ่งที่ผูกพันกับมนุษย์ (บุญประเสริฐ ศรีตะปัญญะ, 2555)

Althusser (1963) กล่าวถึงในบุญประเสริฐ ศรีตะปัญญะ (2555, น.25) ต่อมาในปีค.ศ. 1963 หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser) นักปรัชญาและนักมาร์กซิสม์ชาวฝรั่งเศส อาจารย์ประจำสถาบัน Ecole normale superieure (ENS) เป็นผู้ผลักดันให้เกิดการอ่านผลงานของมาร์กซ์ (Marx) และมีการ สัมมนาแลกเปลี่ยนในกลุ่มนักวิชาการ โดยอัลธุสแซร์เป็นนักมาร์กซิสม์โครงสร้างนิยม (Structural Marxism) หรือหลังมาร์กซิสม์ (Post - Marxism) เนื่องจากได้รับอิทธิพลความคิดจากทั้งบาชลาร์ด โคลด์ เลวี-สโตรส (Claude Lévi-Strauss) นักมานุษยวิทยา และฌาคส์ ลากีอง (Jacques Lacan) นักจิต วิเคราะห์ เพราะมีมุมมองที่ซับซ้อน อีกทั้งยังเชื่อว่า ความคิดทฤษฎีของมาร์กและเอนเงิลส์ (Engels) เป็น การวิเคราะห์แบบใหม่ ถือว่ามีความแปลกและแตกต่างจากนักมาร์กซิสม์กระแสหลักในเวลานั้น อัลธุสแซร์ กล่าวว่า อุดมการณ์คือ ระบบของการแสดงออก (The System of Representation) ที่มีความเป็น ตรรกะผ่านรูปลักษณ์ (Image) การจินตนาการ (Imagination) มายาภาพ (Myth) มโนภาพ (Concept) รวมถึงเป็นเครื่องมือในการสร้าง และสืบสาน อุดมการณ์จึงถูกผลิตซ้ำผ่านการปลูกฝังมโนภาพให้กับ สมาชิกในสังคม อุดมการณ์ทำหน้าที่ชักจูง (Interpell) ให้ปัจเจกบุคคลกลายเป็นอัตบุคคล (The Subject) แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ไม่ได้แสดงออกถึงความเป็นจริง แต่เป็น “ความสัมพันธ์ที่มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่จริง” ที่มีผลต่อสถานะการดำรงชีวิตของมนุษย์ (บุญประเสริฐ ศรีตะปัญญะ, 2555) โดยอัลธุสแซร์ต้องการเชื่อม ทฤษฎีของมาร์กซิสเข้ากับการวิเคราะห์แบบใหม่ โดยเสนอไว้ดังนี้

- 1) รัฐคือกลไกที่กดขี่ข่มปราบ 2) เราจำเป็นต้องแยกอำนาจและกลไกของรัฐออกจากกัน
- 3) เป้าหมายของการต่อสู้ทางชนชั้นนั้นสัมพันธ์กับอำนาจรัฐและผลกระทบต่อการใช้กลไกของรัฐโดย

ชนชั้นหนึ่งๆ เพื่อรักษาอำนาจนั้นไว้ในชนชั้นของตน 4) กรรมาชีพจะต้องยึดกุมอำนาจรัฐเพื่อทำลายกลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ และทดแทนด้วยกลไกแบบกรรมาชีพ ก่อนจะทำลายรัฐและกลไกทั้งปวง ก็ยังคงต้องการเครื่องวิเคราะห์บางอย่างที่ทำให้ทฤษฎีแบบพรรณนา (Descriptive Theory) กลายเป็นทฤษฎีที่เป็นจริง (Theory As Such)

การจำแนกความแตกต่างระหว่างอำนาจรัฐและกลไกของรัฐนั้นยังคงไม่เพียงพอ トラバเท่าที่เรา ยังมองไม่เห็นความแตกต่างของสิ่งที่ซ่อนอยู่ข้างในนั้นที่เขาเรียกว่า กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ (Ideological State Apparatuses) หรือ ISAs ซึ่งวางอยู่ตรงกันข้ามกับกลไกด้านข่มปราบของรัฐ (Repressive State Apparatus) (Andy Blunden, 2013)

กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐอยู่ในสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ตั้งแต่สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันกฎหมาย สถาบันการเมือง สถาบันสื่อสารมวลชน สถาบันทางวัฒนธรรม และสหภาพแรงงานต่าง ๆ ความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่าง ‘กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ’ กับ ‘กลไกทางการข่มปราบของรัฐ’ จึงอยู่ที่อันแรกมีความหลากหลาย และไม่สามารถรู้ได้ว่าจะเกิดเอกภาพขึ้นเมื่อไหร่ ในขณะที่อันหลังมีความเป็นเอกภาพ และดำรงอยู่ในขอบเขตที่เป็นสาธารณะ (public) ทั้งหมด ซึ่งตรงข้ามกับแบบแรกที่มีก้อยู่ในขอบเขตของเอกชน (private) กลไกทุกแบบที่กล่าวมาต่างสามารถกระทำการผ่านอุดมการณ์และความรุนแรงด้วยกันได้ทั้งสิ้น แม้ ‘กลไกทางการข่มปราบของรัฐ’ จะใช้กำลังปราบปรามเป็นด้านหลัก แต่ทั้งนี้ก็ยังจำเป็นต้องมีการใช้อุดมการณ์ควบคู่ไปด้วย เช่นเดียวกับโรงเรียนที่มีการลงโทษที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของความรุนแรง แสดงให้เห็นว่ากลไกทั้งสองประเภทมีกระบวนการทำงานร่วมกันได้อย่างสอดคล้อง ชนชั้นปกครองจึงรักษาบทบาทความสำคัญของตนต่อไป トラバเท่าที่อุดมการณ์แบบชนชั้นปกครองยังสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ซึ่งปัจจัยชี้วัดสำคัญสูงสุดในมุมมองของอัลธุสแซร์ คือระบบการศึกษา (Andy Blunden, 2013)

ว่าด้วยความคิดและทฤษฎีของอัลธุสแซร์

ความสัมพันธ์ทางการผลิต → กลไก → อุดมการณ์ → องค์ประธาน

Relations of production → Apparatus → Ideology → Subject

ภาพที่ 3: แนวคิดและทฤษฎีของ หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser)

ที่มา: <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=inthedark&month=10-2007&date=12&group=16&gblog=86>

จากข้อมูลข้างต้น อุดมการณ์คือความคิด ความเชื่อที่เกิดจากมนุษย์โดยเฉพาะชนชั้นปกครองที่มีแนวคิดเป็นของตนเอง และต้องการให้ชนชั้นถูกปกครองได้รับแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมตามแบบที่ต้องการโดยใช้วิธีการปลูกฝังผ่านสถาบันทางสังคม เพื่อให้ชนชั้นถูกปกครองยอมรับและเชื่ออย่างเต็มใจ โดยไม่มีเงื่อนไขอันใด

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้กล่าวถึงบทบาทของอุตสาหกรรมสื่อในปัจจุบัน มีการสอดแทรกของอุดมการณ์เช่นกัน ผู้บริโภคสื่อส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงบทบาท หรือสิ่งที่สื่อนำเสนอ ผู้บริโภคสื่อนั้นมักเสพสื่อเพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น กสทช. แบ่งบทบาทของสื่อในมุมมองของอุดมการณ์ที่ปรากฏในสื่อได้ดังนี้

1. สื่อถูกประกอบสร้างขึ้น ไม่ได้สะท้อนความจริงของโลกแบบตรงไปตรงมาด้วยเทคนิค เช่น มุมกล้อง สี เสียง การตัดต่อ
2. สื่อสร้างภาพความเป็นจริง ตีความ สรุป และสร้างให้ ดังนั้นสื่อเป็นแหล่งสร้างภาพความเป็นจริง ที่ไม่จริงเสมอไป
3. มนุษย์สามารถต่อรองกับสื่อ ขึ้นกับความต้องการส่วนตัว ความพึงพอใจตามเชื้อชาติ เพศ วัฒนธรรม จุดยืนทางศีลธรรมที่แต่ละคนอาจเข้าใจ ตีความหมาย หรือมีการโต้ตอบต่อสื่อสารต่างกันไป
4. สื่อมีการค้าแทรกอยู่ การผลิตสื่อส่วนหนึ่งเพื่อธุรกิจและกำไร ดังนั้นควรพิจารณาอิทธิพลทางการค้าที่อยู่ในสื่อว่าสิ่งที่สื่อเผยแพร่และนำเสนอไป เพื่อต้องการให้เลือกใช้สินค้าหรือบริการหรือไม่
5. สื่อมีนัยทางอุดมการณ์และค่านิยม โดยสื่อมีวิธีการนำเสนอการดำเนินชีวิตและคุณค่า เช่น สื่อทางธุรกิจมักถ่ายทอดค่านิยมทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เห็นว่าสินค้าและบริการเป็นเรื่องที่น่านิยม
6. สื่อมีนัยทางสังคมและการเมือง ซึ่งสื่อมีอิทธิพลสูงมากในทางการเมืองและสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง การตระหนักถึงสิทธิของพลเมือง
7. รูปแบบและเนื้อหาของสื่อมีความแตกต่างตามแบบฉบับของตัวเอง การใช้สื่อต่างประเภทเพื่อสื่อสารเรื่องเดียวกัน ความหมายที่ออกมานั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ หรือแม้แต่สื่อประเภทเดียวกันยังมียุทธวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันได้
8. สื่อแต่ละประเภทมีรูปแบบทางสุนทรียภาพเฉพาะตัว การรู้เท่าทันสื่อไม่ได้หมายความว่าดูความหมายของสาร และนัยต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรม แต่หมายถึงการรู้จักชื่นชมกับสุนทรียภาพต่าง ๆ ในสื่อด้วย (กสทช., 2555)

จากความหมายของอุดมการณ์ และอุดมการณ์ที่ปรากฏในสื่อแสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของสื่อมีอุดมการณ์เป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอข้อมูล ตลอดจนการครอบงำทางความคิดของผู้บริโภคสื่อ ซึ่งสื่อจึงได้มีการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นชาติเงินเช่นกัน

2.1.2 อุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในสื่อของจีน

สื่อในจีนแผ่นดินใหญ่ได้รับอิสระและมีความหลากหลายมากขึ้นนับตั้งแต่เหมา เจ๋อตงถึงแก่อสัญกรรมในปีค.ศ. 1976 หลังจากนั้นเติ้ง เสี่ยว ผิงปฏิรูปสื่อให้มีการนำเสนอข่าวเศรษฐกิจและสังคมจีนในแผ่นดินใหญ่มากขึ้น โดย สรวง สิทธิสมาน (2021) นักเรียนไทยในเซี่ยงไฮ้ได้ยกตัวอย่างการใช้อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนในยุคของเติ้ง เสี่ยว ผิง ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ชาติ ไม่สำคัญว่าเงินจะมีรูปแบบการปกครองแบบไหน (ทุนนิยมหรือสังคมนิยม) แต่ยังคงรากฐานความคิดชาตินิยมแบบเดิมไว้ 3 ส่วนดังนี้ 1. ความภาคภูมิใจในความยิ่งใหญ่ในอดีต 2. ความอับอายที่เคยถูกชาวต่างชาติกดขี่ 3. ความต้องการเป็นมหาอำนาจ (สรวง สิทธิสมาน, 2021) กล่าวคือถึงแม้ว่าเงินจะมีการพัฒนาประเทศในหลากหลายด้าน แต่ยังคงอุดมการณ์ความเป็นชาติจีนไว้ในการนำเสนอในสื่อ ให้เป็นเอกลักษณ์ของประเทศต่อไป

บทบาทของสื่อจีนในปัจจุบัน มีการนำเสนอหลากหลายรูปแบบ เช่น วิทย์ โทรทัศน์ โทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งในยุคของ สี จิ้นผิง รัฐบาลควบคุมสื่อทุกสื่อ (ไม่นับสื่อภาคเอกชนที่เขียนเกี่ยวกับจีนที่อยู่ในต่างประเทศ) ถึงแม้ว่าเงินจะมีจุดยืนเกี่ยวกับความเป็นชาตินิยมของตนเอง ที่อาจสร้างความไม่พอใจ จนเกิดการแบ่งแยกกลุ่มชอบและไม่ชอบจีนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน การสื่อสารของยุคสี จิ้นผิง มีความพัฒนาแบบก้าวกระโดด ส่งผลให้ผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่สื่อเสนอมากขึ้นทั้งสื่อทางการและไม่ทางการ โดยจากการวิเคราะห์ของ อ้ายจง (2564) นักศึกษาไทยในจีน ศึกษาการนำเสนอข่าวสารและข้อความที่ออกมาจากสื่อต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทางหลักๆคือ 1. เพื่อกระตุ้นความรักชาติของคนจีนแผ่นดินใหญ่ เช่น สื่อของภาครัฐ ที่นำเสนอในภาษาจีน อย่าง CCTV และ People's Daily 2. เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของจีนสู่นานาชาติประเทศ ตามจุดประสงค์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน ณ เวลานั้น ตามนโยบายของภาครัฐบาลจีน โดยนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่น ในประเทศต่างๆ ที่ตอนนี้จีนเริ่มเข้าไปเจาะในแต่ละประเทศมากขึ้น ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในนั้น โดยในแนวทางที่สองนี้ สื่อจีนจะใช้โทนการนำเสนอ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังคงการนำเสนอแบบชาตินิยม สื่อถึงความร่วมมือกับนานาประเทศมากขึ้น เข้าใจในความต้องการของต่างประเทศมากขึ้น (ภากร กัทลี, 2564)

2.2 แนวคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับละครชุด (Series)

ละครชุด หรือ ซีรีส์ (Series) เป็นอุตสาหกรรมสื่อที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นละครที่แบ่งเป็นตอนที่แต่ละตอนมีเวลาสั้น ๆ มีการผลิตซีรีส์มากมายในหลากหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ไทย หรือ จีน พบว่านักวิชาการที่ให้คำนิยามของคำว่า “ซีรีส์” นั้นมีการให้คำนิยามที่อธิบายได้อย่างชัดเจน ดังนี้

ละครชุด หรือ ซีรีส์ (Series) คือละครที่แบ่งเผยแพร่เป็นตอน (Episode) หลายตอนต่อเนื่องกัน อาทิ รายวัน รายสัปดาห์ หรือเผยแพร่ตามฤดูกาล โดยทุกตอนมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน ทั้งมีนักแสดงและมีรูปแบบของละครเดียวกัน ในอเมริกาเหนือ ละครที่แบ่งเผยแพร่เป็นตอน ๆ มีระยะเวลานาน โดยตั้งแต่ปีค.ศ. 1980 ละครชุดหนึ่งมี 21 – 27 ตอน เริ่มเผยแพร่ในฤดูใบไม้ร่วง ส่วนปีค.ศ. 2000 ซีรีส์ได้รับการสนับสนุนให้ทำเพียง 10 – 13 ตอนเพื่อประเมินความสนใจของผู้บริโภคก่อนในเบื้องต้น ถ้าได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก ผู้ผลิตซีรีส์จะเพิ่มถึง 20 – 26 ตอน ส่วนซีรีส์ของอินเดียมีอย่างน้อย 200 ตอน แต่ละตอนมีความยาว 25 – 30 นาที ถ้ามีตอนพิเศษ ความยาวของละคร 40 – 45 นาที (Schneider, 2015)

จากคำนิยามของผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่า ซีรีส์ คือสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมาจากการจินตนาการให้แสดงบทบาทตามที่ได้รับมอบหมายของเนื้อเรื่องละครนั้น ๆ ละครแต่ละชุดมีหลากหลายตอนซึ่งขึ้นอยู่กับผู้จัดทำละคร โดยเฉลี่ยแล้วละครชุดมีจำนวน 10 ตอนถึง 20 ตอนแล้วแต่เนื้อหาความยาวของบทละคร เป็นต้น โดยละครชุดของจีนมีพัฒนาการจาก ละครโทรทัศน์ หรือ ละครโทรทัศน์จีนแผ่นดินใหญ่มีความคล้ายกับละครโทรทัศน์ในอเมริกาเหนือ แต่มีระยะเวลายาวนานกว่า จีนผลิตละครโทรทัศน์มากกว่าประเทศอื่น ๆ จำนวน 15,000 ตอนภายในปีค.ศ. 2014 ประเภทละครที่ได้รับความนิยมมากคือ ย้อนยุค โรแมนติก แฟนตาซีมีถึง 47 เรื่องจาก 50 เรื่อง ในปีพ.ศ. 2559 ซึ่งละครชุดของจีนได้ออกอากาศไปยังทั่วเอเชีย โดยเฉพาะในเวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา และ กัมพูชา (Schneider, 2015)

ละครโทรทัศน์ชุดเรื่อง “สามก๊ก” ถือเป็นเรื่องแรก ๆ ที่ได้รับความนิยมในไทย สร้างขึ้นโดยสถานีโทรทัศน์ CCTV ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ละครชุดเรื่องนี้ได้เข้ามาฉายในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. โดยบริษัทมีเดีย ออฟมีเดียส์ จำกัด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ภาค 84 ตอน ความยาวตอนละ 44 นาที (สามก๊ก 1994, 2559) ต่อมา จีนได้พัฒนาการทำละครชุดให้มีความทันสมัยมากขึ้น มีการฉายละครผ่านทางออนไลน์ เช่น iQiyi, Youku และ Tencent Video หรือ CCTV-8 เป็นช่องที่ออกอากาศละครชุดผ่านโทรทัศน์ที่มีหลากหลาย

ประเภท เช่น อิงประวัติศาสตร์ (แบ่งเป็น นิยายอิงประวัติศาสตร์ รักชาติ ปณิบัติ ประวัติศาสตร์ยุคใกล้ และ กำลังภายใน) ตำรวจ การเมือง คอมเมดี้ ครอบครัวยุคใหม่ โดยทุกตอนเริ่มต้นด้วยการนำเสนอ เพลงประกอบละครที่มีรายชื่อนักแสดงและทีมงาน และจบด้วยเพลงประกอบละครอีกเพลง ละครบางเรื่องได้รับความนิยมจนมีการแปลเป็นภาษาอื่น ๆ (Schneider, 2015)

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power)

อำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power) ได้รับการนิยามความหมายโดยนักวิชาการหลากหลายคน นักวิชาการนิยามคำว่า อำนาจละมุน ที่มีความหมายโดยรวมคือ อำนาจที่มีความสามารถที่ทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการด้วยการโน้มน้าวที่ฝ่ายตรงข้าม การยอมรับการครอบงำของอำนาจด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นว่า อำนาจละมุน เป็นอำนาจที่นักวิชาการให้ความสำคัญและนำไปปรับใช้เยอะพอสมควร โดยมีนักวิชาการที่ให้คำนิยามที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

นิยามอำนาจสามด้านของ Boulding (1989) กล่าวว่า อำนาจด้านแรกคือ ใช้อำนาจทำลาย ด้านที่สองคือกระจายอำนาจ และด้านสุดท้ายคือ บูรณาการหรือพลังอำนาจในการรวบรวมผู้คน ทำให้ผู้คนเหล่านั้นรู้สึกห่วงใย เคารพ อยู่เคียงข้าง ซึ่งอำนาจด้านที่สามมีความคล้ายคลึงอำนาจละมุน หรือ Soft Power มากที่สุด กล่าวคือเป็นอำนาจที่เกิดจากการคิด พิจารณาวិธีการใช้อำนาจอย่างแยบยล ทำให้คนอีกฝั่งสมัครใจที่จะยินยอมทำตาม ส่วนของ Lukes (1989) นักเศรษฐศาสตร์การเมืองชาวเยอรมัน ระบุถึงพลังอำนาจสามด้านคือ ด้านแรกเป็นพลังอำนาจในการตัดสินใจ ด้านที่สองคือพลังอำนาจในการกำหนดกติกา และข้อจำกัดการโต้เถียง ด้านที่สามคือพลังอำนาจในการจัดการกับความคิดของผู้อื่นให้เป็นไปตามที่ต้องการ (Boulding, 1989) กล่าวคือนักวิชาการสองคนดังกล่าวมีการให้นิยามความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ถึงแม้ว่าอำนาจละมุน ได้รับความสนใจและคำวิจารณ์จากนักวิชาการและนักการเมืองเป็นอย่างมาก แต่นักวิชาการ Niall Ferguson ได้ใช้คำเสียดสีไว้ว่า Soft Power แปลว่าอำนาจละมุน การที่รัฐลงทุนไปกับวัฒนธรรมและคุณค่าทางการเมืองนั้น ไม่ได้หมายความว่าจะทำให้ผู้กำหนดนโยบายของรัฐต่าง ๆ คล้อยตามได้ ดังนั้นยังคงเป็นข้อถกเถียงถึงการนำ Soft Power มาใช้อย่างถูกต้อง โดยส่วนใหญ่แล้วผู้คนมักนำ Soft Power มาใช้กับนโยบายเชิงวัฒนธรรมเพราะเป็นสิ่งที่คนเข้าถึงง่ายมากที่สุด วัฒนธรรมสามารถแทรกซึมได้อย่างรวดเร็ว ส่วนในด้านอื่น ๆ อย่างด้านการเมือง นั้นผู้นำประเทศบางประเทศที่ปกครองระบอบเผด็จการ นำ Soft Power มาใช้ในการควบคุมแนวคิดของคน โดยที่คนนั้นยอมจำนนแต่โดยดี สามารถทำตามคำสั่งได้อย่างเต็มใจและพร้อมเพรียง เช่น ประเทศจีนเป็นต้น และที่สำคัญคือ Soft Power สามารถนำมาใช้วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองโลกได้อีกด้วย (Boulding, 1989)

	Hard	Soft
Spectrum of Behaviors	coercion inducement Command ← → Co-opt	agenda setting attraction
Most Likely Resources	force payments sanctions bribes	institutions values culture policies

ภาพที่ 4: ความแตกต่างระหว่าง Hard Power และ Soft Power

ที่มา: หนังสือ Soft Power: the Means to Success in World Politics.

นักวิชาการคนถัดมา ถือเป็นผู้ที่ให้คำนิยามของอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power) จนได้รับความนิยมมากที่สุด ถ้าหากกล่าวถึง อำนาจละมุน จะเป็นนักวิชาการชื่อ Joseph S. Nye (1989) ขึ้นมาเป็นอันดับต้น ๆ โดย Nye มีหนังสือที่กล่าวถึงอำนาจละมุนว่า อำนาจละมุน คือ หนทางในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ไม่ใช่ด้วยการบังคับ แต่เป็นการ "ดึงดูด" ส่วนความหมายถัดมา Nye (2004) กล่าวว่า ได้เขียนหนังสือของตนเองที่เกี่ยวกับ อำนาจละมุน คือหนังสือ “Soft Power: The means to success in world politics” กล่าวว่า ความหมายของอำนาจคือ ความสามารถในการโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้อื่น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการแต่มีหลายวิธี เช่นการข่มขู่ การติดสินบน ซึ่งเมื่อถึงเวลาที่ใช้อำนาจ ผู้ที่เราต้องการใช้อำนาจมีท่าทีไม่ตอบสนองหรือทำตามสิ่งที่สั่งนั้นไม่สามารถคาดการณ์ได้ วิธีการแก้ปัญหาคือคิดแนวทางใหม่ในการใช้อำนาจได้สำเร็จ ส่วนคำว่า อำนาจละมุน หมายถึง ความสามารถในการทำให้ผู้อื่นปรารถนาผลลัพธ์ที่ผู้ใช้อำนาจต้องการ การปลูกปั่นความพึงพอใจของผู้อื่น โดยกลไกหลักคือการสร้างความดึงดูดใจต่อผู้อื่น ซึ่งผลของการใช้อำนาจละมุน เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขคือการสร้างความพึงพอใจที่ไม่สามารถจับต้องไม่ได้ที่ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามจุดประสงค์ของผู้ใช้อำนาจโดยปราศจากการคุกคามหรือแลกเปลี่ยนสิ่งใด ๆ ต่อมา Nye (2008) ได้เขียนบทความ อำนาจละมุน อีกเช่นกันคือบทความ “Public Diplomacy and Soft Power” ว่า อำนาจละมุน คือ ความสามารถในการร่วมมือและดึงดูด เพื่อให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เราต้องการ จากการนิยามทั้งสามครั้งของนักวิชาการ Nye แสดงให้เห็นถึงการศึกษา “อำนาจ” โดยละเอียดจากสถานการณ์ประเทศนโยบายของรัฐที่ใช้กับต่างประเทศ จนเกิดเป็นคำอธิบายถึงอำนาจที่ใช้การอ้อมค้อมเพื่อได้สิ่งที่ต้องการมา (Dutta, 2018)

Matsuda นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ได้กล่าวถึง Soft Power ในหนังสือของเขาชื่อว่า “US Cultural Policy in Early Postwar Japan and Permanent Dependency” ปีค.ศ.2007 กล่าวว่า เป็นการแลกเปลี่ยนแบบสองทาง ไม่ใช่แค่เพียง "ลัทธิจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม" เพียงฝ่ายเดียว ใช้ความสัมพันธ์แบบครอบงำ อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่ง “การครอบงำ” หมายถึงกระแสอิทธิพลและความสัมพันธ์ทางเดียว (Dutta, 2018)

Ferguson (2009) ศาสตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) กล่าวถึง อำนาจละมุน ในบทความ “Think Again: Power” กล่าวถึงนโยบายต่างประเทศว่า สหรัฐอเมริกาสามารถใช้อิทธิพลในกิจการโลกด้วยอำนาจละมุนของตนได้ แต่ไม่สามารถสร้าง “ความน่าดึงดูดใจ” ให้กับวัฒนธรรมอเมริกันได้ เช่นเด็กที่นับถือศาสนาอิสลามชอบ Coca-Cola, McDonalds เพลงและภาพยนตร์ของอเมริกา แต่กลับไม่ชื่นชอบสหรัฐอเมริกาแต่อย่างใด (Dutta, 2018)

Hall (2010) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยโทรอนโต (Toronto University) เขียนบทความเรื่อง "An Unclear Attraction: A Critical Examination of Soft Power as an Analytical Category" กล่าวถึงแนวคิด อำนาจละมุน คืออำนาจที่ถูกใช้อย่างกว้างขวางโดยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นหมวดหมู่ของการปฏิบัติ ไม่ใช่หมวดหมู่ของการวิเคราะห์ ส่วนแนวคิดเรื่องความดึงดูดต่อคุณค่าทางวัฒนธรรม หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นทรัพย์สินของนโยบายต่างประเทศนั้นเป็นเพียงแบบจำลองขึ้นมา กล่าวคือแนวคิดเรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ Joseph S. Nye สามารถนำไปปรับใช้ในนโยบายต่างประเทศได้ (Dutta, 2018)

Gray (2011) นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์จากสถาบัน US Army War กล่าวว่า อำนาจละมุน ไม่มีความชัดเจนในแนวคิด อาจเป็นความคิดที่อันตรายได้ เนื่องจากทำลายอำนาจทางทหารและอำนาจทางเศรษฐกิจ ยิ่งไปกว่านั้น อำนาจอย่างแข็ง (Hard Power) สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณ ในขณะที่ อำนาจละมุน ไม่สามารถใช้ในลักษณะเดียวกันได้ นอกจากนี้ อำนาจละมุน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของนโยบายต่างประเทศ กล่าวคือเป็นสิ่งที่นักคิดเชิงกลยุทธ์จะรับมือได้ยาก (Dutta, 2018)

จากคำนิยามของอำนาจอย่างอ่อน หรืออำนาจละมุน (Soft Power) ที่นักวิชาการได้นิยามไว้ มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับ อำนาจละมุน ในการนำมาใช้ในเชิงกลยุทธ์ของประเทศ แต่นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่นำ อำนาจละมุน มาใช้ในนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะนำมาเผยแพร่ วัฒนธรรมของชาติตนเองสู่สากล โดยนักวิชาการที่ได้รับความนิยมและพูดถึงมากที่สุดในการใช้คำว่า อำนาจละมุนคือ Nye ดังนั้นทฤษฎีอำนาจละมุน สอดคล้องกับประเด็นในการวิจัยนโยบายที่รัฐบาลจีนใช้กับอุตสาหกรรมชีรีส์ที่ใส่ความเป็นวัฒนธรรมจีนลงไปเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้อย่างแยบยล โดยรัฐบาลจีนได้ออกแผนนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมจีนผ่านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีการใช้ อำนาจละมุนในการดำเนินการ ดังนี้

สำนักข่าวบีบีซี ไทย (BBC NEWS, 2564) กล่าวถึงจีน – ใต้หวันเรื่อง นโยบายจีนเดียว หรือ หลักการเดียว (One China Policy) เริ่มต้นในปี พ.ศ.2492 ในช่วงการสิ้นสุดของสงครามกลางเมืองในจีน ซึ่งฝ่ายชาตินิยมที่พ่ายแพ้สงครามคือ พรรคก๊กมินตั๋ง ได้ลี้ภัยไปตั้งถิ่นฐานที่ไต้หวัน ส่วนฝั่งพรรคคอมมิวนิสต์ที่ชนะสงครามได้ปกครองจีนแผ่นดินใหญ่โดยตั้งชื่อประเทศอย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China: PRC) ซึ่งนโยบายจีนเดียวเป็นจุดยืนของประเทศที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนแผ่นดินใหญ่ กล่าวคือประเทศเหล่านั้นต้องเลือกสร้างความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นจีนแผ่นดินใหญ่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่สามารถสร้าง

ความสัมพันธ์ควบคู่ไปกับสาธารณรัฐจีน หรือไต้หวัน (Republic of China: ROC) ได้ ซึ่งรัฐบาลจีนมีจุดยืนที่กล่าวโดยสี จิ้นผิง ว่า “ไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน และไม่อาจแบ่งแยกจากจีนได้ เพราะถือเป็นบูรณภาพแห่งดินแดนของจีน” ส่งผลให้ไต้หวันไม่พอใจ เริ่มแสดงจุดยืนของตนเองมากขึ้นคือพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า (DPP) ที่มีนโยบายสำคัญคือ การสนับสนุนเอกราชของไต้หวัน เป็นต้น (BBC NEWS, 2564)

พรภรณ์ จันทโรจน์นันท์ และ ธนศ อิมสำราญ (2563) กล่าวถึงนโยบายของประเทศจีนโดยจีนมี Soft Power อยู่แล้วในด้านวัฒนธรรมคือ นโยบาย China's Soft Power ของจีนในต่างประเทศเริ่มจากการก่อตั้งสถาบันขงจื้อ (Confucius Institute) โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปี พ.ศ. 2547 เป็นองค์การการศึกษาสาธารณะภายใต้กระทรวงศึกษาธิการจีน วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ เป็นนโยบายด้านการศึกษาเพื่อปรับใช้ภาพลักษณ์ใหม่ให้กับประเทศจีน ต่อมาในยุคเหมา เจ๋อตง ใช้นโยบาย “การปฏิวัติทางวัฒนธรรม (Cultural Revolution)” ในช่วงปี พ.ศ.2509 – 2519 ในการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มาพัฒนาประเทศ เห็นได้ว่า ประเทศจีนมองลัทธิขงจื้อเป็นแนวคิดที่ล้าหลังและสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นทางสังคมจีน การปฏิวัติครั้งดังกล่าวได้ทำลายคติความเชื่อโบราณของลัทธิขงจื้อ และเปลี่ยนเป็นให้คนเชื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ของเหมา เจ๋อตงแทน ซึ่งแก่นแท้ของลัทธิคอมมิวนิสต์จีน คือ การต่อต้านระบบระบบอำนาจเดิม รวมถึงต่อต้านความเชื่อทางศาสนาและลัทธิต่าง ๆ แต่สุดท้ายไม่เป็นผล หลังจากนั้นในยุคของ เต็ง เสี่ยวผิง มีการปรับนโยบายเศรษฐกิจครั้งใหญ่ ลงทุนจากต่างประเทศ จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ตะวันออกของจีนที่ใกล้ชายฝั่งทะเล มีการเดินทางไปเจรจาทางการค้าที่ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ จีน เป็นต้น การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 การเยือนระดับสูงของทั้งสองประเทศยังคงสร้างความไว้วางใจทางการเมืองซึ่งกันและกันและลึกซึ้งมากขึ้น จีนเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของไทย จนทำให้เศรษฐกิจจีนเติบโตรุ่งเรือง ในวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2521 จีนกลับมาเปิดประเทศอีกครั้ง และมีการส่งออกอุตสาหกรรมอื่น ๆ รวมทั้งอุตสาหกรรมสื่อเช่นกัน (พรภรณ์ จันทโรจน์นันท์ และ ธนศ อิมสำราญ, 2563, น. 215)

นักเขียนจากสำนักพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ (2562) กล่าวถึงนโยบายปฏิรูปสื่อของ “สี จิ้นผิง” ภายใต้แนวคิด สื่อเก่าต้องมีสื่อใหม่ ซึ่ง เขียน จวิน รองผู้อำนวยการสถานีวิทยุและโทรทัศน์มณฑลส่านซี กล่าวว่า สถานีวิทยุและโทรทัศน์มณฑลส่านซีตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2492 ถือเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุด ประกอบไปด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ในตอนแรกสื่อสิ่งพิมพ์กระแทกมากที่สุดเนื่องจากคนอ่านข่าวจาก

อินเทอร์เน็ตแทน ส่วนโทรทัศน์ก็เช่นกัน ส่วนวิทยุยังคงอยู่เพราะคนนิยมใช้รถยนต์และเปิดวิทยุฟังกันมากขึ้น สี จิ้นผิง มองว่าสื่อต้องอิสระและใช้ทุกแพลตฟอร์มอย่างคล่องตัว เพื่อให้ทุกคนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงสื่อจีนได้ (สำนักพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

สำนักข่าว China Story (2564) กล่าวถึงรัฐบาลจีนประกาศเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2564 เตรียมสนับสนุนทุน 38,000 ล้านหยวน ประมาณ 181,906 ล้านบาทเพื่อสนับสนุนและฟื้นฟู “ฐานอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์ที่แข็งแกร่งที่สุดในโลก” ซึ่ง Hengdian World Studios เป็นแหล่งถ่ายทำภาพยนตร์และซีรีส์มานานกว่า 20 ปีแล้ว ก่อตั้งในปีค.ศ. 1996 ตั้งอยู่ในโซนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์เหิงเตี้ยนในเมืองตงหยาง โดยเมืองตงหยางคือ พื้นที่มีระดับความรวมกลุ่มทางอุตสาหกรรมวัฒนธรรมภาพยนตร์ และโทรทัศน์ของจีนสูงที่สุด บริษัทเกี่ยวกับภาพยนตร์และโทรทัศน์กว่า 1,400 แห่ง บริษัท Zhejiang Hengdian Film City Co., Ltd. เป็นบริษัทลูกของ Hengdian Group โดยผู้ก่อตั้งคือ สวีเหวินหรง (Xu Wenrong) รวมไปถึงบริษัทหัวอี้ Brothers บริษัทภาพยนตร์และโทรทัศน์ตั้งแต่ และอื่น ๆ อีก 8 บริษัทหลักปักฐานที่เหิงเตี้ยน เป็นสถานที่ถ่ายทำขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ฐานฉากจริงขนาดใหญ่กว่า 30 แห่ง สวนดอกไม้ 276 จุด แบ่งเป็นถ่ายซีรีส์จีนย้อนยุค 106 จุด และฉากในยุคสมัยต่าง ๆ เช่น ยุคสาธารณรัฐ เซี่ยงไฮ้สมัยใหม่ สมัยราชวงศ์ชิง ราชวงศ์ซ่ง ราชวงศ์หมิง ราชวงศ์ชิง ฉิน อั่น เป็นต้น รวมถึงสตูดิโอในร่มขนาดใหญ่พร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัยกว่า 130 แห่ง โดย 70% ส่วนในเวลาทั่วไปถ้าหากไม่มีการถ่ายทำ จะมีการเปิดให้ท่องเที่ยวในจุดต่าง ๆ เหิงเตี้ยนนอกจากเป็นที่ถ่ายภาพยนตร์หรือซีรีส์แล้ว ยังมีโรงแรม สวนน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเหล้าแบบโบราณ รวมถึงชุดแบบจีนโบราณให้เช่าในการเยี่ยมชม ทำให้ขึ้นชื่อว่าเป็นสตูดิโอถ่ายทำที่ใหญ่ที่สุดในโลก หรือเรียกว่า “Chinawood” ของจีน (China Story, 2564)

สำนักข่าวสุดสัปดาห์ (2562) กล่าวถึงการที่รัฐบาลจีนปรับนโยบายเกี่ยวกับการลดการผลิตซีรีส์จีน ซึ่งจีนได้มีการจัดงาน Beijing TV Program Market & Exhibition จัดขึ้นโดย Capital Radio & TV Program Producers Association สมาคมผู้ผลิตดำเนินรายการวิทยุและวิทยุโทรทัศน์ที่มีองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิกอยู่กว่า 500 แห่ง ซึ่งเป็นสมาคมที่เชื่อมระหว่างรัฐบาลจีนและอุตสาหกรรมด้านวิทยุโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยน วางแผนแนวทางการผลิต การออกอากาศ และการจัดการตลาดรายการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งข้อสรุปที่ได้จากภายในงานคือการลดแลพเพิ่มจำนวนของซีรีส์จีนประเภทต่าง ๆ โดยซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคเป็นประเภทที่ลดการผลิต เนื่องจากการขยายตัวของตลาดทุนภาพยนตร์และโทรทัศน์มีการชะลอตัวตั้งแต่ปี ค.ศ.2018 ทำให้โครงการผลิตซีรีส์จีนเลื่อน

กำหนดการสร้างออกไป ซึ่งสาเหตุที่ลดจำนวนของซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคนั้นเพื่อเร่งผลิตซีรีส์ประเภทรักชาติให้มากขึ้น เนื่องจากจีนต้องการยกระดับสังคมให้กลายเป็น “สังคมกินดีอยู่ดี” เพื่อให้เข้ากับนโยบายของรัฐบาล จึงต้องลดซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค และเพิ่มซีรีส์ประเภทรักชาติแทน (สำนักข่าวสดส์ปาด้า, 2562)

ภาณุ อารี (2563) กล่าวถึงบทบาทของรัฐกับการหนุนหนุนในฐานะ “Soft Power” โดยได้กล่าวถึงบทบาทของรัฐบาลจีนว่า ปีค.ศ. 2001 จีนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก รัฐบาลจีนยังตระหนักถึงความสำคัญของอำนาจละมุน (Soft Power) จึงออก “นโยบายออกไปข้างนอก” (Going out policy) โดยประธานาธิบดีเจียงเจ๋อหมิน อยู่ในแผน 5 ปี (2006 – 2015) เป้าหมายหลักคือ ส่งเสริมภาพลักษณ์ของจีนในต่างประเทศ และเสริมสร้าง Soft Power ด้วยการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่สากล เช่น จัดสัปดาห์หนังจีน แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากระบบเซ็นเซอร์ที่เข้มงวด ส่งผลให้เนื้อหาของภาพยนตร์ต้องมีลักษณะเชิงบวกและถ่ายทอดอุดมการณ์สังคมนิยม ทำให้ขาดอรรถรส (ภาณุ อารี, 2563)

ภากร กัทชลี (2565) กล่าวถึงการวิเคราะห์การตลาดของซีรีส์จีนย้อนยุคที่สร้างรายได้จำนวนมากให้แก่จีน วิเคราะห์ถึงอุตสาหกรรมบันเทิงจีนมีการพัฒนาอย่างมาก ด้วยความที่รัฐบาลจีนสนับสนุนผ่านกลยุทธ์ด้วยวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบ Creative Culture Industry เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการผลิตซีรีส์ ภาพยนตร์จีน แนวทางที่รัฐบาลสนับสนุนอย่างเห็นได้ชัดคือ การพัฒนาและส่งออกนอกประเทศจีนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ส่วนเนื้อหาในซีรีส์นั้นยังคงอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความเป็นจีน หากดูพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลของคนไทยบน Google เครื่องมือการค้นหาออนไลน์ยอดนิยม พบว่า มีการค้นหาคำว่าซีรีส์เกาหลี 2,800 ครั้ง และซีรีส์จีน 2,100 ครั้ง (ไม่รวมการค้นหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับซีรีส์เกาหลีและซีรีส์จีน) โดยกรณีตัวอย่างของซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคที่ได้รับความนิยมในไทยอย่างมากคือ เฉินฉิงฉิง หรือ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” เป็นละครออนไลน์ที่มีเรตติ้งสูงสุดในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ยอดเข้าชมมากกว่า 6,000 ล้านวิวขณะฉาย ทำให้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนทั่วโลกสนใจบริโภคซีรีส์จีนย้อนยุค WeTV Thailand มียอดผู้ใช้งานมากถึง 250% ด้วยยอดดาวน์โหลดเฉลี่ยเดือนหนึ่งล้านในปี ค.ศ. 2020 (ภากร กัทชลี, 2565)

บริษัท Transport Journal (2022) วิเคราะห์บทบาทของอุตสาหกรรมบันเทิงจีน ในทศวรรษ 2020 ในระยะ 2-3 ปีมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อย่างในปีค.ศ. 2018 มีรายได้ 2005 – 2018 อยู่ที่ 18.9% สูงกว่าอัตราเติบโตเฉลี่ยของ GDP จีนคือ 6.9% จากอุตสาหกรรมบันเทิงมูลค่า 586,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาในปีค.ศ. 2020 การตลาดของภาพยนตร์จีนนั้นขึ้นเป็นอันดับใหญ่ที่สุดในโลกจากการคำนวณรายได้บัตรเข้าชมจำนวน 1.93 พันล้านเหรียญสหรัฐ นำหน้าตลาดอเมริกาเหนือที่ได้เพียง 1.92 พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนในปีค.ศ. 2021 สตริมมิงของจีน WeTV และ iQiyi มีผู้ชมหลากหลายพื้นที่ของเอเชียเป็นอันดับ 3 และ 4 รองจาก Netflix ของสหรัฐอเมริกา และ Viu ของฮ่องกง ซึ่งมีรายงานด้านความบันเทิงระหว่างประเทศคาดการณ์ไว้ว่า มูลค่าของธุรกิจบันเทิงและสื่อจะมากถึง 2.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐภายในปีค.ศ. 2525 ถ้าหากจีนทำได้ดี จะทำให้สามารถแบ่งการตลาดมาต่อยอดในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้อีกด้วย

ความสำเร็จดังกล่าวมาจากการสนับสนุนจากรัฐบาลจีน โดยพิจารณาให้อุตสาหกรรมบันเทิงเป็นหนึ่งในปัจจัย 5 ของมนุษย์ เพราะสิ่งบันเทิงคือสิ่งที่จรรโลงใจตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา ยิ่งปัจจุบันประชากรจีนสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์เพื่อบริโภคสื่อได้ตามความต้องการ จึงเป็นช่องทางการขึ้นเหมือนการศึกษา ศาสนา การอบรมทางสังคม รวมถึงเป็นช่องทางการบ่มเพาะผู้คนโดยนำเสนอเนื้อหาอุดมการณ์ของชาติ ซึ่งรัฐบาลไม่ต้องการอุตสาหกรรมบันเทิงเป็นไปตามกลไกตลาด ทำให้รัฐบาลต้องยกระดับอุตสาหกรรมบันเทิงให้เป็นเป้าหมายหลักทางเศรษฐกิจแทนที่การเกษตร อย่างในปีค.ศ. 2016 อุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มดิจิทัลรวมอยู่ในแผนพัฒนาระยะ 5 ปี ฉบับที่ 13 โดยรัฐบาลตั้งชื่อว่า “กลุ่มอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์เกิดใหม่เพื่อสร้างความตื่นตัวในหมู่ผู้เกี่ยวข้อง” รัฐบาลจีนใช้วิธีการสร้างผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมบันเทิงหลายทาง คือการสนับสนุนการสร้างงานบันเทิง IP (Intellectual Properties) หรือคอนเทนต์ตั้งต้นสำหรับการพัฒนาสื่อ ได้แก่ ดนตรี แอนิเมชัน ศิลปะ เกม ภาพยนตร์ ซีรีส์ และวรรณกรรม ส่งผลให้มีผู้ติดตามสื่อมากขึ้น

ถัดมาคือจัดกลุ่มอุตสาหกรรมบันเทิงให้สอดคล้องกับยุคสมัย ประกอบไปด้วยซีรีส์ ภาพยนตร์ เกมออนไลน์ บริการดนตรีสดสตรีมมิง โดยงานแต่ละกลุ่มเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเผยแพร่งานวรรณกรรม หรือ การนำเนื้อหาวัฒนธรรมมาประยุกต์กับสื่อบันเทิงเช่น การสร้างตัวละครเกมเป็นเทพเจ้า เป็นต้น ส่วนในด้านของภาพยนตร์และซีรีส์มีการจัดตั้งหน่วยงานกลาง “Completion Guarantee Company” ทำหน้าที่ช่วยผู้ลงทุนประเมิน ควบคุมความเสี่ยงในการลงทุนผลิตภาพยนตร์หรือซีรีส์ ข้อกำหนดต่าง ๆ หากเป็นวรรณกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รัฐบาลเปิดให้ลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย เช่นในปีค.ศ. 2019 ผู้เขียนลงทะเบียน 10 ล้านคน สามารถผลิตงานเขียนได้ประมาณ 25 ล้านเรื่อง ทำให้มีผู้อ่านเข้าถึง 450 ล้านคน ส่วนตลาดเกมออนไลน์ในปีค.ศ. 2021

มูลค่าอุตสาหกรรมเกมออนไลน์สูงถึง 46.71 พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนอุตสาหกรรมซีรีส์แนวย้อนยุคแฟนตาซี กำลังภายใน เป็นที่ยอมรับว่ามีผู้บริโภคจำนวนมากในตลาดเอเชีย ด้วยมาตรฐานของนักแสดง เนื้อเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งจีนพยายามขยายตลาดซีรีส์จีนให้บริโภคได้ฟรีผ่านช่องทางออนไลน์ มีการใส่คำแปลภาษาอังกฤษและอื่น ๆ เพื่อการขยายตลาดของซีรีส์ จากสำรวจความนิยมซีรีส์จีนใน 26 ประเทศ พบว่า 76% ของผู้ตอบแบบสอบถามทดลองชมงานของจีน (Transport Journal, 2022)

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับสื่อ

การสื่อสารของมนุษย์ คือพื้นฐานการติดต่อของสังคม ถือปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการทำ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันมีหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นการพบปะสังสรรค์ การส่งจดหมาย การสนทนาผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งสื่อออนไลน์คือช่องทางการสื่อสารที่สำคัญอย่างมาก มนุษย์สามารถรับชมสื่อผ่านช่องทางออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา จุดเริ่มต้นของการเปิดรับสื่อเริ่มจากการให้ ความสนใจในเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยพฤติกรรม的开รับสื่อของมนุษย์มีนักวิชาการได้นิยาม ความหมายและคำอธิบายได้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Lerner (1958) อ้างถึงในวิทยา ดวงจันทร์ (2550, น.22 – 23) เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาอิทธิพลการ เปิดรับสื่อมวลชน ให้คำจำกัดความคำว่า “การเปิดรับสื่อมวลชน” คืออัตราส่วนของประชากรที่มีวิทยุ จำนวนยอจดจำหน่วยของหนังสือพิมพ์ และจำนวนผู้นั่งดูภาพยนตร์ต่อประชาชนหนึ่งพันคน ต่อมา Roger & Svenning (1969) ขยายแนวคิดการเปิดรับสื่อออกเป็น 5 ประเภทได้แก่ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และนิตยสาร โดยใช้ดัชนีในการวัดจากจำนวนการเปิดฟัง การอ่าน การ รับชมต่อปีเพื่อศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ และระยะเวลาในการเปิดรับ สื่อ เป็นต้น (วิทยา ดวงจันทร์, 2550)

Defleur (1966) อ้างถึงในวิทยา ดวงจันทร์ (2550, น.22 – 23) เสนอความคิดที่มีความแตกต่าง ของปัจเจกบุคคลในทางบุคลิกภาพ ลักษณะทางจิตวิทยา ความแตกต่างนี้เกิดจากการเรียนรู้จาก สภาพแวดล้อมของแต่ละคน ทำให้มีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อที่ต่างกัน (วิทยา ดวงจันทร์, 2550) ส่งผล ให้ความคิดในการเลือกเปิดรับสื่อนั้นแตกต่างกัน (วิทยา ดวงจันทร์, 2550)

Klapper (1960) อ้างถึงในวิทยา ดวงจันทร์ (2550, น.22 – 23) กล่าวถึงอุปนิสัยและโลกทัศน์ ส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างทั้งด้านความคิด สภาพแวดล้อม ตลอดจนการตัดสินใจในการรับสื่อตามความ พึงพอใจของตนเองผ่าน “กระบวนการเลือกสรร” หรือ “การเลือกรับรู้” ประกอบไปด้วย การเลือก เปิดรับ (Selective Exposure) การรับรู้ (Selective Perception) และการเลือกจดจำ (Selective Retention) (วิทยา ดวงจันทร์, 2550)

Dominick (1990) อ้างถึงใน ปิยาอร รักชาติ (2552, น.11) กล่าวว่า ผู้บริโภคต้องการเปิดรับข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เพื่อความจำเป็นของบุคคลที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นการเปิดรับสื่อเป็นการแสดงถึงการยอมรับในสังคมต่อผู้อื่น และเพื่อความบันเทิง (ปิยาอร รักชาติ, 2552)

จากงานวิจัยของ McLoide (n.d.) อ้างถึงในเวียร์ริศ พฤษศิลป์ (2560) ระบุว่าตัวชี้วัดที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมี 2 ชนิดคือ

1. วัดจากเวลาที่ใช้กับสื่อคือ การวัดจากระยะเวลาที่บุคคลเปิดรับสื่อ
2. วัดจากประสิทธิภาพของการใช้สื่อคือ การวัดความถี่ในการใช้สื่อของแต่ละบุคคล แยกตามประเภทของเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยการเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นมีทักษะในการแสวงหาข้อมูลที่น่าสนใจ เนื่องจากมีความรู้เท่าทันสภาพแวดล้อม จึงเปิดรับข่าวสารเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจ เพิ่มพูนความรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการตอบสนองการรู้เท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องการคำแนะนำ สิ่งที่จะช่วยในการใช้ชีวิตประจำวัน หรือเพื่อเสริมองค์ความรู้ เป็นต้น (เวียร์ริศ พฤษศิลป์, 2560)

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ (2531) อ้างถึงในอนินทยา ประสิทธิ์มี (2562, น.21 – 23) สิ่งที่ทำให้เปิดรับสื่อที่แตกต่างกันคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของแต่ละบุคคล การเติบโตมาจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความคิด ความเข้าใจ ความรู้ในการรับรู้ที่แตกต่างกันไป รวมทั้งการศึกษาหรือกลุ่มคนที่อยู่ด้วยย่อมทำให้การเปิดรับสื่อแตกต่างกัน (อนินทยา ประสิทธิ์มี, 2562)

สุชาติา วรระมานี (2542) มนุษย์มีเหตุผลในการเปิดรับสื่อ 3 ประการคือ การอยู่คนเดียวที่ไม่ได้พบปะสังสรรค์กับคนอื่น ไม่ได้เข้าสังคม จึงเปิดรับสื่อต่าง ๆ ไว้ลดทอนความเหงา เหตุผลถัดมาคือ ความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่อยู่ในตัวของมนุษย์ ดังนั้นสื่อคือสิ่งที่ตอบสนองความต้องการในการอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ เหตุผลสุดท้ายคือ ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง มนุษย์แสวงหาข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเพื่อให้ตนเองมีความรู้ อีกทั้งหาข่าวสารที่เป็นสิ่งบันเทิง จรรโลงใจอีกด้วย (สุชาติา วรระมานี, 2542)

ประมะ สตะเวทิน (2546) กล่าวถึงความเป็นปกติของมนุษย์ที่มีความพึงพอใจในการเลือก คิดในสิ่งที่ตนเองเชื่อหรือทำตามความต้องการของตนเอง ซึ่งอุปนิสัยในการชอบเลือกเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ในชีวิตโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ (ประมะ สตะเวทิน, 2546)

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selectivity in Communication) ชีวิตประจำวันของผู้รับสารมีโอกาสที่จะรับสารจากแหล่งหรือผู้ส่งสาร (Sources) จำนวนมาก แต่ผู้รับสารมีความสามารถที่จำกัดใน

การรับสารจากแหล่งต่าง ๆ หรือมีความพอใจที่จะรับสารแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้รับสารมักเลือกรับสารตามความพอใจเท่านั้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective – Attention) นักทฤษฎีด้านข่าวสาร (Information Theorists) กล่าวว่าสายตาของมนุษย์สามารถรับข้อมูลได้ 5 ล้านส่วนใน 1 วินาที แต่ในขณะเดียวกันสมองสามารถรับข้อมูลได้ 500 ส่วนใน 1 วินาที ดังนั้นผู้รับสารต้องเลือกรับสารเท่าที่สมองตนรับได้ โดยการเลือกรับสารที่ตนเองชอบมากที่สุดนั่นเอง

3. การเลือกรับรู้ และการเลือกตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) หลังจากผู้รับสารเลือกสารที่ต้องการแล้ว ยังมีการตีความของสารที่ได้รับด้วยตนเอง โดยการตีความหมายจากประสบการณ์ ความรู้ของผู้รับสาร ผู้รับสารมักจะบิดเบือนสารเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนเอง เช่น คนที่ไม่ชอบคูชีรีส์จิ้น เมื่อคูชีรีส์จิ้น จะตีความว่าชีรีส์ดังกล่าวน่าไม่มีประโยชน์ มีเพียงแต่การนำเสนอเรื่องรักใคร่เท่านั้น เป็นต้น

วิลาวณีย์ เรื่องปฏิกรณ์ (2546) สิ่งที่ทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรม的开ปรับสารที่แตกต่างกันคือ อดีตของผู้รับสารที่ผ่านมา หรือสิ่งที่พบเจอ ซึ่งการตีความสารที่ได้รับขึ้นอยู่กับความคิดของผู้รับสารว่ามีความรู้ความเชื่ออย่างไร รวมถึงความแตกต่างด้านปัจจัยภายนอก เช่น เพศ สังคม ประเพณี ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคล (วิลาวณีย์ เรื่องปฏิกรณ์, 2546)

จากความหมายและคำนิยามของนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความชอบ ความรู้ หลังจากนั้นนำสื่อที่ได้รับมาตีความตามประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ความคิดเห็นของตนเอง และเลือกจดจำแต่สิ่งที่ผู้รับสารพึงพอใจ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ในส่วนของพฤติกรรมผู้บริโภคชีรีส์จิ้นได้ อีกทั้งเป็นทฤษฎีที่วิเคราะห์ปัจจัยการเลือกรับชมชีรีส์จิ้นของผู้บริโภคคนไทยได้อย่างละเอียดและแม่นยำ โดยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อก็เป็นหนึ่งในอำนาจละมุน (Soft Power) เมื่อผู้บริโภคเปิดรับสื่อ ทำให้ง่ายต่อการรับอุดมการณ์ ความเชื่อจากสื่อ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในชีรีส์จิ้นย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคชีรีส์จิ้นในไทย” ซึ่งมีการวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม นโยบายด้านต่าง ๆ ของจีน อำนาจละมุน (Soft Power) และพฤติกรรมการบริโภคสื่อ โดยผู้วิจัยศึกษา และนำแนวคิดมาจากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อุตสาหกรรมสื่อในหลากหลายประเทศมีการนำวัฒนธรรมของตนเองมาปรับใช้เพื่อผลักดันให้สนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ภาพยนตร์ เพลง การ์ตูน ซีรีส์ เป็นต้น โดยกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรมนั้นคือการใช้อำนาจละมุน (Soft Power) คือการสอดแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมหรือสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติของตนเพื่อให้ผู้บริโภคได้ซึมซับวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมไปเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศได้อีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้จากงานบทความ และวิจัยที่วิเคราะห์ถึงการนำวัฒนธรรมมาเผยแพร่ในรูปแบบอำนาจละมุน ตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริโภคหลังจากได้รับชมสื่อ ดังนี้

จากงานบทความของกิตติ ประเสริฐสุข (2561) เรื่อง “Soft Power ของเกาหลีใต้: จุดแข็งและข้อจำกัด” กล่าวถึงพัฒนาการการนำวัฒนธรรมเกาหลีมาปรับใช้หลังจากที่เกาหลีมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นและมีการยกเลิกนโยบายเซ็นเซอร์ในปี ค.ศ.1990 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของ “คลื่นเกาหลี” (Korean Wave) ทำให้รัฐบาลเกาหลีส่งเสริมวัฒนธรรมสมัยนิยมเกาหลีเพราะ สามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรม และในสมัยนั้นเกิดวิกฤตการเงินของเอเชีย เกาหลีต้องสร้างรายได้เข้าประเทศให้มากขึ้น อำนาจละมุนด้านวัฒนธรรมเกาหลีสามารถแยกได้เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม และวัฒนธรรมสมัยนิยม โดยเกาหลีเริ่มจากการส่งเสริมวัฒนธรรมสมัยนิยมให้ติดตลาดก่อน แล้วจึงส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิมผ่านละครทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เพลงและดนตรี รวมถึงซีรีส์เช่นกัน ในส่วนของนโยบายจากรัฐบาลของประธานาธิบดีลีเมียงบัก เริ่มจากปี ค.ศ.2009 รัฐบาลใช้ยุทธศาสตร์ Global Korea เริ่มโครงการ “อาหารเกาหลีสู่ระดับโลก” ที่เน้นถึงลักษณะเด่นของอาหารเกาหลีที่มีทั้งสมุนไพร วิตามินที่ดีต่อสุขภาพ หรือชุดฮันบกที่เป็นชุดประจำชาติ โดยเป็นต้น เกาหลีเน้นการนำเสนอการพัฒนาประเทศด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยมีรัฐแทรกแซงและพัฒนาการเมืองควบคู่กันไป (กิตติ ประเสริฐสุข, 2561)

กิตติ ประเสริฐสุข (2557) เขียนบทความเรื่อง “นโยบาย Soft Power ต่ออาเซียนของญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้: นัยและบทเรียนสำหรับประเทศไทย” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงการใช้นโยบายอำนาจละมุนของญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ที่มีต่ออาเซียนในแต่ละบริบทแล้วนำมาเปรียบเทียบ โดยแบ่งเป็นทั้งหมด 3 ด้านได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายการต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่า จีนได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 17 ในปี ค.ศ.2011 มีข้อสรุปว่า “จีนจำเป็นต้องปรับปรุง Soft Power ด้านวัฒนธรรม เพราะอุตสาหกรรมวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอันนำไปสู่ประเทศมหาอำนาจด้านวัฒนธรรมสังคมนิยม” โดยจีนใช้นโยบายด้านวัฒนธรรมโดยการตั้งศูนย์วัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ การปรับปรุงสื่อ การข่าวที่เพิ่มภาษาที่หลากหลายมากขึ้น การตั้งสถาบันขงจื่อในการเผยแพร่ภาษาจีนและความเชื่อ การ

นำการแสดงจั่วจัดแสดงในงานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนโบราณ การแพทย์ของจีนโดยการฝังเข็ม ปรัชญาของจีนที่ได้รับการยกย่องระดับโลก ฯลฯ ส่วนญี่ปุ่นนั้น ในปี ค.ศ.1970 ญี่ปุ่นเน้นการนำเสนอวัฒนธรรมที่สื่อถึงความสงบคือ วัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างการจัดดอกไม้และการชงชา หลังจากนั้นรัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี ฟุคุตะ เน้นสร้างความสัมพันธ์แบบใจถึงใจโดยมีวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการลบภาพความโหดเหี้ยมของญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการดำเนินนโยบายเชิงรุกภายใต้แนวคิด “Cool Japan” เป็นการใส่ค่านิยมลงไปสินค้าทางวัฒนธรรม อาทิ การ์ตูนมังงะ อนิเมะ รายการโทรทัศน์ ละคร ภาพยนตร์ เพลงและดนตรี การแต่งตัวคอสเพลย์ ซูโม่ และเบสบอล เป็นต้น ส่วนสุดท้ายคือ อำนาจละมุนของเกาหลี การใช้ยุทธศาสตร์ Global Korea คือการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ปรับเปลี่ยนเพื่อส่งออกสู่สากล อาทิ ภาพยนตร์ ซีรีส์ อาหาร การแต่งกายของเกาหลี เป็นต้น โดยสรุปแล้วทั้งสามประเทศมีการใช้วัฒนธรรมของตนเองผ่านอำนาจละมุนในการเผยแพร่ในแต่ละประเทศมีนโยบายที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้กระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจได้สำเร็จ (กิตติประเสริฐสุข, 2557)

ณัฐฉิ มีสกุล (2562) ผู้เขียนบทความ “การถ่ายทอดวัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครเกาหลี” ผู้เขียนบทความได้มีการเลือกละครเกาหลีเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนสองเรื่องคือ ละครเรื่องแดจังกึม และละครเรื่องเจ้าหญิงวุ่นวายกับเจ้าชายเย็นชา ซึ่งพบว่าการถ่ายทอดวัฒนธรรมในสื่อละครเกาหลีมีทั้งหมด 5 ด้านประกอบไปด้วยวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ด้านการบริโภค ด้านการท่องเที่ยว ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านการปกครอง ซึ่งมีกลวิธีการนำเสนอโดยการเล่าเรื่องที่อิงประวัติศาสตร์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นมา วิวัฒนาการ และรากเหง้าของวัฒนธรรมเกาหลี อีกทั้งมีเทคนิคการเล่าเรื่องในเชิงสร้างแรงดึงดูดให้ผู้บริโภคมีอารมณ์ร่วมกับละครโดยการเสนอเรื่องราวที่โหดเหี้ยมหรือการคร่ำครวญถึงความทุกข์ที่ผ่านไปแล้วร่วมถึงปมความรักครั้งแรกที่ฝังใจ หากมองในมุมผู้บริโภคถือเป็นการตอบสนองความต้องการของคนดูในเรื่องการโหยหาความสุขจากการรับชมละครซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคได้ย้อนนึกรำลึกการกลับไปสัมผัสกับภาพความสุขและความทรงจำที่ดี (ณัฐฉิ มีสกุล, 2562)

ส่วนบทความเรื่อง “การศึกษาอิทธิพลของภาพยนตร์และละครจีนในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” โดยนักวิชาการทั้งหมด 4 คนได้แก่ Feiliang Fu, พรพรรณ จันทโรจนานนท์, ธเนศ อิมสำราญ และ Ye Tian (2563) กล่าวถึงบทวิเคราะห์องค์ประกอบ พฤติกรรม และจิตวิทยาของคนไทยที่บริโภคภาพยนตร์และละครจีนโบราณ การศึกษาการเผยแพร่และอิทธิพลของผลงานภาพยนตร์และโทรทัศน์ของจีนในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2559 โดยภาพยนตร์และละครของจีนโบราณที่ศึกษามีทั้งผลิตจากจีนแผ่นดินใหญ่ ฮกเก้ง และไต้หวัน ซึ่งมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ขนบธรรมเนียม ฯลฯ อาจมีการกล่าวถึง

ประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ทำให้ผู้บริโภครู้สึกอยู่ในยุคของปัจจุบันอาจไม่เข้าใจประวัติศาสตร์ ค่านิยม วัฒนธรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นภาพยนตร์และละครของจีนโบราณจึงยังไม่ได้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในทั่วโลก ส่วนประเภทของภาพยนตร์และละครของจีนโบราณที่ผู้บริโภคคนไทยเลือกชมคือประเภทผจญภัย อารมณ์, แสวงหาความรู้ใหม่และเพิ่มพูนความรู้ และการศึกษาคณธรรม เป็นต้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้มาจากการทำแบบสอบถามผู้บริโภค ซึ่งผู้ทำแบบสอบถามได้เสนอข้อเสนอแนะ 3 ประการในการปรับปรุงกลยุทธ์การส่งออกโทรทัศน์จีนในประเทศไทยได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพละครให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเนื้อหาทางวัฒนธรรมให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่วัฒนธรรม เพิ่มการขยายช่องทางการประชาสัมพันธ์สื่อ เสริมสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความพยายามในการส่งเสริมการขายเพื่อให้ภาพยนตร์และละครจีนโบราณเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศทั่วโลกได้ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างจีนกับต่างประเทศเพื่อปรับปรุงนโยบายในการส่งออกอุตสาหกรรมสื่อ (Fu et al., 2563)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัย “อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน และศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

เพื่อให้การทำวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้น และได้ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก สามารถนำมาต่อยอดในการศึกษา เลือกการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

3.1 วิธีการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

3.1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อ 1 ซึ่งศึกษาถึงอุดมการณ์ (Ideology) กับความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏอยู่ในซีรีส์จีน และตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. คือศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

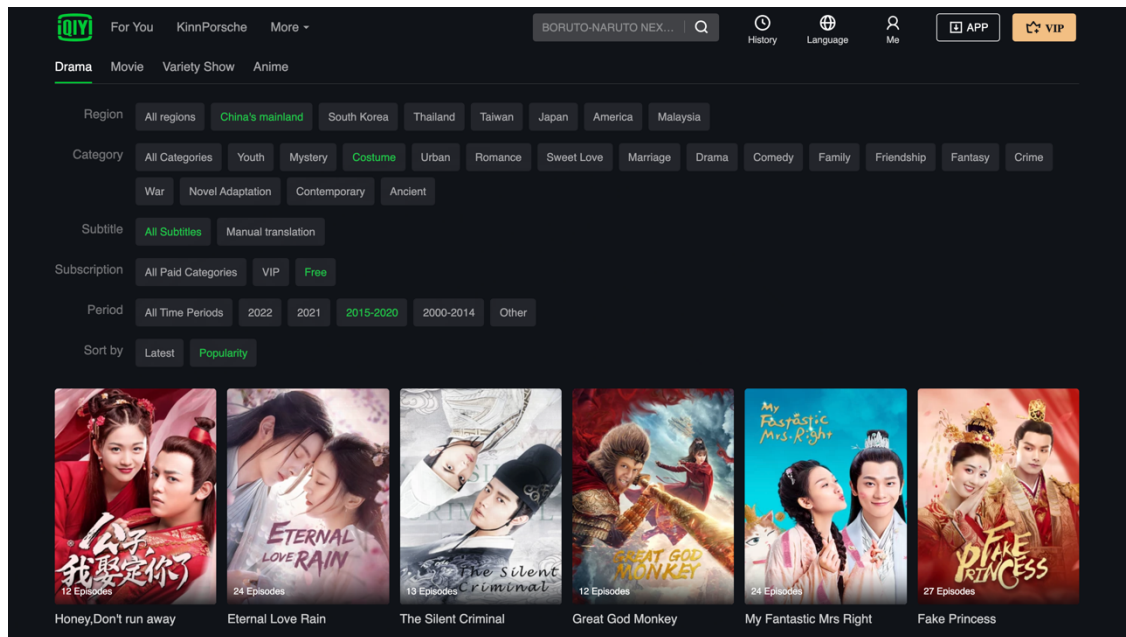
3.1.2 การทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยในส่วนของผู้บริโภคนั้น เป็นการส่งแบบสอบถาม Google form ให้ผู้บริโภคซีรีส์จีนจำนวน 43 คน

3.1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยในส่วนของผู้บริโภคนั้น เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริโภคซีรีส์จีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 4 คน และคนไทยจำนวน 4 คน

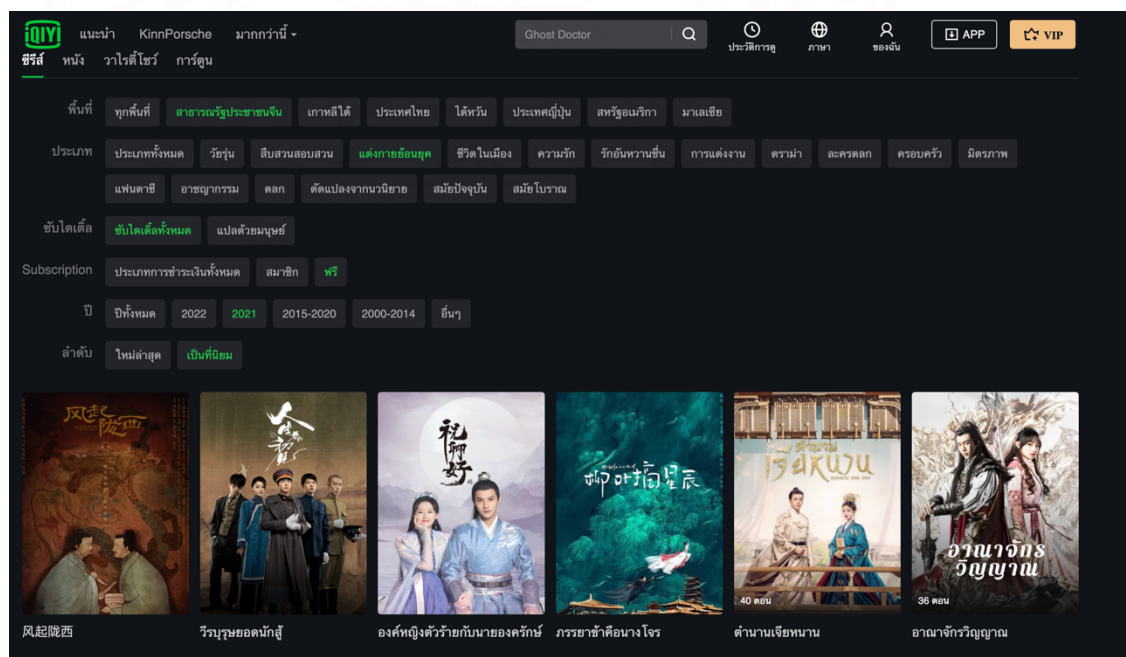
3.1.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์อุดมการณ์ (Ideology) กับความเป็นชาตินิยมในซีรีส์จีนจำนวน 5 เรื่องได้แก่ 1. Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราว เกล็ดน้ำค้าง 2.The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร 3. Under the power ยอดอองครักษ์เสื้อแพร

4. The Long March of Princess Changge สตรีหาญฉางเกอ 5. The Autumn Ballad ชิวเยี่ยน ยอดหญิงพลิกชะตา เป็นซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคที่ผลิตโดยผู้จัดทำสื่อ การถ่ายทำในรูปแบบยุคปัจจุบัน

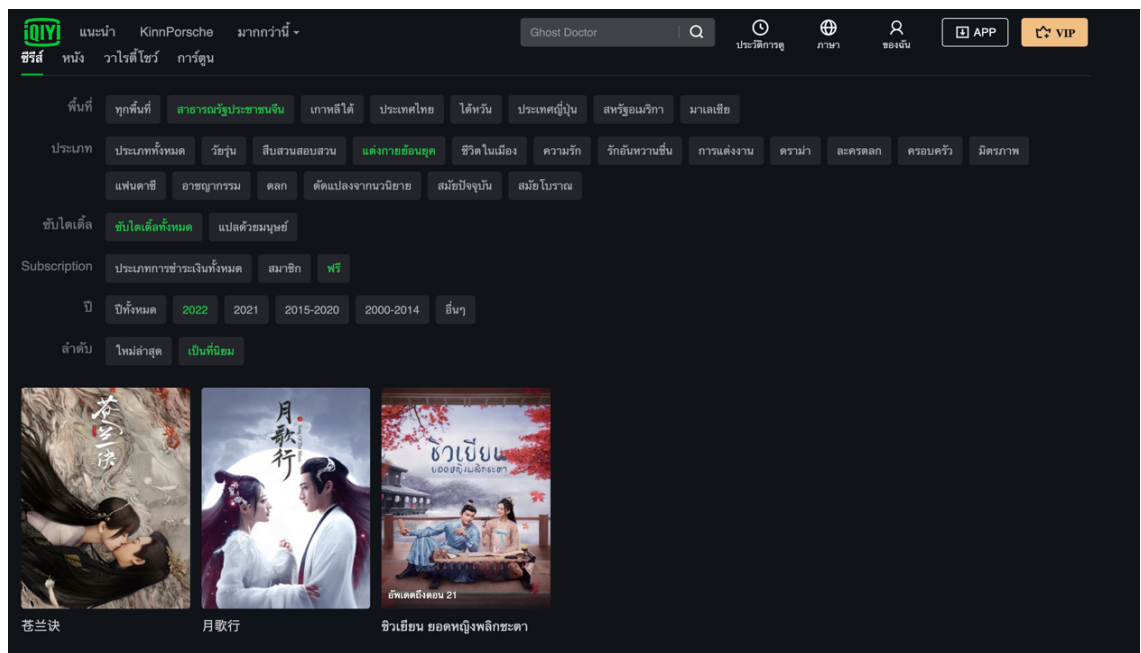
เกณฑ์การเลือกซีรีส์จีนย้อนยุคคือ ซีรีส์ที่ได้รับความนิยมจากการที่คนไทยเลือกบริโภค โดยสองช่องทางคือ WeTV และ iQiyi ดังนี้

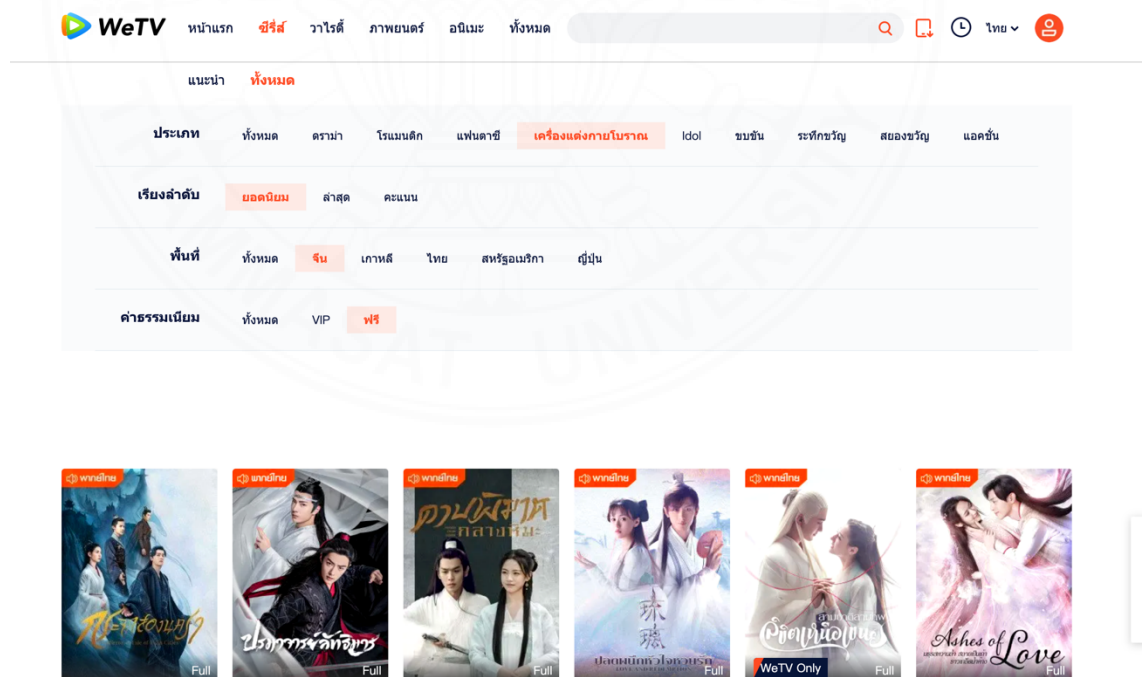
ภาพที่ 5: ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi
ที่มา: www.iQiyi.com

ภาพที่ 6: ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi
ที่มา: www.iQiyi.com

ภาพที่ 7: ซีรีส์จีนย้อนยุคใน iQiyi
ที่มา: www.iQiyi.com

ภาพที่ 8: ซีรีส์จีนย้อนยุคใน WeTV
ที่มา: www.wetv.com

3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

จากการกำหนดหัวข้อในการวิจัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเชื่อถือได้ ผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.2.1 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ นิตยสาร บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ ข่าว และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาศึกษาอุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน และอำนาจละมุน (Soft Power) ที่ส่งผลต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนผ่านซีรีส์

3.2.2 แหล่งข้อมูลประเภทสื่อบุคคล บุคคลที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการ การทำแบบสอบถาม (Questionnaire) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) โดยเลือกผู้บริโภครีตี้ซีรีส์จีน ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งออกตามประเภทข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีนในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ นิตยสาร ฯลฯ รวมไปถึงข้อมูลจากเว็บไซต์เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษา และเป็นหลักฐานในการอ้างอิงข้อมูล

3.3.2 การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล ใช้แนวคำถามสัมภาษณ์ตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์คือ กลุ่มผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย ซึ่งรูปแบบในการสัมภาษณ์เป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ประวัติส่วนตัว , การเลือกบริโภคสื่อ, อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค, ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

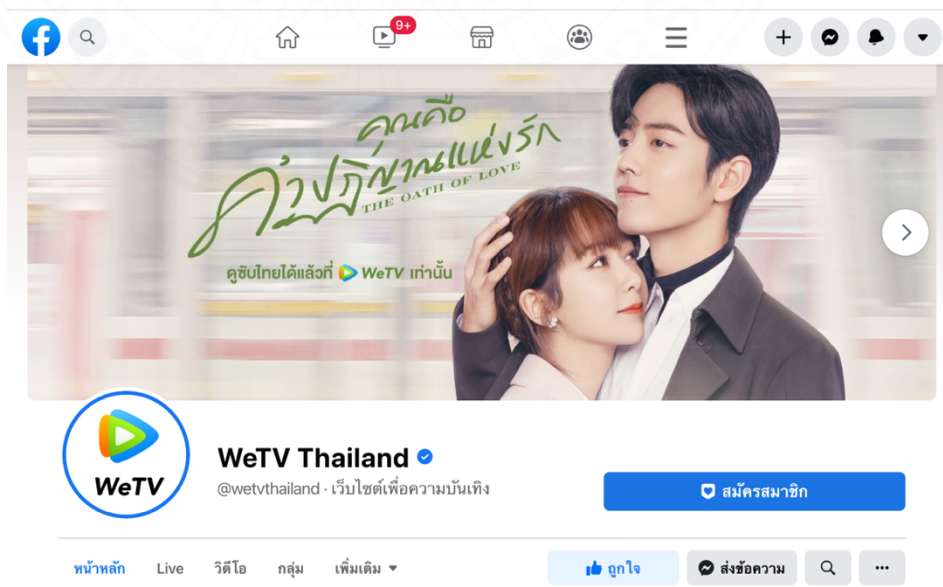
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการติดต่อผู้บริโภคซีรีส์จีนโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 8 คน แบ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 4 คน กับคนไทย 4 คน และการทำแบบสอบถามแบบเขียนตอบจำนวน 50 คนที่เป็นผู้บริโภคซีรีส์จีน โดยผู้วิจัยมีการติดต่อกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งใจจากเพจ เป็นเพจ Facebook ของ WeTV และ iQiyi ไว้ติดตามข่าวสารของซีรีส์จีน

ประเภทย่อยยุค ทางผู้วิจัยได้มีการแสดงข้อมูลเบื้องต้นรวมถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษารั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ไวรัสโรคระบาดโควิด 19 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้ให้คำตอบโดยแบบสอบถาม Google Form แบบเขียนตอบในรูปแบบออนไลน์ และโทรศัพท์หรือวิดีโอคอล ช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์คือ เดือนเมษายน ถึง เดือนมิถุนายน 2565 และหลังจากที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสัมภาษณ์แล้วจึงนำข้อมูลมาตรวจสอบ เปรียบเรียง และนำมาเทียบกับข้อมูลด้านวัฒนธรรมจีนที่ได้จากการบริโภคซีรีส์จีน หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์

ภาพที่ 9: เพจ Facebook iQiyi Thailand
ที่มา: www.facebook.com

ภาพที่ 10: เพจ Facebook WeTV Thailand
ที่มา: www.facebook.com

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน โดยผู้วิจัยนำวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์มาวิเคราะห์ กลไกของอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ถ่ายทอดผ่านซีรีส์

3.5.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน โดยศึกษาจากบทสัมภาษณ์ และแบบสอบถามของผู้ที่บริโภคซีรีส์จีน

3.6 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาวัฒนธรรมจีนที่ถ่ายทอดผ่านซีรีส์จีนนั้น ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษา อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน เช่น วัฒนธรรมด้านความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม เป็นต้น โดยหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ภาพและเนื้อหา (Text)

3.7 การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Descriptive) การเขียนบรรยาย ข้อมูลที่ทำการศึกษาวิเคราะห์จากขั้นตอนต่าง ๆ พร้อมรูปภาพประกอบ และแสดงผลของการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวัตถุประสงค์ข้อแรกคือ ศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อ พฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัย “อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน และศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน ซึ่งในบทนี้เป็นการแสดงผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาอุดมการณ์ความเป็นชาติ วัฒนธรรมจีนในซีรีส์จีนจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1. Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง 2. The Untamed ปริมาจารย์ลัทธิมาร 3. Under the power ยอดองค์รักเสื้อแพร 4. The Long March of Princess Changge สตรีหาญฉวางเกอ 5. The Autumn Ballad ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา และจากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย ดังนี้

เรื่องย่อของซีรีส์

1. Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง

ภาพที่ 11: ซีรีส์ Ashes of Love

ที่มา: www.wetv.com

สร้างโดย: Hengdian World Studios
ผู้กำกับ: Zhu ruibin
ช่องทางออกอากาศ: Jiangsu TV

จำนวนตอน: 63 ตอน ตอนละ 45 นาที

นักแสดงนำ:	หยางจื่อ	รับบท	จินมี
	เต็งหลุน	รับบท	สวีเฟิง
	หลัวหยุนซี	รับบท	หลัวอวี่
	หวังอี้เฟย	รับบท	ซู่เหอ
	เฉินอวี่ฉี	รับบท	หลุยอิง

เนื้อเรื่องย่อ:

ชีวิตของจินมี (หยางจื่อ) ลูกสาวของเทพธิดาบุปผา (จางเหียนเยน) ที่เสียชีวิตหลังจากให้กำเนิดจินมี ซึ่งก่อนเสียชีวิต เทพบุปผาได้ล่วงรู้คำทำนายโชคชะตาของจินมีในอนาคตว่าจะประสบเคราะห์กรรมในเรื่องความรักภายใน 10,000 ปี ดังนั้นเพื่อหยุดเหตุการณ์เลวร้ายนี้ เธอจึงให้จินมีกินยาระงับความรู้สึกและการสัมผัสความรัก ต่อมาเมื่อจินมีโตในเมืองของภูตดอกไม้ม เธอเป็นเด็กสาวที่ไม่รู้เรื่องความรัก หรือแม้แต่การแยกเพศก็ตาม ต่อมาจินมีได้ช่วยชีวิตนกตัวหนึ่งที่ตกลงมาจากท้องฟ้า แต่ภายหลังนกตัวดังกล่าวเป็นร่างของเทพอัคคีชื่อว่า สวีเฟิง (เต็งหลุน) เธอจึงขอร้องให้เขาพาเธอกลับไปสวรรค์ด้วย สวีเฟิงตอบรับคำขอและพาเธอไปด้วยในขณะที่เขาไม่รู้ว่าเธอคือใครกันแน่ เขาคิดว่าเธอเป็นแค่ภูตผลไม้ธรรมดาเนื่องจากจินมีเป็นคนที่น่ารัก ทำให้สวีเฟิงตกหลุมรักเธอ ส่วนเทพรัตติกาลอย่างอวี่ (หลัวหยุนซี) ลูกชายคนโตของจักรพรรดิสวรรค์ (เหอจงหัว) ซึ่งเป็นพี่ชายต่างแม่ของสวีเฟิงก็ชอบจินมีเช่นกัน ต่อมาสองพี่น้องต่างพบว่าตนเองต้องเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อชิงสวรรค์และชิงหัวใจของจินมี (ไบเพิร์น จุฑามาศ, 2021)

2. The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ภาพที่ 12: ซีรีส์ The Untamed

ที่มา: www.wetv.com

สร้างโดย: Tencent Penguin Pictures New Style Media
 ผู้กำกับ: เฉินเจียหลิน
 ช่องทางออกอากาศ: Tencent Video, WeTV
 จำนวนตอน: 50 ตอน ตอนละ 44 นาที

นักแสดงนำ: เชียวจ้าน รับบท เว่ยอู่เซี่ยน
 หวังอี้ป้อ รับบท หลานวังจี
 หลิวไห่ควาน รับบท หลานซีเฉิน
 เจิ้งฝานชิง รับบท หลานซีจู่

เนื้อเรื่องย่อ:

16 ปีก่อน ยุทธภพถูกควบคุมโดย 5 ตระกูลใหญ่ ได้แก่ ตระกูลหลานแห่งกุซุ, ตระกูลเจียงแห่งอวิ้นเม้ง, ตระกูลเนี่ยแห่งชิงเหอ, ตระกูลเวินแห่งฉีซาน และตระกูลจินแห่งหลานหลิง ภายหลังตระกูลเวินต้องการเป็นใหญ่ สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน เหล่าเซียนเทพผดุงคุณธรรมจากตระกูลอื่น ๆ ต้องร่วมกันต่อต้านตระกูลเวิน ครั้นนั้น เว่ยอู่เซี่ยน(เชียวจ้าน) ศิษย์ตระกูลเจียง ผู้มีจิตใจเมตตา ได้ฝึกวิชามารและได้รับการขนานนามว่า "ปรมาจารย์อิ๋หลิง" ทำการล้มล้างตระกูลเวินสำเร็จ แต่เพราะความเก่งของเขาต่างทำให้ผู้คนมากมายหวาดกลัว ยอดฝีมือจากทั่วทุกหนแห่งต่างพยายามทำลายล้างเว่ยอู่เซี่ยน จนในที่สุดเขาหายสาบสูญไป 16 ปีต่อมา เว่ยอู่เซี่ยนปรากฏตัวขึ้นอีกครั้งในคราบชายสวมหน้ากากนาม โม่เสวียนอวี(เชียวจ้าน) ทุกคนต่างจำเขาไม่ได้ เขาได้กลับมาพบกับคู่หู หลานวังจี(หวังอี้ป้อ)จากตระกูลหลานแห่งกุซุ, เจียงเฉิง(วังจั่วเฉิง) ศิษย์ผู้น้องจากตระกูลเจียงแห่งอวิ้นเม้ง รวมถึงบุคคลอื่นในอดีต การกลับมาของเว่ยอู่เซี่ยนในครั้งนี้เพื่อคลี่คลายปมปริศนาในอดีต และความจริงที่ทุกคนต่างคาดไม่ถึง (The Bangkok insight editorial team, 2565)

3. Under the power ยอดอภิศาสตร์เสื้อแพร

ภาพที่ 13: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

สร้างโดย: Hengdian World Studios

ผู้กำกับ: Tao Yin

ช่องทางออกอากาศ: WeTV

จำนวนตอน: 55 ตอน ตอนละ 45 นาที

นักแสดงนำ:	เร็นเจียหลุน	รับบท	ลู่อี้
	ถันซงยวี่น	รับบท	หยวนจินเซี่ย
	หานตัง	รับบท	เหยียนซือฟาน
	เย่ชิง	รับบท	ซางกวนซี
	เหย้าอี้ฉิน	รับบท	หลิงเจิ้นเฮ่อ

เนื้อเรื่องย่อ:

ฮองเต้เจียจิ้งแห่งราชวงศ์หมิง อภิศาสตร์ลู่อี้ (เร็นเจียหลุน) ได้รับมอบหมายให้เข้าไปสืบคดีความ ยักยอกเงินซ่อมแซมแม่น้ำที่เมืองหยางโจว เขาบังเอิญได้รับความช่วยเหลือจาก หยวนจินเซี่ย (ถันซงยวี่น) มือปราบหญิงแห่งลี้ซานเหมิน ทำให้ทั้งคู่เข้าไปพัวพันกับคดีที่ไม่คาดคิด ถึงแม้ว่าสตรีเก่งกาจอย่าง

เมื่อปราบหยวนไม่ชอบหน้าองครักษ์เลือดเย็นผู้นี้ แต่อุดมการณ์ที่ตรงกันทำให้ทั้งคู่เริ่มมีใจต่อกัน หยวนจินเซียงยังเอิญได้รู้ความจริงว่าบุรุษที่นางรักมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของครอบครัว รักจึงเปลี่ยนเป็นความแค้น บ้านเมืองต้องปกป้อง บุญคุณความแค้นก็ไม่อาจละเลย

4. The Long March of Princess Changge สตรีหาญฉางเกอ

ภาพที่ 14: ซีรีส์ The Long March of Princess Changge
ที่มา: www.wetv.com

สร้างโดย: Hengdian World Studios
ผู้กำกับ: Zhu Ruibin
ช่องทางออกอากาศ: WeTV
จำนวนตอน: 49 ตอน ตอนละ 45 นาที

นักแสดงนำ:	ตี้ลี่เร่อปา	รับบท	หลี่ฉางเกอ / หย่งหนิงจวินจู่
	อู่เหล่ย์	รับบท	อาซือเล่อสุ่น / สุ่นเท่อฉิน
	ฟางอ้อหลุน	รับบท	เว่ย์ซูอวี่
	จ้าวลู่ซือ	รับบท	หลี่เล่อเยียน / หย่งอันจวินจู่
	หลิวอวี่หนิง	รับบท	ฮ่าวต

เนื้อเรื่องย่อ:

ซีรีส์เรื่องนี้กล่าวถึงเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในช่วงต้นราชวงศ์ถัง ผู้หญิงที่เป็นตัวเอกในเรื่องคือ หลี่ฉางเกอ เธอเป็นลูกสาวของหลี่เจี้ยนเฉิง สวย เก่ง ฉลาดเกินหญิง มีวรยุทธ์และมีความสามารถด้านพิชัยสงคราม มีความชำนาญกลศึก หลี่เจี้ยนเฉิงเป็นบุตรชายของจักรพรรดิเกาจู่ผู้ก่อตั้งราชวงศ์ถัง หลี่เจี้ยนเฉิงเป็นบุตรชายคนโตและดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมาร (รัชทายาท) ในช่วงเวลานั้น ส่วนหลี่ซือหมินหรือฉินอ๋องเป็นอาของหลี่ฉางเกอ ซึ่งก็คือเป็นน้องชายของหลี่เจี้ยนเฉิงนั่นเอง เหตุการณ์ที่นำไปสู่การประหารล้างตระกูลของหลี่เจี้ยนเฉิงเรียกว่า “เหตุการณ์ประตูเสวียนหวู่” ในบันทึกทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวว่า ทั้งหลี่เจี้ยนเฉิงและหลี่ซือหมินต่างแย่งชิงอำนาจกันและในที่สุดหลี่ซือหมิน สังหารพี่ชายของเขา หลี่ซือหมินได้ดำรงตำแหน่งเป็นมกุฎราชกุมารและกลายเป็นจักรพรรดิองค์ที่ 2 ของราชวงศ์ถัง (ราชวงศ์จักรพรรดิถังไท่จง) ส่วนส่นเท่อฉิน ชายหนุ่มรูปงาม บุตรชายของต้าเค่อหาน แห่งเผ่าอาซื่อเล่อ เขาได้แฝงตัวเข้ามาอยู่ที่ต้าถัง เพื่อสืบข่าวกองทัพของต้าถัง เขาได้พบกับองค์หญิงหลี่ฉางเกอที่เข้ามาช่วยเหลือเขาโดยบังเอิญ และเขาคิดว่า นางเป็นผู้ชายที่ช่างองอาจ กล้าหาญ หลังจากนั้นด้วยความเก่งของหลี่ฉางเกอ เธอกลายเป็นขุนศึกแห่งกองทัพ เป็นที่เลื่องลือในหมู่กองทัพ ท้ายสุดแล้วหลี่ฉางเกอได้กลับไปแก้แค้นให้พ่อแม่ได้สำเร็จ ซึ่งตามประวัติศาสตร์ จักรพรรดิถังไท่จง (หลี่ซือหมิน) เป็นฮ่องเต้ที่มีความสามารถ และทำให้ประเทศจีนรุ่งเรืองที่สุด จนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจของโลกในยุคนั้น (Love Memoirist, 2021)

5. The Autumn Ballad ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา

ภาพที่ 15: ซีรีส์ The Autumn Ballad

ที่มา: www.iqiyi.com

สร้างโดย: Hengdian World Studios

ผู้กำกับ: Ding Ying Zhou

ช่องทางออกอากาศ: WeTV

จำนวนตอน: 36 ตอน ตอนละ 45 นาที

นักแสดงนำ: สวีเจิ้งซี รับบท เหลียงอี้
เฉียวซิน รับบท ชิวเหยียน

เนื้อเรื่องย่อ:

เล่าเรื่องราวของ ชีวิตหญิงสาวคนหนึ่ง ชิวเหยียน ลูกสาวคนรองของตระกูลชิว กับชีวิตที่แสนจะขมขื่น ในวันแต่งงานชายผู้เป็นคู่หมั้นตายกลางพิธีแต่งงาน จนทำให้เธอเป็นหม้าย ครอบครัวฝ่ายชายคิดที่จะฝังเธอตายพร้อมกับสามี พ่อและแม่ของเธอก็อยากจะถอนหมั้นเพราะยังไม่ได้เข้าหอ เลยทำให้ขัดแย้งกันระหว่างสองฝ่าย โดยทั้งสองสกุลก็มีอิทธิพลเช่นกัน ทำให้เรื่องถึงहुคนในวัง เลยส่ง เหลียงอี้ ผู้ตรวจสอบหน่วยพิไฉ มาเจรจาทำให้สองฝ่ายสงบศึก ด้วยการเจรจารั้งนี้เขาจึงแนะนำให้เธอบวชชี เพื่อรอดจากความตาย แต่เธอนั้นไม่ต้องการทำตาม ทำให้ทั้งสองคนขัดแย้งกันและไม่ถูกชะตากัน ทำให้เจอหน้ากันที่ไร้กัทะเลาะกัน แต่เบื้องหลังจริงๆแล้วทั้ง สองเคย รู้จักกันในวัยเด็ก แต่กลับจำกันไม่ได้ สุดท้ายทั้งคู่ผ่านเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยจนเกิดความรัก ทำให้เหลียงอี้ยอมทำทุกอย่างเพื่อปกป้องชิวเหยียน (intrend, 2022)

4.1 อุดมการณ์ที่ปรากฏในซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค

จากการศึกษาซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคทั้งหมด 5 เรื่อง พบว่ามีการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นชาติจีนที่สอดแทรกอยู่ในทุก ๆ ฉาก ด้วยเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งความเป็นชาติจีนที่พบในซีรีส์คืออุดมการณ์เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์แบบเจาะจง โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกฉากที่แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทั้งหมด 5 ประเภทคือ อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน อุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือ ปิตาธิปไตย (Patriarchy) อุดมการณ์เรื่องเพศ อุดมการณ์ความกตัญญู และอุดมการณ์ชาตินิยม สรุปผลการศึกษาของแต่ละอุดมการณ์ได้ ดังนี้

4.1.1 อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน

โดยทั่วไปในซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค มีการนำเสนอวัฒนธรรมจีนแบบดั้งเดิมที่มีความผสมผสานหลายยุคสมัยเข้าด้วยกัน ประกอบไปด้วยประวัติศาสตร์ ศาสนาและความเชื่อ สถาปัตยกรรมและฉากสำคัญ เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี อาหาร มีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ จากซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคทั้งหมด 5 เรื่องนั้น มีจำนวนสองเรื่องที่สร้างอิงจากประวัติศาสตร์ของจีนคือ *“Under the power ยอดองค์กรภัยเสื้อแพร”* ซึ่งองค์กรภัยเสื้อแพร หรือ จินอวี๋เว่ย หน่วยงานลับของจักรพรรดิหรงอู่ในสมัยราชวงศ์หมิง ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1360 ทำหน้าที่รับใช้จุหยวนจาง ในฐานะผู้คุ้มกันอารักขาสวนตัวในระหว่างการต่อสู้กับ “เฉินโหย่วเลียง” หลังจากจุหยวนจางได้สถาปนาราชวงศ์หมิงแล้ว แต่งตั้งตนเองเป็นจักรพรรดิหรงอู่ ปฐมฮ่องเต้แห่งราชวงศ์หมิง ต่อมา ปีค.ศ. 1382 จักรพรรดิหรงอู่โปรดเกล้าฯ ให้รวมส่วนราชการสองส่วนคือ สำนักงานผู้บัญชาการทหาร - ชินจวินตูเว่ยฝู่ กับ อี้หลวนซือ แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า กององค์กรภัยเสื้อแพร หรือ จินอวี๋เว่ย ภารกิจหลักคือ การถวายอารักขาฮ่องเต้ ทุกนายสวมเสื้อแพรเรียบร้อยสวยงาม พกดาบชีวซุน ถือกระบองหลวง นอกจากนั้นองค์กรภัยเสื้อแพรยังมีหน้าที่ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ในเมืองหลวง ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากฮ่องเต้โดยตรง และทำหน้าที่ “นักสืบ” “นักจับ” และ “นักทรมาน” องค์กรภัยเสื้อแพรมักได้รับมอบหมายภารกิจลับจากฮ่องเต้อยู่เสมอ โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นภารกิจสืบสวนสอบสวน ติดตาม จับกุมขุนนางที่กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ทูจริต ก่อกบฏ เป็นต้น แต่ในปี ค.ศ. 1393 องค์กรภัยเสื้อแพรถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจในทางที่ผิดในระหว่างการสอบสวนเรื่องแผนการกบฏของหลันหยู มีผู้เกี่ยวข้องและถูกตัดสินประหารชีวิตประมาณ 40,000 คน จักรพรรดิหรงอู่จึงสั่งให้การสอบสวนคดีไปอยู่ในหน่วยงานยุติธรรม แต่ชาวบ้านก็ยังไม่เชื่อ จึงสั่งให้เผาเครื่องลงทัณฑ์ขององค์กรภัยเสื้อแพรต่อหน้าประชาชน เพื่อให้ชาวบ้านแน่ใจว่าแผ่นดินนี้จะไม่มีหน่วยงานที่ได้ยินชื่อแล้วขวัญผวาอีก ช่วงกลางราชวงศ์หมิง เป็นยุคที่ขุนนางกับชนที่พลัดกันขึ้นมาครองอำนาจในราชสำนัก พวกเขาเหล่านี้ก็จะพยายาม “ซื้อตัว” ขุนนางระดับผู้บัญชาการในสำนักองค์กรภัยเสื้อแพร เพื่อใช้งานในการกำจัดศัตรูทางการเมืองของตน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชื่อเสียงขององค์กรภัยเสื้อแพรยังเป็นไปในเชิงลบมากขึ้น ในที่สุดองค์กรภัยเสื้อแพรถูกยุบลงหลังจาก 262 ปีของการดำรงอยู่ของสำนักองค์กรภัยเสื้อแพรในสมัยราชวงศ์หมิง เมื่อกองกำลังกบฏชาวนาของหลี่จื้อเฉิงเข้ายึดกรุงปักกิ่ง ราชวงศ์หมิงจึงล่มสลายในปี ค.ศ. 1644 ต่อมาในสมัยราชวงศ์ชิง จักรพรรดิซุ่นจื่อทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อหน่วยงานจินอวี๋เว่ย (องค์กรภัยเสื้อแพร) เป็น “หลวนอวี๋เว่ย” ตั้งแต่นั้นมา (ประวัติศาสตร์วีรชนจีน, 2020) จากซีรีส์องค์กรภัยเสื้อแพรนั้น เป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์ของจีนในมุมมองที่มีความรักชาติ และเกียรติยศของทหารในสมัยก่อน โดยมีการเพิ่มเรื่องราว

ความรักขององครักษ์เสื้อแพร เป็นการเพิ่มอรรถรสในการชม แต่ตามประวัติศาสตร์นั้นไม่มีการบันทึกเรื่องความรักขององครักษ์เสื้อแพร มีเพียงบทบาท หน้าตา และผลงานเท่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติของคนจีนที่ไม่่ว่าจะยุคสมัยไหนก็ตาม อีกทั้งกระตุ้นให้คนจีนในปัจจุบันเกิดความรักชาติ ทำเพื่อชาติมากขึ้นอีกด้วย

ส่วนซีรีส์เรื่อง *“The Long March of Princess Changge สตรีหาญนางเกอ”* นำเสนอเหตุการณ์ *“การเปลี่ยนแปลงที่ประตูลี้วียนอู่”* คือการรัฐประหารยึดอำนาจพระเจ้าถังเกาจู่(หลี่หยวน) นำโดย หลี่ซือหมิน และคณะผู้ก่อการอีก 12 คน ทุกคนล้วนแต่เป็นนายทหาร ข้าราชการบริพารที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองและการทหารของราชวงศ์ถังในเวลานั้น ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าว หลี่ซือหมิน ได้ขึ้นครองราชแทนบิดาเป็นถึงไท่จงฮ่องเต้ ด้วยอิทธิพลของหลี่ซือหมินได้สะท้อนให้เห็นถึงนัยสำคัญที่เป็นการท้าทายอำนาจรัชทายาทในสองเรื่องด้วยกันคือ เขามีผู้ติดตาม 50 คนที่มีบทบาททางการเมืองและพลเรือน เป็นบุคคลที่เขาปรับเข้ามาใหม่ อีกเรื่องหนึ่งคือ เขาได้ตั้งสำนักขึ้นมาสำนักหนึ่งชื่อสำนักอักษรศาสตร์ ใน ค.ศ.621 สำนักมีบัณฑิต 18 คนประจำอยู่ ตั๋วหลู่อยู่กับฝางเสวียนหลังก็เป็นบัณฑิตในสำนักนี้ บัณฑิตเหล่านี้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของรัฐแก่หลี่ซือหมิน และมีส่วนสำคัญยิ่งในการแนะนำให้เขาก้าวขึ้นมาเป็นรัชทายาทในเวลาต่อมา (พันธุเมธา, 2564) จากซีรีส์สตรีหาญนางเกอ เป็นการทำให้ซีรีส์ที่อิงจากประวัติศาสตร์แทบทั้งเรื่อง โดยเป็นการนำเสนอเรื่องราวของการล้างแค้น แย่งชิงอำนาจกันระหว่างพี่น้องราชวงศ์ถัง ซึ่งเป็นเพียงการนำเสนอประวัติศาสตร์ในสมัยราชวงศ์ถัง และการเขียนบทละครเพิ่มคือเรื่องความรักของนางเกอ โดยผู้สร้างซีรีส์ต้องการนำเสนอประวัติศาสตร์จีนให้ผู้บริโภคในยุคปัจจุบันได้เข้าใจถึงที่มาและรากเหง้าของจีน

2. ศาสนาและความเชื่อ ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคมีศาสนาและความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ การเคารพบูชาเทพเจ้า เซียน ภูติ ผี ปีศาจ และปณิธานในการใช้ชีวิตของตัวละครซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลัทธิเต๋า เริ่มต้นตั้งแต่ปี 604 ก่อนคริสต์ศักราช สมัยราชวงศ์ฉิน ที่จังหวัดโฮนาน ประเทศจีน ก่อตั้งโดย หลี่โอว หรือเรียกอีกอย่างว่า เล่าจื๊อ เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียง เล่าจื๊อได้มีการเขียนหนังสือของตนเองชื่อว่า เต๋าเตอเซง ซึ่งมีอิทธิพลแก่ความคิดและศิลปวิทยาของจีน มีแนวทางปฏิบัติในชีวิต อาทิ ผู้ที่รอบรู้มักไม่พูดมาก และผู้ที่พูดมากมักไม่รู้ เป็นสิ่งที่เรียกขานด้วยชื่อไม่ได้ เป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่างลักษณะ ต้นกำเนิดเดิมของเต๋า ไม่ใช่ลัทธิหรือศาสนา แต่เป็นปรัชญาธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า โดยอยู่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออก รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ฟุ่มเฟือยและฝืนธรรมชาติอีกด้วย แต่เมื่อเวลาผ่านไป ปรัชญาเต๋าได้ถูกดัดแปลงให้สอดคล้องกับความเชื่อ

ดั้งเดิมของจีนที่บูชาเทพเจ้าประจำธรรมชาติในทางไสยศาสตร์อื่น ๆ จึงเกิดเป็นลัทธิเต๋า หลักคำสอนของลัทธิเต๋า คือ ความเชื่อถือบูชาธรรมชาติ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของจีน คำว่า “เต๋า” ในความหมายทางปรัชญาและศาสนาหมายถึง “สิ่งที่สมบูรณ์ สูงสุด” เต๋าเป็นต้นกำเนิดของสิ่งทั้งปวง ทั้งจักรวาล โลก สังคมและชีวิต เป็นกฎธรรมชาติ สรรพสิ่งจึงดำเนินไปตามวิถีของเต๋า ซึ่งมีแนวคิดที่เน้นไปทางจริยศาสตร์ ปรัชญาการเมืองและทัศนะในทางอภิปรัชญา เพื่อค้นหารากฐานแห่งสรรพสิ่ง นอกจากนี้ เล่าจื๊อได้ค้นพบว่าเอกภาพนี้มีพลังตรงข้ามกันสองอย่างคือ หยิน และ หยาง โดยสัญลักษณ์ของหยินและหยาง มีลักษณะผสานกันเป็นวงกลมเคลื่อนเข้าหากัน มีความหมายของการมีอยู่คู่กันของทุกสิ่งบนโลก ทุกอย่างต้องอยู่ในความเป็นกลาง และความพอดี

หยาง (Positive Power) เป็นพลังบวกสัญลักษณ์สีขาว แทนเพศชาย แทนพลังความอบอุ่น สดใน สว่าง
 หยิน (Negative Power) เป็นพลังลบสัญลักษณ์สีดำ แทนเพศหญิง แทนพลังความหนาวเย็น ความมืด ลึกลับ

ความเชื่อเรื่อง เทพ และ เซียน คนจีนโบราณเชื่อว่าเซียนมีจริง และเชื่อเรื่องเทพเจ้า อาทิ เทวดาประจำบ้านในลักษณะ ตีจู่เอี้ย จะคอยรายงานความชั่วของเจ้าของบ้านแก่องค์เจ้กเซียนฮ่องเต้ที่เป็นหัวหน้าเซียนในวันสราทจีนและวันตรุษจีนปีละสองหน จนกระทั่งชาวจีนต้องนำเครื่องเซ่นไหว้มาถวาย เซียน กำเนิดจากลัทธิเต๋า หมายถึงนักสิทธิ์ผู้บรรลุถึงอมตภาพทางร่างกายและวิญญาณจนกลายเป็นเทพเจ้า โดยเซียนมีทั้งหมด 5 ลำดับชั้นดังนี้

1. **กู่เซียน** คนที่มีพลังหยินมากเกินไป มีลักษณะคล้ายแวมไพร์หรือปีศาจจึงจอกเก้าหาง อาศัยอยู่ในภูมิของผี
2. **เหรินเซียน** มนุษย์ที่มีพลังหยินและหยางอย่างสมดุลจนมีชีวิตเป็นอมตะ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย แต่ยังมีความหิวกระหายและต้องการเครื่องนุ่งห่ม อาศัยอยู่ในภพภูมิมนุษย์
3. **ตี้เซียน** พลังหยินเปลี่ยนไปเป็นพลังหยางโดยสมบูรณ์ ร่างกายอยู่ได้โดยไม่ต้องอาหาร น้ำดื่ม หรือเสื้อผ้า อาศัยอยู่ในโลก
4. **เลินเซียน** ร่างกายจะเปลี่ยนเป็นไอ และสามารถแปลงร่างเป็นสิ่งใดก็ได้ ยังอาศัยอยู่บนโลกเพื่อสอนลัทธิเต๋าแก่มนุษย์ อาศัยในโลกวิญญาณ และเมื่อสะสมบุญจนครบจะได้รับอาณัติสวรรค์ให้เลื่อนชั้นไปอยู่บนสวรรค์

เจ้าแม่กวนอิม เป็นพระโพธิสัตว์ ของพระพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน เป็นองค์เดียวกันกับพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ในภาษาสันสกฤต ซึ่งมีต้นกำเนิดจากพระสุตรมหายานในอินเดีย และได้ผสมผสานกับความเชื่อพื้นถิ่นดั้งเดิมของจีน คือตำนานเรื่องพระธิดาเมี่ยวซ่าน ก่อให้เกิดเป็นพระโพธิสัตว์กวนอิมในภาค

สตรีขึ้น เพื่อแสดงออกถึงความอ่อนโยน และแสดงถึงความเมตตากรุณาให้เด่นชัดยิ่งขึ้นดังเช่นความรักของมารดาที่มีต่อบุตร (Montage Culture, 2551)

ภาพที่ 16: เจ้าแม่กวนอิมจากซีรีส์ The Long March of Princess Changge

ที่มา: www.wetv.com

ปณิธานในการใช้ชีวิตของตัวละคร เนื่องจากสังคมจีนยึดมั่นถือมั่นในปณิธาน ปรัชญาในการดำเนินชีวิต หรือใช้เป็นหลักคำสอนให้กับลูกหลาน ดังนั้นซีรีส์จีนจึงมีการสอดแทรกคำสอน ปณิธานของตัวละคร โดยปณิธานที่เด่นชัดพบได้จากซีรีส์ดังนี้

“ กำนัดคนชั่ว ช่วยเหลือผู้อ่อนแอ ไร้เรื่องละเอียดใจ ”

จากซีรีส์เรื่อง ปรมจารย์ลัทธิมาร (The Untamed, 2019)

“อดทนกับเรื่องเล็ก เพราะไม่ให้เสียการใหญ่”

จากซีรีส์เรื่อง ยอดอองครักษ์เสื้อแพร (Under the Power, 2020)

3. สถาปัตยกรรมและฉากสำคัญ ซีรีส์จีนทุก ๆ เรื่องมีสถาปัตยกรรมและฉากที่แตกต่างกันไป โดยซีรีส์เรื่อง “*Ashes of Love มธุรสหวานล้า สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง*” เป็นเรื่องเดียวที่นำเสนอเรื่องราวบนสวรรค์ ฉากที่ใช้จึงเป็นการตัดต่อ CG โดยผู้สร้างซีรีส์ แต่ฉากที่จำลองขึ้นมานั้นอ้างอิงมาจากสถาปัตยกรรมแบบจีนโบราณที่ส่วนใหญ่อยู่ในราชวงศ์หมิง และฉากในป่า ธรรมชาติให้เหมือนอยู่บนสวรรค์

ภาพที่ 17: สวรรค์แบบจีนโบราณจากซีรีส์ Ashes of Love

ที่มา: www.wetv.com

ส่วนซีรีส์เรื่องอื่น ๆ ลักษณะของสถาปัตยกรรมอยู่ในสมัยราชวงศ์หมิงเช่นกัน ผู้สร้างซีรีส์ใช้สถานที่จำลองสถาปัตยกรรมแบบพระราชวังต้องห้ามคือ สตูดิโอ “เหิงเต๋ียน” โดยในสมัยราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1368 – ค.ศ.1644) ต้นแบบมาจาก จักรพรรดิหย่งเล่อ เมืองปักกิ่ง สร้างพระราชวังต้องห้ามในปัจจุบัน มีโครงสร้างของวังที่ทำจากไม้ใหญ่ที่สุดในโลก ช่างชาวจีนโบราณออกแบบเสา และคานารับน้ำหนักเพื่อให้สามารถเคลื่อนไหวได้หากเกิดแผ่นดินไหว มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีพื้นที่ 720,000 ตารางเมตร อาคาร 980 หลัง มีห้องทั้งหมด 9,999 ห้อง และมีห้องลับอีกมากมาย กำแพงวังสร้างจากแกนดินอัด ปูผนังด้วยอิฐอบพิเศษสามชั้น ทั้งสี่มุมของกำแพงเป็นที่ตั้งป้อม ภายในมีจิตรกรรมแบบราชสำนักข่ง มีเขตพระราชฐานชั้นนอก ชั้นกลาง และชั้นใน

ภาพที่ 18: พระราชวังแบบโบราณ

ที่มา: www.wetv.com

สถาปัตยกรรมอีกแบบหนึ่งที่ปรากฏในซีรีส์คือ ฉากที่ผู้ผลิตซีรีส์สร้างขึ้นมาด้วยวิธี Computer Graphic (CG) คือการใช้คอมพิวเตอร์ออกแบบ สร้างสรรค์งาน โดยภายในฉากเป็นการจำลองฉากสวรรค์ของจีน สถาปัตยกรรมมีลักษณะคล้ายกับวัดแห่งสวรรค์ที่กรุงปักกิ่ง สร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง เป็นสถานที่แสดงถึงความเคารพของชาวจีนดั้งเดิมที่มีต่อสวรรค์ ตัวอาคารมีลักษณะเป็นวงกลมผสมผสานกับอาคารแบบสมัยราชวงศ์หมิง มีประตูเป็นรูปทรงวงกลม มีความหมายมาจากท้องฟ้า ที่ชาวจีนเชื่อว่ามีลักษณะเป็นเครื่องวงกลมปกคลุมแผ่นดินอยู่ กล่าวคือประตูวงกลมเปรียบเสมือนประตูแห่งสวรรค์ ประตูเป็นรูปทรงวงกลม มีความหมายมาจากท้องฟ้า ที่ชาวจีนเชื่อว่ามีลักษณะเป็นเครื่องวงกลมปกคลุมแผ่นดินอยู่ กล่าวคือประตูวงกลมเปรียบเสมือนประตูแห่งสวรรค์ (อำภา บัวระภา, 2016)

ภาพที่ 19: วัดแห่งสวรรค์

ที่มา: www.pinterest.com

4. เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายของตัวละครในซีรีส์จีนย้อนยุคจะแต่งกายแบบจีนโบราณ จากการหาข้อมูล และเปรียบเทียบยุคสมัยของเสื้อผ้าที่ตัวละครสวมใส่นั้น ตรงกับสมัยราชวงศ์เว่ย จิ้น ราชวงศ์เหนือใต้ (หนานเป่ย์) ปี 220 ถึง 581 ก่อนคริสต์ศักราช 400 ปีหลังจากการสถาปนาราชวงศ์ฮั่น ราชวงศ์เริ่มเสื่อมโทรมและแตกออกเป็น 3 แคว้น (สามก๊ก) ที่คานอำนาจ แต่ต่อมาแคว้นจิ้นมีอำนาจมากกว่ารวมถึงมีชนเผ่าเร่ร่อนที่ตั้งแคว้นเล็ก ๆ ของตนเอง เกิดการสู้รบระหว่างชาติพันธุ์ ทำให้วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ผสมผสานกัน มีการแลกเปลี่ยนกัน ลักษณะการใช้ของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายได้พัฒนาให้ดีขึ้นในสมัยนี้ เริ่มจาก “เกี้ยวผ้าตาข่าย” เป็นหมวกที่เป็นเอกลักษณ์ในสมัยเว่ยจิ้น ทั้งหญิงและชายต่างสวมหมวกนี้ที่มีลักษณะเรียบแบน ปิดใบหูทั้งสอง ด้านข้างล่างมีเชือกผูก ถัดมาคือ “เสื้อใหญ่แขนกว้าง”

มีอิทธิพลมาจากความเชื่อในการกินยาอมตะ ซึ่งหลังจากกินยาเข้าไปร่างกายจะเกิดความร้อน ทำให้ไม่เหมาะต่อการสวมใส่เสื้อผ้าที่รัดแน่น ส่วน “ชุดคู่เจ้อ หรือ ชุดเสื้อและกางเกงขาจีบ” มีที่มาจากเสื้อผ้าดั้งเดิมของชนเผ่าเร่ร่อนทางตอนเหนือ มีขนาดกว้างเพื่อความสะดวกในการเดิน ส่วนเครื่องแต่งกายของผู้หญิง “ชุดแพรแถบไหมระย้า” เป็นส่วนที่ห้อยลงมาจากชุดเชินอีของผู้หญิงในสมัยเว่ยจิ้น เป็นแถบผ้ารูปสามเหลี่ยมที่ซ้อนทับกันอยู่ นอกจากนี้ยังมีแถบที่ห้อยไว้ด้านหน้า ได้แถบนั่นมีแถบผ้าแพรอีกหลายชั้นห้อยลวดออกมา ผ้าแพรผ้าไหมที่ใช้มีลักษณะเบาบาง ดังนั้นเวลาที่ผู้หญิงกำลังย่างก้าว ทำให้ผ้าแพรโบกสะบัดตามแรงลม เสมือนการเคลื่อนไหวที่ไม่หยุดนิ่งเหมือนสายน้ำไหล ผู้ใส่จะดูเด่น มีความหรูหรา ถัดมา “ชุดกระโปรงซานฉวิน” เป็นเครื่องแต่งกายที่ผู้หญิงในยุคเว่ยและจิ้นใส่เป็นประจำ เสื้อส่วนบนมีความพอดีกับร่างกาย หรือรัดรูป แขนเสื้อกว้าง ส่วนล่างเป็นกระโปรงจีบ ชายกระโปรงยาวลากพื้น ส่วน “ทรงผมสตรีเว่ยจิ้น” นิยมใช้ผมปลอมประดับทรงผมเป็นทรงกลมคล้ายดอกบัว ส่วนผมที่เหลือปล่อยยาวไว้ด้านหลัง เรียกว่า ทรงไม้กางเขน บางคนก็นำมามวยผมไว้บนศรีษะเรียกว่า ทรงกันหอย หรือบางคนปล่อยผมให้เป็นวง ๆ พลั่วไหวไปมาเรียกว่า ทรงเหิรโพยม และประดับด้วยดอกไม้สดหรือกับประดับผมเพื่อเพิ่มความสวยงาม (Montage Culture, 2551)

ภาพที่ 20: ซีรีส์ Ashes of Love

ที่มา: www.wetv.com

ภาพที่ 21: ซีรีส์ The Untamed

ที่มา: www.wetv.com

ภาพที่ 22: ซีรีส์ The Long March of Princess Changge

ที่มา: www.wetv.com

ภาพที่ 23: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

ภาพที่ 24: ซีรีส์ The Autumn Ballad

ที่มา: www.iqiyi.com

5. เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง “The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร” และ “Under the power ยอดอภินิหารเลือดแพะ” มีรายละเอียดดังนี้

กู่ฉิน ดนตรีจีนโบราณที่มีไว้เล่นเพื่อความบันเทิง เป็นเครื่องดนตรีที่อยู่ในวรรณกรรมจีน ซึ่งในซีรีส์เรื่องนี้ กู่ฉินเป็นเครื่องดนตรีและอาวุธประจำกายของตัวละครหลัก กู่ฉินมีต้นกำเนิดมาประมาณ 4,000 ปี อยู่ในราชวงศ์หมิง มีการขุดพบวัตถุโบราณ ทำให้ทราบว่าเดิม กู่ฉินมี 5 สาย แต่ปัจจุบันมี 7 สาย โดยเครื่องดนตรีชนิดนี้ถูกออกแบบตามร่างกาย สัดส่วนของมนุษย์ มีขนาด 3 ฉือ (1 ฉือ = 10 นิ้ว) 6 ชุ่น (1 ชุ่น = 1 นิ้ว) 5 เฟิน (1 เฟิน = 0.33 นิ้ว) มีความหมายแทน 365 วันใน 1 ปี ส่วนหัวของกู่ฉินกว้าง 6 ชุ่น มีความหมายแทนทิศทั้ง 6 และส่วนสุดท้าย หรือส่วนหางกว้าง 4 ชุ่น มีความหมายแทนฤดูกาลทั้งสี่ อีกทั้งมีจุดบอกตำแหน่ง 13 จุดใกล้กับสายฉิน หมายถึงเดือนทั้ง 12 ซึ่งถือเป็นจักรวาลขนาดย่อมตามคติจีน ซึ่งความเชื่อเดิมของคนจีนโบราณเชื่อว่า คลื่นเสียงกู่ฉินสามารถสั่นสะเทือนตัวคน และสิ่งแวดล้อมได้ ในตำราโบราณหลาย ๆ เล่มของจีนกล่าวอีกว่า กู่ฉิน สามารถใช้ในการรักษา เรียกลมฝน ไปจนถึงการทำลายล้าง รวมไปถึงการใช้เป็นอาวุธที่ใช้ตามไถ่วิญญาณ และที่สำคัญ บทเพลงของกู่ฉินสามารถอันเชิญเทพเจ้าได้ ความเชื่อแบบลัทธิเต๋า การสร้างกู่ฉินในเป้าหมายดั้งเดิมนั้นใช้เพื่อการปฏิบัติธรรมในแบบลัทธิเต๋า ซึ่งจากซีรีส์ปรมาจารย์ลัทธิมาร ผู้ที่ใช้กู่ฉินเป็นอาวุธข้างกายคือ “วังจี” (tfboyschengkun, 2562)

ภาพที่ 25: ซีรีส์ The Untamed

ที่มา: www.minimore.com

ขลุ่ยจีน ขลุ่ยจีนมี 2 แบบคือ แบบตั้งกับแบบขวาง โดยขลุ่ยแบบขวางอยู่ในสมัยประวัติศาสตร์พระเจ้าฮั่นอู่ ดีจื่อ ขลุ่ยชื่อว่า เหิงซุ่ย แปลว่าเป่าขวาง มีเสียงหวีดใสก้องกังวานเนื่องมาจากลมที่ผิวออกจากปาก และยังมีอีกชื่อคือ จูตี แปลว่าทำมาจากไม้ไผ่ที่เอาปล้องด้านในออกให้กลายเป็นท่อนกลวงเจาะรูสำหรับเป่า 2 รู และรูปิดเยื่อไผ่ 1 รู มีรูกดบังคับระดับเสียง 6 รู ส่วนรูที่อยู่ด้านบนสุดคือรูสำหรับเป่า โดยลมที่เป่าเข้าไปจะผ่านลำขลุ่ยที่ เมื่อนิ้วมือปิดเปิดบังคับทิศทางลมจึงเกิดเป็นการกำหนดเสียงสูงต่ำ เสียงขลุ่ยจึงมีความดังที่สูง และแหลมมากเป็นพิเศษ ยิ่งไผ่ที่นำมาทำขลุ่ยมีอายุมาก ยิ่งทำให้เสียงน่าฟังมากตามไปด้วย เนื่องความชื้นในตัวขลุ่ยน้อย โดยทั่วไปความยาวของขลุ่ยจีนจะต่างกันออกไป ตั้งแต่ 49-68 ซม. (tfboyschengkun, 2562) โดยตัวละครชื่อ “เว่ยอู่เซี่ยน” มีขลุ่ยแบบขวางเป็นอาวุธประจำตัว แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมขลุ่ยที่มีบทบาทในสังคมจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเครื่องดนตรีที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนที่ใช้เพื่อความบันเทิงในครอบครัวไปจนถึงวงดนตรีในราชสำนัก

ภาพที่ 26: “เว่ยอู่เซี่ยน”ซีรีส์ The Untamed

ที่มา: www.minimore.com

จากข้อมูลของกู่ฉินและขลุ่ยในข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีน ความเชื่อ ปรัชญาอื่นของจีนคือ ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องดนตรีกับตัวละครหลานจิงจี้กับกู่ฉิน เครื่องดนตรีไม่เป็นเพียงแต่อาวุธข้างกาย แต่เกี่ยวข้องกับความเชื่อลัทธิเต๋า ศาสนาเต๋า เป็นแนวคิดหลักของประเทศจีนที่ชาวจีนให้ความสำคัญและนับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พินชงโหว เครื่องดนตรีประเภทสายที่เก่าแก่ที่สุดในจีน มีหลักฐานจากการขุดพบโบราณวัตถุอยู่ในหลุมฝังศพคนชนชั้นสูงคือ ชาวไซเจียน แถบเทือกเขาอัลไต มีความเชื่อมโยงระหว่างอิหร่านและอินเดีย ปรากฏว่าพินชงโหวอายุยาวนานกว่า 4,000 ปี มีวิวัฒนาการมาจากคันธนู (Pluto, 2017) พินชงโหว ปรากฏอยู่ใน 2 ฉากคือ ฉากจากเรื่อง องค์รัชสีเสื่อแพร หยวนจินเซียปลอมตัวเป็นหงส์โตว ในหอนางโลม เซียวเซียง บรรเลงเพลงเกาหยางด้วยพินชงโหว ซึ่งเป็นเพลงที่แม่ของลู่อี้ที่เสียชีวิตไปแล้วเคยบรรเลงให้ลู่อี้ฟังบ่อยครั้ง ทำให้ลู่อี้เกิดความสงสัยว่าเหตุใดจึงบรรเลงเพลงนี้ได้อย่างไพเราะ แต่สุดท้ายลู่อี้จับได้ ทำให้ลู่อี้หลงรักหยวนจินเซียมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 27: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

ส่วนอีกฉากหนึ่งคือ หยวนจินเซียบรรเลงพินชงโหวให้กับการประลองฝีมือการร่ายรำดาบของช่าง กวน และฉุนอวี ทำให้ลู่อี้ยิ่งประทับใจในตัวหยวนจินเซีย

ภาพที่ 28: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

6. อาหาร อาหารที่ปรากฏในซีรีส์ ซุปกระดุมรากบัว ขนมก๊วยฮวา สุรารอยยิ้มจักรพรรดิ ขนมไส้กุหลาบ ยำรากบัวฝาน เป็นต้น เป็นอาหารจีนโบราณที่ปรากฏอยู่ในซีรีส์เรื่อง ประมาจารย์ลัทธิมาร

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างซีรีส์จีนประเภทย้อนยุคต้องการนำเสนออุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้โดยสื่อสารผ่านการทำซีรีส์ ส่งผลให้วัฒนธรรมจีนสามารถส่งออกไปได้อย่างแพร่หลายมากขึ้น จากการที่พบวัฒนธรรมจีนในซีรีส์เป็นการส่งสารของผู้ผลิตซีรีส์ไปยังผู้บริโภคซีรีส์ ให้รับรู้ เข้าใจ ตลอดจนเกิดความสนใจในวัฒนธรรมจีน ถึงแม้ว่าชาวจีนรับวัฒนธรรมจากตะวันตกไว้มากตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคม แต่ชาวจีนแผ่นดินใหญ่มักยังคงอยู่ภายใต้การปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีการปลูกฝังความเป็นชาตินิยม อีกสาเหตุหนึ่งคือเกิดการหลอมรวมทางวัฒนธรรมตั้งแต่ยุคชาวฮั่นเซีย (จีนดั้งเดิม) ทำให้ปรัชญาความคิดของชาวจีนหลอมรวมเช่นกันจนเกิดเป็นปรัชญาหลักคือ ลัทธิขงจื๊อ หรือลัทธิขงจื๊อ เต๋าและศาสนาเต๋า แต่ต่อมาในยุคปฏิวัติวัฒนธรรม มีการปลูกฝังให้ทำลายจารีตเก่า วัด ศาสนสถาน เทวรูป ตำราศาสนา รวมถึงคนที่แสดงตัวเป็นอนุรักษนิยม เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์เห็นว่าศาสนาคือภัยอันตรายที่ทำให้กล่อมเกลาลัทธิใจตนได้ง่าย แต่หลังจากยุคดังกล่าว จีนได้มีการฟื้นฟูความเชื่อทางศาสนา และส่งเสริมแนวคิดเก่าบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครอง ถึงแม้ว่าคนจีนมีอิสระในการเลือกนับถือศาสนามากขึ้น แต่พรรคคอมมิวนิสต์ยังคงควบคุมอย่างเข้มงวด อาทิ ไม่อนุญาตให้คริสต์จักรมีอำนาจ ไม่อนุญาตให้บูชาองค์พระโพธิ์มาฆะจากทิเบต กวาดล้างลัทธิผีอาหลุนกง และสร้างค่ายกักกันมุสลิมอุยกูร์ในมณฑลซินเจียง แต่ในปัจจุบันมีผลสำรวจในปี พ.ศ.2561 โดยองค์กรพิว (The Pew Forum on Religion & Public Life) ว่ามีผู้ไม่นับถือศาสนาทั่วโลกกว่า 1,100 ล้านคน ซึ่งจำนวนคนจีนมีถึง 700 ล้านคน แต่ในจำนวนดังกล่าวยังคงยึดหลักปฏิบัติและหลักคุณธรรมของขงจื๊อ บางคนเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย บางคนเข้าวัดเพื่ออธิษฐานขอพรจากพระโพธิ์สัตว์ เชื่อเรื่องหยินหยาง หรือหลายครั้งที่คนจีนมาไทยเพื่อเข้าบูชาพระเครื่องในไทย หรือเช่าเครื่องรางของขลัง แสดงให้เห็นถึงความย้อนแย้งของชาวจีน ในมุมมองของชาวจีน ศาสนาไม่ใช่สิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ตัดสินความผิดชอบชั่วดี แต่ศาสนาคือเครื่องรางในการช่วยให้มีทรัพย์สินเงินทอง บูชาเพื่อโชคลาภและผลประโยชน์ เรียกได้ว่าบูชาไว้ก่อนไม่เสียหาย เป็นต้น (สรวง สิทธิสมาน, 2020) ส่วนเครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย หรือสถาปัตยกรรมนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมจีนที่ไม่ปรากฏไม่มากนักในยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่ผู้คนมักบริโภคเพื่อตามกระแสในซีรีส์จีนย้อนยุค แต่ไม่ได้เป็นเครื่องดนตรีหลัก เครื่องแต่งกายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือตัวบ้านเรือนก็เช่นกัน ชาวจีนส่วนใหญ่มีการสร้างแบบอาคารบ้านเรือนแบบบ้านสมัยใหม่แล้ว

4.1.2 อุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy)

การนำเสนอภาพของระบบชายเป็นใหญ่ในซีรีส์จีนพบได้ในทุกเรื่อง มีการสร้างตัวละครชายให้มีความเป็นผู้นำ แข็งแกร่ง ต่อสู้กับศัตรู เผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่การได้รับบทบาทที่โดดเด่น ส่วนลักษณะนิสัยของผู้ชายในซีรีส์ก็เช่นกัน ผู้ชายในซีรีส์ต้องดุดัน กล้าหาญ ไม่ยอมแพ้และไม่กลัวตาย ซึ่งซีรีส์แต่ละเรื่องนำเสนอระบบชายเป็นใหญ่ในบทบาทที่แตกต่างกันไป คือ บทบาทของตัวละครชายหลักได้แก่ 1) ชวีเฟิง 2) เว่ยอู่เซี่ยน และ หลานวังจี 3) ลู่อี้ 4) ฉินจุ่น 5) เหลียงอี้ โดยตัวละครชายหลักมีรายละเอียดบทบาท และลักษณะนิสัย ดังนี้

ตารางที่ 4.1 บทบาทและลักษณะของตัวละครชายหลักในซีรีส์จีน

ตัวละครชายหลัก	บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละคร
1. ชวีเฟิง (Ashes of Love)	ลูกชายคนที่สองของราชาสวรรค์ ทายาทที่ถูกต้องเพียงคนเดียวในบัลลังก์ เป็นนักรบที่กล้าหาญและเป็นหนึ่งในสิ่งมีชีวิตที่ทรงพลังที่สุดในอาณาจักร นิสัยหยิ่ง ทะนงตัว แต่แฝงไปด้วยความอ่อนโยน
2. เว่ยอู่เซี่ยน และ หลานวังจี (The Untamed)	เว่ยอู่เซี่ยน: ตัวละครชายหลักของเรื่อง กำพร้าตั้งแต่เด็ก ถูกว่าร้ายว่าสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นเสมอ ทำให้ถูกลงโทษอยู่เป็นประจำ ภายหลังได้รับพลังมาร ทำให้ได้ฟื้นขึ้นมาใหม่ในร่างของ โมเสี่ยนอวี่ หลานวังจี: ชื่อตรง อยู่ในกฎระเบียบตลอด ทำให้ทะเลาะกับเว่ยอู่เซี่ยนอยู่บ่อยครั้ง ภายหลังเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้มุมมองของหลานวังจีเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกดีมากขึ้น
3. ลู่อี้ (Under the Power)	หัวหน้าองค์กรลับเสื้อแพร ทำหน้าที่เหมือนตำรวจลับขึ้นตรงต่อฮ่องเต้ เป็นผู้ไขคดีต่าง ๆ เป็นคนที่นิ่ง สุขุม โหดเหี้ยม เย็นชา และเด็ดขาด
4. ฉินจุ่น (The Long March of Princess Changge)	บุตรบุญธรรมของท่านช่าน แห่งเผ่าอาชี้อเล่อ เป็นคนที่ฉลาดมาก ทันคน เจ้าแผนการ ละเอียดยรอบคอบ เก่งกาจรยุทธ์
5. เหลียงอี้ (The Autumn Ballad)	ผู้ตรวจสอบหน่วยพิไฉ มีหน้าที่ในการสืบคดีลับต่างๆ ภายนอกดูเย็นชา โหดเหี้ยม เห็นแก่เงินและอำนาจ แต่ภายในมีเรื่องราวซ่อนอยู่ในใจ มีความสามารถในการสืบสวนคดีวิเศษ

จากบทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครชายหลักทั้ง 5 เรื่องแสดงให้เห็นว่า ตัวละครชายหลักถูกสร้างให้มีความโดดเด่น เป็นผู้นำ และมีความเป็นชายชาตรี ซึ่งในซีรีส์จีนยังคงมีฉากอื่น ๆ ที่สอดแทรกระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตยอยู่เช่นกัน ดังนี้

ภาพที่ 29: ซีรีส์ Ashes of Love

ที่มา: www.wetv.com

ภาพจากซีรีส์ Ashes of Love มรุตสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง คือภาพของกษัตริย์แห่งสวรรค์ พ่อชวีเฟิงของกั๊บบมเหสี จากตำแหน่งของภาพแล้ว ผู้หญิงอยู่ทางซ้ายมือ ส่วนผู้ชายอยู่ทางขวามือ กล่าวคือสังคมจีนให้เกียรติผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพราะถือว่าผู้ชายเป็นผู้นำ เป็นคนดูแลปกป้องผู้หญิง ดังนั้นการที่ผู้ชายอยู่ด้านขวาซึ่งเป็นด้านที่ตนเองถนัดจะทำให้สะดวกในการดูแลปกป้องผู้หญิงที่อยู่ทางซ้ายของตน (ศรีวิไล พลมณี และ สนิท สัตโยภาพ, 2562)

ภาพที่ 30: ซีรีส์ The Autumn Ballad

ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง The Autumn Ballad ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา พระเอกคือ เหลียงอี้ เป็นผู้ตรวจสอบหน่วยพิไฉ่ หน่วยงานสืบราชการลับ เหลียงอี้เป็นตัวละครที่มีลักษณะปากร้าย กล้าหาญ เย็นชา และรอบด้านในการคิดวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้ชายในสมัยก่อนทำงานเกี่ยวกับราชการบ้านเมือง มีความเป็นผู้นำ ทำให้ในซีรีส์จีน ผู้ชายมีบทบาทเด่นในเรื่องนี้

ภาพที่ 31: เหลียงอี้ หัวหน้าองค์กรสืบราชการลับจากซีรีส์ Under the power
ที่มา: www.iqiyi.com

ภาพที่ 32: อ๋องเต๋จากซีรีส์ Under the power
ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง Under the power ยอดองค์กรเสื้อแพร ที่มีฮ่องเต้เป็นผู้ชาย เป็นผู้นำประเทศ ส่วนหัวหน้าองค์กรเสื้อแพรคือ ลู่อี้ ที่มีความเป็นผู้นำ เด็ดขาดและเด็ดเดี่ยว เขาสามารถทำภารกิจสำเร็จได้ทุกครั้งไป แสดงให้เห็นถึงการยกย่องผู้ชายให้เป็นผู้นำตรงตามแบบปิตาธิปไตย โดยอุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่มีความหมาย และบริบทที่สอดคล้องกับสังคมจีน ดังนี้

ความหมายของอุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) คืออุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในองค์กรทางสังคม กฎหมาย การเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจ แตกต่างกันไป ตามวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัย ถึงแม้จะไม่มีภาระระบุว่าปิตาธิปไตยอย่างเปิดเผย แต่ในทางปฏิบัติพบว่าปิตาธิปไตยยังคงมีอยู่ คำว่า “ปิตาธิปไตย (Patriarchy)” จำกัดความโดย ซิลเวียวอลบี (Sylvia Walby, 2018) ศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยควีนส์ (Queen’s University Belfast) เป็นผู้ประสานงานด้านความเสมอภาคทางเพศได้กล่าวถึงความหมายของปิตาธิปไตยไว้ว่า ***“ระบบโครงสร้างทางสังคมและการปฏิบัติที่ผู้ชายครอบงำค้ำชีและเอารัดเอาเปรียบผู้หญิง”*** เป็นระบบสังคมแบบหนึ่งที่เพศชายเป็นผู้กุมอำนาจหลักและครอบงำบทบาทในด้านผู้นำการเมือง เป็นการสืบทอดทางพ่อ (patrilineal) เป็นผลมาจากความแตกต่างตามธรรมชาติระหว่างชายและหญิง ซึ่งในสังคมจีนใช้ระบบดังกล่าวเช่นกัน โดยจำแนกเป็นหัวข้อย่อยต่าง ๆ ได้ดังนี้

ค่านิยมลูกผู้ชายดีที่สุด (Male Child Preference) การเกิดมาเป็นเพศชาย ก็จะได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น เพราะเชื่อกันว่าจะช่วยสืบสกุลหรือในบางสังคม ก็จะมีการฝังทารกเพศหญิงทั้งเป็น

ผู้ชายในฐานะผู้นำ (Male leader หรือ Bread Winner) ผู้ชายก็จะถูกสอนให้ต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและมีอำนาจในการตัดสินใจแทนคนอื่น ๆ ต้องทำงานหาเงิน เลี้ยงดูครอบครัว หรือถ้าในสายของศาสนา ผู้ชายเท่านั้นที่จะได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำทางศาสนา เป็นนักบวช เป็นศาสดา หรือในชุมชน ผู้ที่สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ ก็ต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น (ThaiQuote, 2563)

จากความหมายของ ปิตาธิปไตย แสดงให้เห็นถึงสังคมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อระบบชายเป็นใหญ่ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งในซีรีส์จีนย้อนยุคปรากฏอย่างเห็นได้ชัดคือ ทั้งห้าเรื่องดังกล่าวนั้น ถึงแม้ว่าบทบาทของผู้หญิงในเรื่องนั้นสำคัญ เป็นคนช่วยคิด ที่ปรึกษาทำให้เรื่องสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีก็จริง แต่สุดท้ายต้องเคารพการตัดสินใจของผู้ชาย เชื้อฟ่งผู้ชาย มีผู้ชายเป็นฮ่องเต้ หัวหน้าทหาร เทพเจ้าที่สำคัญ กล่าวคือบทบาทของผู้หญิงในซีรีส์ไม่สามารถละทิ้งการตกหลุมรักพระเอก และช่วยให้ผู้ชายบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ผู้ชายมีอำนาจในการตัดสินใจ หรือเป็นสัญลักษณ์ของความถูกต้องที่ทุกคนต้องเชื่อฟัง ตรงตามหลักคำสอนของขงจื้อคือ “ผู้ชายเป็นตัวแทนแห่งสวรรค์ และเป็นสิ่งสูงส่งที่สุดเหนือกว่าทุก ๆ สิ่ง ผู้หญิงต้องยอมรับเชื่อฟังสถาบันของผู้ชาย และช่วยเขาดำเนินหลักการต่าง ๆ ให้เขาสำเร็จ” ดังนั้นระบบชายเป็นใหญ่ในสังคมจีนยังคงปรากฏอยู่บ้างในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุที่ยังคงยึดถือ

ธรรมเนียมแบบดั้งเดิม อุดมการณ์นี้สนับสนุนความเป็นชาติจีนในปัจจุบันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ยังคงให้ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว ถึงแม้ว่าผู้ชายจีนจะชอบผู้หญิงที่ทำงานแล้วก็ตาม (สรวง สิทธิสมาน, 2563)

4.1.3 อุดมการณ์เรื่องเพศ

โดยปกติแล้ว การแบ่งเพศของตัวละครในซีรีส์จีนแต่เดิมนั้นมีเพียง 2 เพศคือเพศชาย และเพศหญิง ซีรีส์จีนในปัจจุบันยังคงคงมีการแบ่งบทบาททางเพศ 2 เพศเช่นเดิม แต่มีการสนับสนุนผลิตซีรีส์เพศทางเลือก (LGBT) เพิ่มมากขึ้น จากซีรีส์ทั้ง 5 เรื่อง มีจำนวน 4 เรื่องที่นำเสนอตัวละครหลักเป็นชายคู่กับผู้หญิง ทำให้มีการนำเสนอความเป็นเพศหญิงได้อย่างเห็นได้ชัด โดยซีรีส์จีนได้นำเสนอบทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละครหญิงหลัก ดังนี้

ตารางที่ 4.2 บทบาทและลักษณะของตัวละครหญิงหลักในซีรีส์จีน

ตัวละครหญิงหลัก	บทบาทและลักษณะนิสัยของตัวละคร
1. จินมี (Ashes of Love)	บุตรสาวของเทพิดาบุปผาที่ได้ล่องลับไปตอนให้กำเนิดเธอ เติบโตมาท่ามกลางดอกไม้ และฤดูผักผลไม้ มีนิสัยที่ไร้เดียงสา และใสซื่อมาก ๆ ไร้เรื่องอยู่เสมอและเป็นมิตรกับทุกคน
2. หยวนจินเซี่ย (Under the Power)	น่ารัก ยิ้มสดใส เจ้าเล่ห์ ฉลาด มีไหวพริบ เอาตัวรอดเก่ง แต่ซึ่กอาศัยอยู่กับแม่บุญธรรมที่เลี้ยงนางมาตั้งแต่ยังเล็ก มีอุปราชหญิงแห่งลิ่วซ่านหมิน ชำนาญเรื่องการสืบคดีและแกะรอย
3. หลี่ฉางเกอ (The Long March of Princess Change)	ลูกสาวของหลี่เจี้ยนเฉิงมกุฎราชกุมารคนก่อนของราชวงศ์ถัง มีความสามารถ เก่งในยุทธวิธีทางทหารและการต่อสู้ เธอรับรู้เรื่องตำราพิชัยสงครามอย่างดี ถือเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถมาก
4. ชิวเหยียน (The Autumn Ballad)	บุตรีภรรยาของ ที่ถูกคนในบ้านยกเว้นแม่ใหญ่ที่อยากผลักไสให้เธอออกจากตระกูล สตรีที่อ่านออกเขียนได้ มีความรู้ และมีสติในการหาทางรอดให้กับตัวเอง ถึงแม้ว่าวิธีในการเอาตัวรอดนั้น อาจจะไม่ใช่วิธีที่ถูกต่องก็ตาม

จากตารางข้อมูลบทบาท และลักษณะของตัวละครหญิงหลักในซีรีส์จีนแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีบทบาทไม่น้อยไปกว่าผู้ชาย มีความสามารถ เก่ง ฉลาด และสามารถช่วยเหลือผู้ชายได้ อย่างไรก็ตาม ในซีรีส์จีน ผู้หญิงยังคงมีความสำคัญรองจากผู้ชายที่เป็นตัวละครหลัก อีกทั้งยังต้องคงความเป็นผู้หญิงที่ดี เชื่อฟังพ่อแม่ ต้องแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือก โดยมีฉากจากซีรีส์ที่แสดงถึงบทบาทของผู้หญิงที่ดีในสังคมจีนดังนี้

ก็ต้องออกเรือนมีครอบครัว มีลูก

ภาพที่ 33: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง Under the power ยอดองค์กรภัยพิบัติ คือแม่ของหยวนจินเซี่ย ซึ่งเป็นแม่บุญธรรมรับไว้ให้หยวนจินเซี่ยแต่งงานกับผู้ชายที่ช่วยเลือกไว้ให้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้หญิงจีนควรทำ แต่หยวนจินเซี่ยต้องการที่จะเลือกคู่ครองด้วยตนเอง เป็นต้น

ภาพที่ 34: ซีรีส์ สตรีหาญฉางเกอ

ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง The Long March of Princess Changge สตรีหาญฉางเกอ หลี่ฉางเกอ นางเอกผู้กล้าหาญเก่งด้านการต่อสู้เทียบเท่าผู้ชาย สามารถเอาชนะการแข่งขันผู้ชายได้ โดยการปลอมตัวเป็นผู้ชายเพื่อไปสู้แทนคนที่ไม่สามารถลงแข่งได้จนชนะ แต่แม่ของหลี่ฉางเกอกลับไม่สนับสนุนและโกรธกับการกระทำที่หลี่ฉางเกอทำ แม่ของหลี่ฉางเกอกล่าวว่า เป็นผู้หญิงต้องไม่ทำตัวกล้าหาญเท่าผู้ชาย ควรเป็นผู้หญิงที่สามารถทำงานบ้านงานเรือนปรนนิบัติผู้ชายได้

ภาพที่ 35: ซีรีส์ The Autumn Ballad

ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง The Autumn Ballad ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา นางเอกคือชิวเยียน แห่งสกุลชิวที่ถูกบังคับให้แต่งงานกับแม่ทัพเพื่อความปลอดภัยของครอบครัว โดยแม่คนที่สอง ชิวเยียน (ไม่ใช่แม่แท้ ๆ) ได้กล่าวว่าหน้าที่ของผู้หญิงนั้นอยู่เพื่อสามี พี่น้อง และลูกหลาน สิ่งคือสิ่งที่ผู้หญิงในสังคมจีนโบราณเป็น

ส่วนเรื่อง ซีรีส์เรื่อง *The Untamed* *ปรมาจารย์ลัทธิมาร* เป็นเรื่องเดียวที่เลือกมาที่นำเสนอความรักแบบผู้ชายกับผู้ชาย (Boy Love) เป็นซีรีส์ที่ทำมาจากนวนิยายของ “โม่เซียงกงฉิว” ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจนถูกนำไปดัดแปลงเป็นอนิเมชันและละครโทรทัศน์ เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวการผจญภัยของตัวละครเอกผู้ชาย เว่ยอู่เซียน และ หลานว่งจี กับฉากหลังเป็นยุทธภพ ซึ่งถูกปกครองโดยผู้นำตระกูลที่ใช้วิชามาร ด้วยความที่นิยายต้นฉบับมีเนื้อหาออกไปในทาง BL (Boy Love) ที่อาจจะดูไม่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ในวงกว้างสำหรับสังคมจีนแผ่นดินใหญ่ ทำให้ผู้สร้างต้องดัดแปลงเนื้อเรื่องบางส่วนไป และเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ในเชิงคนรักของ 2 ตัวเอง ให้กลายเป็นความสัมพันธ์ในแบบมิตรภาพของชายหนุ่ม หรือ Bromance แทน (อรสุธี ชัยทองศรี, 2560)

ภาพที่ 36: ซีรีส์ The Untamed

ที่มา: www.minimore.com

จากบทบาท และลักษณะนิสัยของตัวละครหลักชายและหญิงนั้น มีความสอดคล้องกับความหมายเรื่องเพศในวัฒนธรรมจีนมีมากกว่า 4,000 ปี ความหมายของเพศในแบบจีนคือเรื่องของมนุษย์ที่มี 2 เพศ เพศชายและเพศหญิง ผู้หญิงหมายถึงสมบูรณ์อย่างมีสีสันแต่มีสถานภาพ บทบาทหน้าที่ การแต่งกายที่ถูกกำหนดโดยลัทธิความเชื่อ เช่น ขงจื๊อ (ปรมาจารย์แห่งการกำหนดจารีตควบคุมพฤติกรรมมนุษย์) ศาสนา ขนบประเพณี ค่านิยม ผู้หญิงต้องเป็นผู้เชื่อฟัง ไม่ว่าจะเป็นพ่อ พี่ชาย สามี หรือลูกชาย ต้องรักษาพรหมจรรย์ รู้จักทำงานบ้านงานเรือน และเป้าหมายที่ดีของผู้หญิงคือการแต่งงาน เพื่อเชิดชูวงศ์ตระกูลและให้กำเนิดทายาทต่อไป ส่วนเพศชาย ขงจื๊อได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ชายเป็นตัวแทนแห่งสวรรค์ และเป็นสิ่งที่สูงส่งที่สุดเหนือกว่าทุก ๆ สิ่ง” ต้องเป็นผู้นำของครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจทุกอย่าง (อัษมา มหาวสุธานนท์, 2553) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อในเรื่องเพศของสังคมจีนกำหนดไว้ว่า

เพศมีเพียงแค่ 2 เพศ แต่ในซีรีส์จีนย้อนยุคมีการปรากฏของความรักแบบมิตรภาพระหว่างผู้ชายและผู้ชาย กับผู้หญิงและผู้ชาย แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลสี จิ้น ผิงได้กำหนดนโยบายห้ามสร้างซีรีส์แนวรักร่วมเพศ ถึงแม้ว่าซีรีส์ประเภทดังกล่าวจะทำให้เกิดรายได้มหาศาลก็ตาม ทำให้ผู้สร้างซีรีส์ต้องมีการปรับเปลี่ยน บทบาทของตัวละคร ซึ่งถ้าหากอ้างอิงจากนิยายเดิมนั้นจะมีการแสดงออกแบบรักร่วมเพศอย่างชัดเจน แต่เมื่อนำมาสร้างเป็นซีรีส์นั้นจึงสร้างเป็นแบบความรักแบบมิตรภาพดี ๆ ต่อกัน (การุณย์ เชมรฐพยัคฆ์, 2019) กล่าวคือ อุดมการณ์ Boy love นี้เป็นอุดมการณ์ทางเลือกของยุคปัจจุบันที่พยายามนำมาเป็น อุดมการณ์ที่ใช้ในการต่อรองเพื่ออยู่ในสื่อซีรีส์จีน เนื่องจากกระแส ชายรักชาย เป็นที่นิยมอย่างมากในสื่อ บันเทิงปัจจุบัน แต่ด้วยเงื่อนไขการนำเสนอความรักแบบชายรักชายนั้นไม่สามารถปรากฏได้ชัดเจน ดังนั้น ผู้ผลิต ซีรีส์จึงปรับบทบาทของความรัก ชายรักชาย ให้เหลือเพียง มิตรภาพเพื่อนชาย

จากข้อมูลข้างต้น อุดมการณ์เรื่องเพศในซีรีส์จีนนั้นเป็นการนำเสนอแนวคิดเรื่องเพศในแบบของ จีนคือผู้ชายต้องมีความเป็นผู้ชาย มีความเป็นชาย ส่วนผู้หญิงนั้นมีความอ่อนโยน อ่อนหวาน เป็นแม่บ้าน ซึ่งผู้ชายในซีรีส์นั้นมีบทบาทที่เป็นแบบผู้ชายจีนก็จริง แต่ใบหน้าและรูปร่างบางคนนั้นมีลักษณะเหมือน ผู้หญิง หรือเรียกว่า “ความเป็นชายแบบนุ่มนวล” ซึ่งมีรากฐานมาจากนักปราชญ์ของขงจื้อคือ ผู้ที่เป็น นักปราชญ์มีพรสวรรค์ด้านปัญญา แต่อ่อนแอด้านกายภาพ ทำให้ดูมีความละเอียดอ่อน ใบหน้าที่งดงาม ราวกับผู้หญิง (Song, 2016) ซึ่งในยุคปัจจุบัน สี จิ้นผิง ได้ประกาศโครงการฟื้นฟูประเทศชาติและปฏิวัติ วัฒนธรรม เพื่อควบคุมสังคม การศึกษา ศาสนา ธุรกิจบันเทิงและประชาชนทุกคนให้ดำเนินไปตามหลัก จริยธรรมที่ถูกต้องตามวิสัยทัศน์ของรัฐบาล โดยอุตสาหกรรมบันเทิงจีนก็เช่นกัน สี จิ้นผิงสั่งยุติการ นำเสนอเรียลลิตี้ประกวดหาไอดอลชายที่หน้าหวาน เพราะเล็งเห็นว่าศิลปินและไอดอลของจีนได้รับ อิทธิพลจากวงการบันเทิงญี่ปุ่นและเกาหลีได้มากเกินไป ทำให้เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน ทำให้ไม่มีความ เป็นชายที่แข็งแกร่งบึกบึนมากพอ ซีรีส์จีนก็เช่นกัน รัฐบาลได้สั่งให้เลื่อนการออกอากาศซีรีส์ไปก่อน เนื่องจากผู้ชายมีหน้าหวานและลักษณะเหมือนผู้หญิง (tnews, 2564) ดังนั้นอุดมการณ์เรื่องเพศจากซีรีส์ จะสนับสนุนความเป็นชาตินี้แค่บางเรื่องคือ การนำเสนอบทบาทความเป็นชายที่มีความเป็นผู้ชาย หรือ ปกป้องชาติบ้านเมือง และผู้หญิง เป็นต้น

4.1.4 อุดมการณ์ความกตัญญู

อุดมการณ์ความกตัญญูพบได้ในสังคมฝั่งเอเชียเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไทย จีน เป็นต้น โดยคำสอน ถือเป็นศีลธรรมข้อแรกในบรรดาศีลธรรมทั้งหมดเพราะเป็นศีลธรรมอันเป็นรากฐานค้ำจุนประเทศหากขุน นางจงรักภักดีต่อพระจักรพรรดิประหนึ่งบุตรกตัญญูต่อบิดาประเทศชาติย่อมเปี่ยมด้วยสันติสุข

(อาร์ม ตั้งนิรันดร, 2556) ซีรีส์ที่ปรากฏความกตัญญูที่เด่นชัด *Under the power ยอดอัครภักดิ์เสี้ยวเพชร* ที่พระเอกเชื่อฟัง และทำตามที่พ่อพระเอกสั่งทุกอย่าง ถึงแม้ว่าบางอย่างพระเอกไม่ต้องการทำก็ตาม

ภาพที่ 37: ลู่อี้และพ่อลู่อี้จากซีรีส์ Under the power
ที่มา: www.iqiyi.com

อุดมการณ์ความกตัญญูเป็นอีกอุดมการณ์ คำสอนอย่างหนึ่งที่สำคัญมากสำหรับคนจีนที่บัญญัติโดยขงจื๊อ ที่กล่าวว่าความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณคือสิ่งที่นำพาสู่ความเจริญ โดยปกติแล้วคนจีนยึดถือคุณธรรมหลายข้อ ไม่ว่าจะเป็นความขยัน ความซื่อสัตย์ ทำมาหากิน สุจริต เสียสละ อุดม ฯลฯ ล้วนเทียบไม่ได้กับความกตัญญู เพราะความกตัญญูคือเครื่องมือที่สร้างแรงผลักดันให้ปฏิบัติข้ออื่น ๆ ในปัจจุบัน ภาครัฐได้รื้อศีลธรรมโบราณกลับมารื้อฟื้นโดยออกเป็นกฎหมายเรียกว่า “กฎหมายกตัญญู” เพื่อให้ตอบสนองกับการที่จีนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่เกิดจากปัญหานโยบายลูกคนเดียวในก่อนหน้านี้ ซึ่งกฎหมายนี้คือข้อบังคับให้ลูกหลานกลับไปเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ บริษัทต้องยอมให้ลูกจ้างลางานเพื่อกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ เป็นต้น ถือว่าเป็นกุศโลบายให้คนจีนไม่ลืมน้ำเกิด ส่งเสริมการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น ยิ่งรักครอบครัวมาก ยิ่งทำให้รักบ้านเกิดมากขึ้น จนนำไปสู่ความคิดที่อยากพัฒนา ทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นของตนเอง (สรวง สติธิสมาน, 2020) แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ความกตัญญูที่สอดแทรกอยู่ในซีรีส์จีนนั้นมีผลต่อความเป็นชาติจีนอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งยังช่วยขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาบนพื้นฐานของคุณธรรมเงินมากขึ้นอีกด้วย

4.1.5 อุดมการณ์ชาตินิยม

อุดมการณ์ชาตินิยมเป็นอุดมการณ์ที่นำเสนอความรักชาติและการต่อสู้ กระตุ้นให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความเป็นเจ้าของ หวงแหนแผ่นดินเกิด และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดย ได้อธิบายว่า ชาตินิยมเป็นความรู้สึกที่เกิดจาก “ความเป็นตัวตนทางการเมือง” (Political Self) ทำให้ผู้คนรู้สึกรักชาติ รู้สึกถึงความสัมพันธ์กับกลุ่มของตน จากความหมายของชาตินิยมแสดงให้เห็นว่าการเสียสละเพื่อชาติเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เช่น *Under the power ยอดองค์กรภัยแล้ง* องค์กรภัยของฮ่องเต้ที่ทำเพื่อชาติและราชบัลลังก์ เป็นต้น

ภาพที่ 38: ซีรีส์ Under the power

ที่มา: www.iqiyi.com

จากภาพข้างต้น ซีรีส์เรื่อง Under the power ยอดองค์กรภัยแล้ง ลู่อี้ หัวหน้าน้ององค์กรภัยแล้งผู้ที่รักษาราชวงศ์ด้วยชีวิต ทำทุกหนทางเพื่อสืบหาความจริง หรือจับคนร้ายที่ปองร้ายกับชาติ ฮ่องเต้แสดงให้เห็นว่าตัวละคร ลู่อี้ มีบทบาททางการเมือง ทำหน้าที่ปกป้องชาติและราชบัลลังก์อย่างเห็นได้ชัด อุดมการณ์ชาตินิยมของจีนในยุคปัจจุบัน เป็นการนำนโยบายของสี จิ้นผิงมาใช้ในการปกครองจีนคือความเป็นชาตินิยม คอมมิวนิสต์ ตลอดจนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม โดยแนวคิดของสี จิ้นผิงที่แสดงถึงความเป็นชาตินิยมคือ “อุดมการณ์แบบสังคมนิยมใหม่อันเป็นคุณลักษณะเฉพาะสำหรับชาวจีนในศักราชใหม่” ซึ่งในอุดมการณ์ดังกล่าวมีกลยุทธ์ขับเคลื่อนความยากจน อาทิ การพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและเป็นที่พอใจของประชาชน ให้เยาวชนทุกพื้นที่ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่มีช่องทางหารายได้เพิ่มขึ้นและสร้างธุรกิจหลากหลายช่องทาง พัฒนาระบบประกันสังคมโดยวางแผนร่วมมือกันระหว่างชนบทและเมือง (ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา, 2021) ดังนั้นความเป็นชาตินิยมจีนในซีรีส์ที่

ปรากฏแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีต่อชาติของตน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมแนวคิดของผู้บริโภคชีรีส์ให้เกิดความรักชาติเงินที่สอดคล้องกับนโยบายของสี จิ้นผิง

อุดมการณ์ทั้ง 5 ประเพณีที่พบในชีรีส์เงินยอนยุคจำนวน 5 เรื่องนี้ เป็นการบ่งบอกถึงความต้องการของผู้ผลิตชีรีส์เงินยอนยุคที่ต้องการนำเสนอวัฒนธรรม ความเป็นชาติเงินในรูปแบบสื่อบันเทิงที่มีการสอดแทรกอยู่ในตัวบทละคร ทำให้ผู้บริโภคที่เป็นผู้รับสารนั้นรับรู้ความเป็นชาติเงินผ่านการบริโภคชีรีส์ โดยการเปิดรับสื่อชีรีส์เงินนั้นเป็นการเปิดรับเพื่อความบันเทิง ตลอดจนผู้รับสารสามารถตีความหมายในสิ่งที่ผู้ผลิตชีรีส์ต้องการจะสื่อได้อีกด้วย

4.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามผู้บริโภคซีรี่ส์จิ้นในไทย

จากการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามปลายเปิดแบบเขียนตอบให้ผู้บริโภคซีรี่ส์จิ้นในไทยจำนวน 50 คน โดยตอบกลับจำนวน 43 คน และทำการวิเคราะห์ พบว่าได้ผลการวิจัยทั้งหมด 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคซีรี่ส์จิ้น

ลักษณะ

ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	อาชีพ	เพศ
คุณ ก	51	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ข	61	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ข	53	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ค	24	รับจ้าง	หญิง
คุณ ค	23	นักศึกษาปริญญาโท	ชาย
คุณ ช	23	นักศึกษาปริญญาโท	หญิง
คุณ ง	37	ข้าราชการทหาร	ชาย
คุณ จ	22	นักศึกษา	หญิง
คุณ ฉ	22	นักศึกษาปริญญาโท	หญิง
คุณ ช	19	นักศึกษา	หญิง
คุณ ซ	24	ลูกจ้างหน่วยงานราชการ	หญิง
คุณ ฌ	28	ข้าราชการ	หญิง
คุณ ญ	52	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ฎ	52	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ฏ	50	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ฐ	22	นักศึกษาปริญญาโท	หญิง
คุณ ท	52	พนักงานบริษัท	หญิง
คุณ ฒ	52	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	หญิง
คุณ ณ	52	ธุรกิจส่วนตัว	หญิง
คุณ ด	50	ธุรกิจส่วนตัว	หญิง
คุณ ต	61	ข้าราชการบำนาญ	หญิง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคซีรีส์จีน (ต่อ)

ลักษณะ

ชื่อ (นามสมมุติ)	อายุ	อาชีพ	
คุณ ถ	16	นักเรียน	หญิง
คุณ ท	58	ธุรกิจส่วนตัว	หญิง
คุณ ธ	49	แม่บ้าน	หญิง
คุณ น	51	พนักงานธนาคาร	หญิง
คุณ บ	40	ที่ปรึกษากฎหมาย	หญิง
คุณ ป	51	นักลงทุน	หญิง
คุณ ผ	22	Marketing Coordinator	หญิง
คุณ พ	50	พนักงาน	หญิง
คุณ ฟ	22	นักศึกษาปริญญาโท	หญิง
คุณ ภ	45	ข้าราชการ	หญิง
คุณ ม	29	ธุรกิจส่วนตัว	หญิง
คุณ ย	51	รับจ้างอิสระ	หญิง
คุณ ร	45	ข้าราชการ	หญิง
คุณ ล	52	ข้าราชการทหาร	หญิง
คุณ ว	37	ข้าราชการ	หญิง
คุณ ศ	42	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ษ	51	Customer Service Agent	หญิง
คุณ ส	23	พนักงานบริษัท	หญิง
คุณ ท	56	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ฬ	52	นักธุรกิจ	หญิง
คุณ อ	51	แม่บ้าน	หญิง
คุณ ฮ	53	สถาปนิก	หญิง

จากข้อมูลส่วนที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 41 คน เพศชายมีเพียง 2 คน อยู่ในช่วงอายุ 16 – 61 ปี ทุกคนประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไป เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัท นักเรียนนักศึกษา แม่บ้าน (มีจำนวนการให้สัมภาษณ์มากที่สุด)

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

ลักษณะ	จำนวน (คน)
ช่องทางบริโภคสื่อ	
WeTV	13
iQiyi	6
Netflix	10
TureID	2
Mcot 9	1
33 Monomax	2
Youtube	8
Youku	1
โทรทัศน์	6
โทรศัพท์มือถือ	1

ตัวอย่างซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค

ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค

ศิษย์สาวป่วนสำนัก
องค์รักษ์เสื้อแพร
สามภพสามชาติลิขิตเหนือเขนย
สามภพสามชาติป่าท้อสิบหลี่
ร้อยรักปักดวงใจ
สตรีหาญฉวางเกอ
ช่างหยางลำนางหงส์ลิขิตบัลลังก์
ชีวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ (ต่อ)

ตัวอย่างซีรีส์

ซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค

มรุสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวก่ดน้ำค้าง

นางพญาผมขาว

ศิษย์สาวป่วนสำนัก

จอมใจรัชทายาท

ไข่มุกเคียงบัลลังก์

ฝันคืนสู่ตำหึง

ทุกชาติภพกระดุกดงาม

ป้าท้อสิบหลี่

องค์หญิงกำมะลอ

ไซอิ๋ว

เปาบุ้นจิ้น

คำสาปรัก ขายาผมขาว

เจียนกระบี่พิชิตมาร

ขอลิวเฮียง

ดาบมังกรหยก

ปาฏิหาริย์จิ้งจอกสวรรค์

ฝันคืนสู่ตำซิง

Goodbye my Princess

ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ข้าก็เป็นสตรีเช่นนี้

คดีปีศาจแห่งเมืองไคเฟิง

ข้านี้แหละองค์หญิงสาม

จากข้อมูลส่วนที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคมีช่องทางในการเลือกรับสื่อที่หลากหลาย เช่น WeTV, iQiyi, Netflix, TureID, Mcot 9, 33 Monomax, Youtube, โทรศัพท์, โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ส่วนซีรีส์จีนย้อนยุคที่ผู้บริโภคนั้นชื่นชอบบริโภคนั้นมีความหลากหลายเช่นกัน เช่น องค์กรรักษาเสถียรภาพ, สตรีหาญนางเอก, ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา, มรุษหวนล่า สลายเป็นเจ้าสาวเกลียดน้ำค้าง, ปริมาจารย์ลัทธิมาร เป็นต้น ซึ่งผู้บริโภคซีรีส์จีนทำให้สัมภาษณ์และทำแบบสอบถามนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 34 คน ชื่นชอบในการดูซีรีส์จีนย้อนยุค และใช้เวลาในการดูซีรีส์จีนบ่อยครั้ง ส่วนอีก 9 คนไม่ชื่นชอบบริโภคซีรีส์จีนมากเท่าที่ควร โดยมีคำตอบดังนี้

“ชอบมาก เพราะรู้สึกว่าเป็นการได้เรียนรู้ประเพณี การใช้ชีวิต และการแต่งกายในสมัยก่อนของจีนซึ่งแต่ละชาติจะมีความแตกต่างกันออกไป และมีความสวยงามในแต่ละยุคสมัยด้วย ส่วนการรับชมนั้น ดูซีรีส์ย้อนยุคบ่อยมาก เกือบแทบจะทุกเรื่องเลยคะ” คุณ ก (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“คิดว่าเป็นที่น่าสนใจ อย่างมังกรหยก สามก๊ก บูเช็คเทียน เป็นต้น ล้วนแทรกความรู้ทางประวัติศาสตร์จีน ทำให้เราได้สัมผัสถึงกลิ่นอายของสมัยก่อนที่หาไม่ได้ในปัจจุบัน และได้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนแต่ละยุคมากยิ่งขึ้น ความบ่อยในการดูคือ ค่อนข้างมาก ดูเดือนละประมาณ 2 - 3 เรื่อง ” คุณ ข (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ชอบ เพราะเครื่องแต่งกายสวย ภาษาที่ใช้สวยมาก ๆ ได้รู้สำนวนเปรียบเทียบ สำนวนดี ๆ เยอะมาก แนวเพลงแนวดนตรีที่เรียดของซีรีส์จีนก็เพราะมาก ๆ เรื่องราวที่น่าสนใจ แต่พฤติกรรมไม่ใช่คนติดละคร ดูทุกครั้งที่มีเวลาว่าง ประมาณ 3 - 4 ตอน / สัปดาห์” คุณ ค (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“ไม่ เพราะไม่ค่อยอินกับประวัติศาสตร์จีนเท่าไร ประกอบกับซีรีส์จีนย้อนยุคส่วนใหญ่จะมีตอนที่ยาว จึงทำให้อาจจะทำให้บางตอนของซีรีส์มีความอึดในตัวในเรื่องไม่ค่อยสร้างความแปลกใหม่ในการรับชม โดยรับชม 1 - 2 เรื่องต่อปี ขึ้นอยู่กับความถูกต้องของพล็อตเรื่อง” คุณ ง (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ชอบมาก ชอบทั้งตัวของบท ฉาก เสื้อผ้าสวย ท่วงท่านักแสดงสง่างาม บทดี เนื้อเรื่อง น่าติดตาม ทำให้ได้เห็นวัฒนธรรมเก่าในแบบแคว้น มลฑล สถาปัตยกรรมในเรื่องรวมถึงอาหาร และเทศกาลของจีน โดยก่อนวัยทำงาน ดูบ่อยแทบทุกวัน แต่ทำงานแล้ว ไม่มีโอกาสดูเลย”
คุณ ง (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

จากการสัมภาษณ์เหตุผลที่ชอบบริโภคซีรีส์จีน และความถี่ในการรับชมพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ชื่นชอบบริโภคซีรีส์จีนย้อนยุค แต่ก็มีส่วนน้อยที่ชื่นชอบซีรีส์ชุดอื่นมากกว่า ส่วนความถี่ในการรับชมนั้น ส่วนใหญ่รับชมบ่อย วันละ 1 – 3 ตอน หรือปีละ 2- 3 เรื่อง โดยรับชมในเวลาว่าง หรือพักผ่อนจากการเรียน การทำงาน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคซีรีส์เลือกรับชมซีรีส์เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น หลังจากเรียน ทำงาน หรือใช้เวลาว่างในการรับชมเพื่อความบันเทิง สอดคล้องกับทฤษฎีการเปิดรับสื่อคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้บริโภคซีรีส์จีนนั้นเกิดจากปัจจัยที่เลือกรับสื่อเพราะความสนใจ ลดทอนความเหงา หรือสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่กระตุ้นให้ต้องการบริโภคซีรีส์จีน เช่น การอยู่ในครอบครัวที่มีเชื้อสายจีน เหตุผลสุดท้ายคือเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ตนเอง

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคซีรีส์จีน

ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นประเด็นย่อยในการสัมภาษณ์ โดยจากการการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริโภคซีรีส์จีนที่ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบ แนวคิดที่หลากหลายและแตกต่างกันไป สามารถแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 35 คนกล่าวถึงค่านิยมความเป็นจีนแบบดั้งเดิม เช่น ความกตัญญู คุณธรรม ค่านิยมเรื่องครอบครัว ชายเป็นใหญ่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ค่านิยมหลัก ๆ เลยคือ ฮองเต้หรือพระราชจะมีภรรยามาก ผู้ชายมีภรรยามาก ชายเป็นใหญ่ ความอาวุโส (seniority) การสร้างฐานอำนาจผ่านเครือข่าย” คุณ ข (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“รักชาติรักแผ่นดิน ดูได้จากการกู้ชาติหรือสงครามระหว่างเมือง หรือความรักครอบครัวและกตัญญูที่แสดงความผูกพัน เช่นความผูกพันในอาจารย์ ทำให้เกิดการตามล้างแค้น ดังเช่นคำที่ว่า 20ปีล้างแค้นก็ยังไม่สาย” คุณ ล (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ผู้หญิงจีนมีอำนาจเหนือผู้ชายอย่างทางอ้อมคือ ได้รับบทบาทเด่น ผู้ชายยอมรับฟังในบางเรื่องกตัญญูกตเวที ต้องทดแทนบุญคุณเมื่อมีผู้อื่นช่วยเหลือ เมื่อมีความจำเป็นต้องชำระคุณธรรม รักชาติรักเพื่อนพ้อง ซื่อสัตย์จริงใจ จรรยาบรรณ” คุณ ข (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ความเชื่อจากลัทธิขงจื้อ และอุดมการณ์ชาตินิยมที่แสดงออกผ่านการใช้สินค้าของตัวละคร โดยพยายามนำเสนอสินค้าที่ผลิตมาจากประเทศจีน เช่น โทรศัพท์ XiAomi เป็นต้น” คุณ ท (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“ค่านิยมเรื่องครอบครัว ความกตัญญู แนวคิดหรือคำสอนที่ว่า เป็นพี่น้องต้องสามัคคีกัน รักกัน ช่วยเหลือกัน รวมถึงแนวคิดด้านการต่อสู้ กล่าวคือ ควรเก็บศัตรูไว้ใกล้ตัว มีความมุ่งมั่นที่จะค้นหาความจริง” คุณ ฉ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ความรักชาติ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญูระหว่างอาจารย์และศิษย์ ลำดับชั้นทางสังคม ข้าราชการเอาเปรียบประชาชน ปลูกอุดมการณ์ให้รักชาติ เช่น ตอนที่ชูว่าชาติตัวเองดีกว่าชาติอื่น” คุณ ค (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ความรักในวงศ์ตระกูล ความรับผิดชอบหน้าที่ การเสียสละ ความกตัญญู ส่วนใหญ่พระเอกนั้ สุขุม ส่วนนางเอกจะน่ารักสดใส และเป็นความรักที่ลึกซึ้ง "ชายเป็นใหญ่ของยุคสมัยก่อน" ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง ทั้งเรื่องของความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ รวมไปถึงการมีคู่ครองได้หลายคน” คุณ ฑ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

2. อำนาจและบทบาทของผู้ชายที่มีมากกว่าผู้หญิง ผู้ให้สัมภาษณ์ตระหนัก และให้ความสำคัญต่อสิ่งที่สื่อจินนาเสนอคือ ปีศาจไทย หรือระบบชายเป็นใหญ่ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 38 คนซึ่งเป็นเพศหญิงทั้งหมดเห็นด้วยว่าควรนำเสนอให้มีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ดังนี้

“มองว่าสมัยก่อนในหลาย ๆ ชาติก็มักเป็นแบบนี้ ซึ่งจริง ๆ หันกลับมามองสมัยนี้แล้วมันใช้ไม่ได้สักเท่าไร ในสมัยก่อนอำนาจของผู้ชายหลายอย่างเอาเปรียบผู้หญิงและทำร้ายจิตใจผู้หญิงมาก ทำไมหลาย ๆ ครั้งผู้ชายต้องมีความสุขบนความทุกข์ของผู้หญิง และทำไมผู้ชายทำอะไรได้มากมายแต่ผู้หญิงไม่สามารถทำได้” คุณ ย (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“ส่วนมากจริง แต่ก็ยังมีผู้หญิงที่มีอำนาจไม่น้อยในหนังจีน อย่างเช่น ซูสีไทเฮา บุเช่เคเทียน หรือแม้แต่นางเดียวเสียนที่มีบทบาทสำคัญในสามก๊ก” คุณ พ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“ผู้ชายมีบทบาทมากกว่าผู้หญิง เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม เป็นเรื่องปกติในสังคมโบราณที่ผู้ชายเป็นใหญ่ บางมิติผู้หญิงไม่ได้รับสิทธิให้ตัดสินใจ หรือออกความเห็น ตัวละครชายมีบทบาทมากกว่า และมันเป็นวัฒนธรรมของเขา เป็นบริบทของสังคมในตอนนั้น สะท้อนความเป็นจริงในสังคมจีนยุคก่อน และไม่ว่ายุคใดให้คุณค่าของเพศชายมาก่อนเสมอ แต่อยากให้เห็นความเท่าเทียมมากกว่าเช่นเดียวกับไทยในอดีต” คุณ ด (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“มองว่าซีรีส์จีนส่วนใหญ่ เน้นเรื่องราวบุคคลสำคัญ แต่ละเรื่องต้องดูว่า ต้องการนำเสนอใคร เช่น ถ้าเรื่องเปาบุ้นจิ้น จะเห็นว่า ก็มีผู้หญิงมีบทบาทและอำนาจ หรือขุนศึกตระกูลหยาง เรื่องราวแสดงความสำคัญของผู้หญิงที่ทำหน้าที่แทนผู้ชายในครอบครัวที่เสียชีวิตกันหมด พร้อมตายในสนามรบอย่างสมศักดิ์ศรี หรือ Princess Silver พระเอกเมื่อมาปกครองแคว้นก็พยายามให้แม่ทัพขุนนาง ยอมรับในความสามารถในการปกครอง ของนางเอก และซื้อเรื่องก็ให้ความสำคัญกับนางเอก” คุณ ณ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“รู้สึกผู้ชายเป็นใหญ่ บางเรื่องไม่สนผู้หญิงและบอกว่าลูกสาวถ้าแต่งงานไปก็ไม่ใช่ครอบครัวเราแล้ว รู้สึกไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่ายังงั้นเขาก็เป็นลูกของเราอยู่ดีและควรจะให้สิทธิ

เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานบ้าน การเลือกคู่แต่งงาน หรือการตัดสินใจอื่น ๆ” คุณ น (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“เห็นด้วย เนื่องจากเมื่อรับชมซีรีส์จีนแล้วจะพบว่าจะวางตัวละครผู้ชายให้มีความเป็นผู้นำ เป็นคนเก่งรอบด้าน ในทางกลับกันจะวางตัวให้ตัวละครผู้หญิงมีความอ่อนแอ ไม่มีความสามารถอะไรเลย ต้องได้รับความช่วยเหลือจากตัวละครผู้ชายเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนยังคงมีความเป็นปิตาธิปไตย อย่างสูง” คุณ พ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“เห็นด้วย และคิดว่าอาจจะมาจากวัฒนธรรมของจีนย้อนยุคที่สังคมปิตาธิปไตยมีความหนักแน่นมากกว่าในปัจจุบัน ผู้ชายจะมีบทบาทมากกว่า หมายถึง อำนาจการตัดสินใจ การขึ้นครองราชย์ หากแต่ถ้าเป็นผู้หญิงขึ้นเป็นราชามักจะมีคนไม่เห็นด้วย ซึ่งทำให้เห็นว่าสังคมจีนชายเป็นใหญ่โดยแท้ การสร้างซีรีส์ในยุคปัจจุบันจึงยังต้องใช้อำนาจชายเป็นใหญ่ในการแสดง เพื่อแสดงความสมจริง” คุณ ศ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“เห็นด้วย แม้ว่า ผู้หญิงจะเป็นตัวเอก ผู้หญิงไม่ค่อยมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น หรือหากมีความสามารถไม่สามารถแสดงออกมาได้อย่างเด่นชัด แต่กว่าจะได้มีบารมีก็แทบแย่ อีกอย่างลองดูใจฮักจู แม้ว่าจะเป็นจักรพรรดินี แต่ก็ยังอยู่ภายใต้อำนาจของ ผู้ชายผู้ซึ่งเป็นพ่อที่มีอำนาจน้อยกว่า แต่สามารถมีอำนาจขึ้นที่สูงกว่า” คุณ ณ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“เห็นด้วยอย่างมาก โดยเฉพาะยุคราชวงศ์ที่มีฮ่องเต้เป็นประมุข ความคิดต่าง ๆ มักเกิดขึ้นกับผู้หญิง และให้ความสำคัญกับผู้ชายมากที่สุด ผู้ชายดูมีความเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้นำมากกว่า และผู้ชายได้รับความไว้วางใจในการบริหารสิ่งต่าง ๆ (ฮ่องเต้มักเลือกองค์ชายให้ออกมาปกครองบ้านเมือง คนที่มีความโดดเด่น หรือมีความสามารถก็ได้เป็นฮ่องเต้ ส่วนลูกที่ฮ่องเต้โปรดก็ได้เป็นองครักษ์ทายาท ในขณะที่องค์หญิงให้แต่งงานออกไปเพื่อผูกพันมิตรกับแว่นอื่น หรือแม้แต่ขุนนางในราชสำนักก็มีแต่ผู้ชายทั้งนั้นไม่มีผู้หญิงเลย)” คุณ บ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

3. ความกตัญญูทเวทีที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค ผู้บริโภคจำนวน 41 คนเห็นด้วยกับการสอดแทรกแนวคิดความกตัญญูทเวทีเข้าไปในซีรีส์ เพราะเชื่อว่าผู้ที่รู้จักบุญคุณ มักพบเจอแต่สิ่งที่ดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“รู้สึกว่ามันจะให้เห็นความกตัญญู แต่หลายเรื่องมักจะให้เห็นถึงความบ้ำอำนาจของบิดามารดา แล้วลูกต้องเลือกระหว่างพ่อกับความถูกต้อง สำหรับความเชื่อนี้คิดว่าถูกต้องที่ควรกตัญญูแต่ไม่ใช่หัวปักหัวปำขนาดนั้นเพราะบางเรื่องสื่อให้กตัญญูจนต้องมาแก้แค้นเกินไป”
คุณ ษ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“เชื่อคะเน้นความกตัญญูทเวทีอย่างสูง เพราะมีสอดแทรกอยู่แทบทุกเรื่อง เน้นความกตัญญูซึ่งเป็นสิ่งที่ดี คนจีนให้ความสำคัญต่อการตอบแทนบุญคุณ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อลักษณะตัวละคร จะเห็นได้ชัดในเรื่องมังกรหยก ของสังคมไทยก็เช่นกัน” คุณ ธ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“รู้สึกได้ในซีรีส์หลายเรื่อง และความซื่อสัตย์จริงใจ นำพาสิ่งดีดีให้กับผู้ปฏิบัติ เป็นการส่งต่อคุณธรรมเรื่องนี้ผ่านความบันเทิง แต่บางกรณีก็มักจะเกิดไปเช่นกตัญญูจนยอมทำชั่ว ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ไม่ควรตอบแทนบุญคุณโดยที่ตัวเองต้องเดือดร้อน” คุณ ท (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“เห็นด้วย เชื่อในสิ่งนี้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่ได้ด้วยคนเดียวไม่ได้ มนุษย์อยู่เป็นครอบครัว ชุมชน ประเทศ ทวีป โลก ต้องรู้จัก กตัญญูทเวที เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บริบทของสังคมจีนเน้นความเป็นครอบครัวใหญ่เป็นหลัก จึงทำให้ความเชื่อนี้ยังคงฝังรากลึกอยู่ ค่านิยมจีนที่เชื่อตามหลักขงจื้อ บุญคุณต้องทดแทน” คุณ ฐ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“รู้ว่าเน้นเรื่องความกตัญญูเยอะมาก ต้องทดแทนบุญคุณ อย่างเช่นคนในครอบครัวต้องทดแทนบุญคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงมา ส่วนตัวคิดว่า ลูก เราก็กี่เลี้ยงเขาให้ดี เขาจะทดแทนหรือไม่

ทดแทนก็ช่าง ไม่ได้เน้น หรือสนใจอะไร เพราะเราก็ไม่อยากเป็นภาระให้ลูกเหมือนกัน” คุณ ก (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“รู้สึกมาก พ่อแม่คือที่สุดของคนจีน ลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ทุกอย่าง อิงจากในซีรีส์ (ถ้าลูกไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งจะถูกพ่อแม่บอกว่าเป็นลูกอกตัญญู)” คุณ ข (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

4. มุมมองที่มีต่อจีนหลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค ผู้ให้สัมภาษณ์มีคำตอบที่หลากหลาย โดยผู้ที่ตอบว่าไม่เปลี่ยนแปลงมุมมองที่มีต่อจีนเพราะ เข้าใจในสังคมจีนและวัฒนธรรมความเป็นจีน ส่วนคนที่บอกว่าเปลี่ยนแปลงมุมมองที่มีต่อจีนเพราะ เข้าใจและชื่นชอบสังคมจีนมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ไม่ค่อยเปลี่ยน เพราะว่า มีความคิดว่าแต่ละยุคแต่ละสมัยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คนสมัยก่อนมองคนจีนว่าเคร่งครัดในขนบธรรมเนียม ซึ่งภาพซีรีส์ย้อนยุคก็ยังคงให้เห็นความพิธีรีตอง ความเชื่อ/แนวคิดเก่า ๆ และประเพณีแบบดั้งเดิม พอเราดูซีรีส์ย้อนยุคก็ต้องยอมรับความแตกต่างของสังคมในสมัยก่อนกับปัจจุบันให้ได้” คุณ ค (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“สมัยก่อนมีความยึดติดในประเพณีและมีความเป็นชาตินิยมมากกว่า ในปัจจุบันการดำเนินเรื่องเปลี่ยนแปลงเป็นเสรีทางความคิดที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครมากอย่างเห็นได้ชัด จีนมีการพัฒนาทุกด้าน เช่น เทคโนโลยีในการถ่ายทำ” คุณ ง (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“แต่ก่อนรู้สึกไม่อยากไปจีนเพราะคิดว่าบ้านเมืองสกปรก เนื่องด้วยจากคำพูดที่คนอื่น ๆ มา แต่พอได้ดูซีรีส์รู้สึกอยากไปเที่ยวมาก เพราะแต่ละเรื่องวิวสวย คนสวยหล่อ บ้านเมืองสวย โดยเฉพาะอาคารบ้านเรือนในซีรีส์สวยมาก” คุณ จ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“ไม่เปลี่ยน เพราะ มีการศึกษาลักษณะของจีนจากหลายหลายสื่อ และบางทีการนำเสนอที่มาจากซีรี่ย์อาจมีแนวความคิดที่ภาครัฐต้องการจะนำเสนอให้คนด้านนอกได้เห็นว่าประเทศจีนดีแบบนี้เนื่องจากมีความเชื่ออยู่แล้วว่าประเทศจีนมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และซีรี่ย์ก็แสดงให้เห็นในจุดดังกล่าว” คุณ ฮ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“เปลี่ยนแปลงไปมาก ตอนแรกคิดว่าซีรี่ย์จีนจะเป็นแนวกำลังภายในไปหมดน่าเบื่อ หากแต่เรื่อง ซีรี่ย์ใหม่ ๆ ทันยุคสมัยกลับทำให้เราอยากติดตาม สัมผัส ผ่านการไปเที่ยวหรือทานอาหาร ทั้งยังทำให้เห็นว่าจีนมีการพัฒนาเทคโนโลยีไปไกลมาก” คุณ ท (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“ไม่นะ เราพึงระลึกว่ามันคือเรื่องที่สร้างขึ้น จีนก็คือจีน สีก็คือสีฯ เหมาก็คือเหมาฯ มุมมองต่อชาติอื่นในฐานะผู้ชมไม่เคยเปลี่ยนเลย ยังไงทุกคนก็ต้องการมีอำนาจในภูมิภาค แม้ว่า จะดูของเมกา นี่ก็ไม่โดนหลอกหรอกว่าอเมริกาดี เพราะในส่วนของนี่ดูภายใต้แนวคิดว่ามันก็แค่สื่อ มองว่าประเทศจีนในมาตรฐานที่สูงอยู่แล้ว” คุณ ผ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“ถ้าเป็นยุคราชวงศ์จีนเรารู้สึกว่ามุมมองความคิดไม่ค่อยเปลี่ยนไปเท่าไร เพราะชิน ชอบอยู่แล้ว จนอยากไปสัมผัสสถานที่จริง ๆ อยากแต่งตัว, รับประทานอาหาร หรืออยากเข้าไปลองใช้ชีวิตดู เพราะมันเป็นเสน่ห์ที่หาไม่ได้ในปัจจุบัน แต่สำหรับยุคสาธารณรัฐเรามองว่ามันมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น เพราะมันเริ่มเข้าใกล้ยุคปัจจุบัน ทันสมัยมากขึ้น และมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง” คุณ จ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

5. มุมมองด้านอำนาจละมุน (Soft Power) ของผู้บริโภคซีรี่ย์จีน ผู้บริโภคจำนวน 26 คนเข้าใจคำว่าอำนาจละมุน (Soft Power) แบบเบื้องต้น ซึ่งเห็นด้วยว่าซีรี่ย์จีนย้อนยุคสามารถเป็นอำนาจละมุนอย่างหนึ่งของจีนได้ แต่ยังคงมีผู้บริโภคจำนวน 17 คนไม่เห็นด้วยกับการที่ซีรี่ย์จีนย้อนยุคเป็นอำนาจละมุนของจีน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“คิดว่าน่าจะเป็น เพราะทุกประเทศมีเอกลักษณ์ในการเผยแพร่ประเทศที่ต่างกัน และ ซีรีส์ย้อนยุคจีนก็ออกฉายในประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่งด้วย ที่ทำให้ความคิดและการมองดู วัฒนธรรมของคนจีน ของผู้ชมเปลี่ยนแปลงไปมาก ซีรีส์ทุกชนิดจัดเป็น soft power ขึ้นอยู่กับว่า จะนำเสนอด้านใด” คุณ บ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“แน่นอน เพราะทำให้เราเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับจีนและทำให้อยากไปด้วย หรืออยาก สร้างบ้านคล้าย ๆ เลย เพราะบ้านในซีรีส์สวยมาก เป็นในด้านการท่องเที่ยว วิถีชีวิตคนมากกว่า อุดมการณ์อื่น เนื่องจากในซีรีส์มีการสอดแทรกวัฒนธรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ อาหาร การแต่ง กาย บางคนก็อยากเรียนภาษานั้น ๆ” คุณ ท (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“ประเทศจีนควบคุมการนำเสนอของสื่อให้เป็นไปในแนวทางที่รัฐบาลจีนต้องการได้เป็น อย่างดี และถือเป็น Soft Power ที่สื่อออกมาตามแนวทางของรัฐบาล” คุณ ง (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“แน่นอน อย่างราชวงศ์ชิงเกือบทุกเรื่องจะไปถ่ายทำกันที่พระราชวังต้องห้าม เพราะมัน คือสถานที่ทางประวัติศาสตร์จริง ๆ ที่มีมาจนถึงปัจจุบัน แล้วเราเองพอดูซีรีส์ก็อยากไปเห็น สถานที่ที่เค้าถ่ายทำเหมือนกัน (มันสวยมาก)” คุณ ธ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

6. มุมมองของผู้บริโภคหลังจากได้บริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคแล้วต้องการไปเที่ยว บริโภคสินค้า หรือ ศึกษาวัฒนธรรมจีนมากขึ้น ผู้บริโภคซีรีส์จีนให้สัมภาษณ์จำนวน 37 คนเห็นพ้องต้องกันว่า ต้องการไปเที่ยว บริโภคสินค้า และศึกษาภาษาวัฒนธรรมจีน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 6 คน ไม่สนใจเนื่องจากยังมีมุมมองที่ไม่ดีกับจีนในบางด้าน

“ไม่เคยคิดเลย อาจเพราะนี่ถึงสุลุดลักษณะในความเป็นอยู่ เลยรู้สึกว่ เมืองจีนมักจะ เป็นตัวเลือกรองไปจนถึงเป็นตัวเลือกสุดท้ายหากจะต้องไปจริง ๆ ซึ่งซีรีส์ที่ได้ดูเป็นซีรีส์ย้อนยุค ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ จึงคิดว่าไม่สะดวกต่อการไปเที่ยว” คุณ ย (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“อยากไปมาก อยากตามรอยซีรีส์ เพราะพวกสถาปัตยกรรม อาคาร การจัดวางผังเมือง สวยไปหมด อยากไปพระราชวังมากที่สุด หรือ Hengdian World Studio กำแพงเมืองจีน ซีอาน เขาหลงซาน และป่าท้อในเรื่องสามชาติสามภพ แต่อยากไปในทุกที่มีวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมค่ะ”
คุณ ล (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“อยากไปตลาดโบราณ พระราชวังต้องห้าม เมืองไคฟง โรงถ่ายเหิงเตี้ยน เซี่ยงไฮ้ ซีอาน ฉางอัน อยากกินขนมของจีน เช่น ถังหลู๋ ขนมดอกกุ้ย ที่ปรากฏในซีรีส์ อยากใส่เสื้อผ้าจีนโบราณ ชุดที่นางเอกใส่เหมือนแม่ทัพ คันธนู กระบี่ เป็นต้น” คุณ พ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“ส่วนตัว มักจะชอบของมีค่า อย่างเช่นหยก หรือเครื่องประดับ หรือแพรวกันต์มากกว่า ต้องการ ชาจีน เหล้าจีน และซื้อพวกแจกัน โคมไฟประดับบ้าน ซึ่งปัจจุบันก็นำสินค้าใกล้ตัวในการทำธุรกิจเกี่ยวกับจีนเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย” คุณ ค (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ต้องการศึกษามากขึ้น เพราะว่าอยากดูแล้วเข้าใจตำแหน่งต่างๆ ของซีรีส์จีน อยากเรียนภาษาจีน แขนงต่างๆ ไม่ใช่เพราะดูซีรีส์ แต่คิดว่า เป็นเพราะจากสภาพเศรษฐกิจที่จีนเข้ามาทำธุรกิจในเมืองไทยตั้งแต่บรรพบุรุษของเราแล้ว ในทุกวันนี้ชาวจีนก็แทรกซึมอิทธิพลอยู่ทั่วไป อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการผลิตสินค้าและบริการ ที่ส่วนใหญ่จะผลิตจากจีน เช่น มือถือ รถยนต์ กระเป๋า brand name หลายยี่ห้อ หรือการศึกษาในปัจจุบัน ก็มีการส่งเสริมให้มีภาษาจีนให้เลือกเรียนเป็นภาษาทางเลือกอีกภาษาหนึ่ง” คุณ อ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

“สนใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนมากขึ้น แต่ไม่อยากจะเรียนภาษาจีน อยากไปเรียนรู้วัฒนธรรมพวกเทศกาลของจีนมาก อยากไปเที่ยวช่วงเทศกาลมากจะได้รู้ว่าเขาทำอย่างไรบ้าง” คุณ น (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ไม่อย่างรู้วัฒนธรรมในอดีตของจีน แต่อยากศึกษาความเป็นปัจจุบัน และการวางแนวทางอนาคตของประเทศชาติจีนมากกว่าครับ” คุณ ฎ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ สำหรับซีรีส์จีนประเภทย้อนยุค

“ทำแผนผังของตระกูล หรือหมู่บ้าน ตอนขึ้น Episode ใหม่ทุกๆ 5 Episode เพื่อทบทวนข้อมูล (กรณีเรื่องมีความซับซ้อน)” คุณ ฐ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“เลิกร้างคาแรคเตอร์ผู้หญิงที่มีลักษณะอ่อนต่อโลก และใช้เสียงพากย์แบ้ว ๆ เพื่อให้ดูน่ารักหรือความเป็นเด็ก แล้วก็เลิกร้างผู้ชายที่ต้องมีลักษณะเท เก่ง ฉลาด เย็นชา ลักที!!!! (บางทีก็นิยายเกินไป เป๋มากค่ะ)” คุณ ผ (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“ให้มีการเชื่อมโยง วัฒนธรรมจีนกับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบัน เพิ่มความ Analog ของซีรีส์จีนในอดีต Classic มากกว่า Special Effect ในปัจจุบันครับ” คุณ ง (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2565)

“อยากเห็นซีรีส์จีนย้อนยุคการแพทย์แผนจีนที่นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงค่ะ” คุณ ช (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“จีนมีศักยภาพและความมุ่งมั่นมาแต่เดิม ซึ่งในปัจจุบันก็มีอยู่ ขอให้พลังเหมือนเดิม และเน้นคุณภาพที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ค่ะ” คุณ ป (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“น่าจะเป็นเรื่องอาหาร การแต่งกาย หรือเป็นเรื่องที่มีวิวสวย ๆ ที่อยากให้เพิ่มเพื่อชวนให้ไปท่องเที่ยว” คุณ ข (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2565)

“ดูได้ค่ะ แต่ไม่ควรนำมาเป็นสาระสำคัญของชีวิต นี่คือการแทรกซึมขยายอาณาเขตทางเศรษฐกิจบนผืนแผ่นดินไทย มันจริงที่ทำให้คนไทยมีทางเลือกในการสร้างงานหลายด้าน แต่โดย

ส่วนตัว คิดว่า คนจีนเป็นชาตินิยมที่เป็นพลังขับเคลื่อนที่มีส่วนสำคัญต่อชีวิตคนไทย ในอดีต เราอาจมีคนจีนที่มีส่วนให้คนไทยรักการทำการมาหากิน ทำการค้าแข่งกัน แต่ก็อย่าลืมว่า มีหลายสิ่งที่มีควรเป็นเยี่ยงอย่างนั่นคือ โรงผืนที่ทำให้คนไทยติดผืนเป็นจำนวนมาก และผืนก็เป็นครึ่งหนึ่งที่เกือบทำลายสังคมไทย” คุณ ศ (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2565)

จากข้อมูลแบบสอบถามข้างต้น พบว่า ผู้บริโภคชีรสจีนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความต้องการในการบริโภคสื่อที่เกี่ยวข้องกับความรัก หน้าตาของนักแสดง องค์กรประกอบต่าง ๆ ของชีรสที่มีความสวยงาม นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ถึงเนื้อหา การนำเสนอความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในชีรส ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้รับวัฒนธรรมจีนที่สอดแทรกอยู่อย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นระบอบขายเป็นใหญ่ ความกตัญญู ตลอดจนส่งผลให้กระตุ้นความต้องการในการศึกษาวัฒนธรรม บริโภค หรือท่องเที่ยวที่จีนมากขึ้น

4.3 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริโภคชีรสจีนในไทย

จากการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบออนไลน์จำนวน 8 คน โดยแบ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีน 4 คน และคนไทย 4 คนเพื่อเก็บข้อมูลความแตกต่างของความคิด วิเคราะห์หลังจากบริโภคชีรสจีนย้อนยุค พบว่าได้ผลการวิจัยทั้งหมด 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคชีรสจีน

ลักษณะ

ชื่อ (นามสมมุติ)	อายุ	อาชีพ
คุณ A	23	นักศึกษา (คนไทยเชื้อสายจีน)
คุณ B	22	นักศึกษา (คนไทยเชื้อสายจีน)
คุณ C	52	ธุรกิจส่วนตัว (คนไทยเชื้อสายจีน)
คุณ D	22	นักศึกษา (คนไทยเชื้อสายจีน)
คุณ F	52	ธุรกิจส่วนตัว (คนไทย)
คุณ G	51	พนักงานธนาคาร (คนไทย)
คุณ H	53	ข้าราชการ (คนไทย)
คุณ I	41	แพทย์ และนักเขียน (คนไทย)

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

“เลือกบริโภคซีรีส์จีนถึงแม้ไม่มีเชื้อสายจีน เพราะมันสนุก ดูแล้วลงทุนเยอะกว่าซีรีส์อื่น โดยเฉพาะซีรีส์แบบย้อนยุคจะชอบมาก ชอบการแต่งตัว ฉากที่ประกอบ วังหรือสถานที่ อีกอย่างคือแฟน (สามี) ชอบเปิดให้ดู ก็เลยชอบดูตาม” คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“คิดว่าเชื้อสายจีนไม่มีผลต่อการเลือกบริโภคซีรีส์จีน ส่วนตัวคิดว่าคนที่บริโภคซีรีส์จีนนั้นมาจากอิทธิพลของคนรอบข้างมากกว่า อย่างเพื่อนหรือคนในครอบครัวพูดถึงเรื่องซีรีส์จีนที่ได้ดู เราก็เลยอยากดูบ้าง อีกอย่างมาจากการโฆษณา ตัวละครที่แสดงในซีรีส์หรือเรื่องย่อของซีรีส์จีนที่น่าสนใจ” คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“การที่มีเชื้อสายจีนไม่มีผลในการเลือกบริโภคซีรีส์จีน เนื่องจากที่บ้านแทบไม่มีความเป็นจีน รุ่นอาม่าอาวองที่ยังมีบ้าง ทางบ้านเป็นชาวจีนที่มาอาศัยอยู่ชุมชนเยาวราช แต่ชื่นชอบซีรีส์จีนเพราะพระเอกหน้าตาดี โดยเริ่มดูตั้งแต่เรื่อง องค์หญิงกำมะลอ แล้วมาดูอีกทีคือตอนเข้ามหาวิทยาลัย หลังจากนั้นดูมาตลอด เลือกเรียนภาษาจีนเพื่อมาดูซีรีส์เช่นกัน ” คุณ B (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“ไม่มีเชื้อสายจีนแต่ชื่นชอบ เพราะอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ครับ ใน twitter จะมีการพูดถึงนิยาย อานิเม ที่มาจากจีนครับ และพอมีคนพูดถึงเยอะขึ้นเรื่อยๆแล้วมันมีให้ดูใน 20TTที่กล่าวถึง ก็จะไปเปิดดูครับ นิยายก็เหมือนกันครับ ถ้ามีคนพูดถึงเยอะใน twitter จะหาอ่านครับ” คุณ I (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2565)

“ถึงแม้ว่าไม่มีเชื้อสายจีนแต่ชื่นชอบดูซีรีส์ เพราะเนื้อหาสนุก ดีกว่าละครไทย พระเอกนางเอกหน้าตาดี ถ้าไม่หล่อไม่ดู ดูตั้งแต่เด็กเช่น เปาบุ้นจิ้น ถ้าเป็นซีรีส์จีนที่สร้างในยุคปัจจุบัน เพิ่งเริ่มดูช่วงโควิด หลังจากนั้นดูทุกวัน ส่วนวัฒนธรรมจีนนั้นเริ่มชื่นชอบหลังจากที่ดูซีรีส์จีนเป็นการซึมซับความเป็นจีนโดยไม่รู้ตัว ทำให้อยากไปเที่ยวที่ประเทศจีน หรือสถานที่ถ่ายทำซีรีส์ เป็นต้น” คุณ G (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

“เนื่องจากเป็นคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำ ทำให้ชื่นชอบในการดูซีรีส์จีน ภาพยนตร์จีน ตั้งแต่เด็ก สมัยก่อนเมื่อภาพยนตร์ออกใหม่จะมีการเข้าซีดีมาดู ดูจบแล้วค่อยคืน ต่อมาดูทางโทรทัศน์ ตั้งแต่เรื่องเปาบุ้นจิ้น สามก๊ก กระบี่ไร้เทียมทาน ส่วนปัจจุบันดูทาง WeTV หรือ iQiyi ซึ่งซีรีส์สมัยก่อนจะเป็นซีรีส์ที่เน้นกำลังภายใน วิทยายุทธ์ แต่ปัจจุบันจะเป็นหนังรักมากกว่า”
คุณ C (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

“เป็นคนไทยที่ชอบดูซีรีส์จีนมาตั้งแต่ประถม เรื่องแรกที่คุณคือกระบี่ไร้เทียมทาน เปาบุ้นจิ้น สามก๊ก ซึ่งซีรีส์จีนในสมัยก่อนมีการนำเสนอความสามารถในการสู้รบของคนจีน อีกทั้งนักแสดงมีหน้าตาที่ดีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ชื่นชอบมากๆและจะติดตามผลงานไปเรื่อย ๆ” คุณ H (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคซีรีส์จีนอย่างไร จากการสัมภาษณ์พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนทั้งหมด 4 คน และคนไทยจำนวน 3 คนเห็นด้วยว่าความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนสามารถส่งผลให้เกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ได้ เพราะหลังจากรับชมซีรีส์แล้วเกิดความชื่นชอบวัฒนธรรม หรือต้องการท่องเที่ยวบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมมากขึ้น แต่ยังมีคนไทยจำนวน 1 คนที่ไม่เห็นอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมในซีรีส์จีน อีกทั้งยังไม่เห็นด้วยว่าซีรีส์จีนส่งผลให้เกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ได้ เพราะไม่มีวัฒนธรรมที่เด่นชัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ไม่เห็นอุดมการณ์นะครับ เห็นแต่การปลูกฝังค่านิยม เช่น การให้คุณค่าต่อการศึกษา การให้คุณค่าต่อครอบครัว การให้ความสำคัญต่อชาติเป็นหลัก และการปลูกฝังค่านิยมเชิงลบ LGBT ครับ” คุณ I (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2565)

“จากการที่มีเชื้อสายจีนไม่มีผลในการเลือกบริโภคซีรีส์จีน แต่เลือกเรียนภาษาจีนตั้งแต่ชั้นมัธยมปลายจนถึงมหาวิทยาลัย เพื่อสามารถนำมาใช้ดูซีรีส์ได้ แปลได้ก่อนที่จะมีคำแปลออกมา เพื่อเพิ่มอรรถรสในการชมมากขึ้น หลังจากนั้นชื่นชอบหน้าตาของผู้ชายในซีรีส์ เริ่มติดตามสื่อและอีกเหตุผลหนึ่งคือชอบวัฒนธรรม การแต่งกาย วัฒนธรรมของจีนที่อยู่ในซีรีส์ ส่งผลให้อยากไปเที่ยวที่จีนมาก ๆ ถ้าหมดช่วงโควิดแล้วจะไปพระราชวังต้องห้าม กับไปหาอาหารที่อยู่ในซีรีส์”
คุณ B (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“ปัจจุบันที่บ้านยังมีพิธีกรรมไหว้เจ้า เซ่งเม้ง ตรุษจีน โดยส่วนตัวชอบดูซีรีส์จีนแบบพีเรียด วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายต่าง ๆ การดื่มชาแบบจีน เพราะซีรีส์สมัยก่อน ผู้หญิงกับผู้ชายไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวกันได้ แต่ซีรีส์ปัจจุบันผู้หญิงกอดผู้ชายได้ ทำให้วัฒนธรรมส่วนนี้หายไป เคยศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติในสมัยก่อนระหว่างจีนและเกาหลี ในแผนดังกล่าวมียุทธศาสตร์แทรกซึมทางวัฒนธรรมอยู่ ในสมัยก่อนยังไม่ค่อยมีใครตระหนักในเรื่องนี้ ทำให้มีการผลิตซีรีส์จีนแบบเน้นกำลังภายใน ความเป็นชาตินิยม แต่ปัจจุบันการผลิตซีรีส์จีนนั้นสอดแทรกสินค้าทางวัฒนธรรมจีน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการในการซื้อของแบบจีน ทางตนเองก็ชื่นชอบเช่นกัน ทำให้ซื้อปืนปิกอัพและชุดแบบจีนยุคราชวงศ์เว่ยจิ้นมาใส่ในวันที่ประกอบพิธีแบบจีน อีกสาเหตุหนึ่งที่ชื่นชอบดูซีรีส์ เพราะภาษา สำนวนที่ใช้ในซีรีส์จีนดีมาก” คุณ C (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

“ค่านิยมที่พบในครอบครัวตนเองที่เป็นครอบครัวคนจีนคือ ค่านิยมด้านความกตัญญู ค่านิยมด้านการไหว้บรรพบุรุษและค่านิยมด้านชายเป็นใหญ่ ค่านิยมด้านความกตัญญู จะถูกสอนว่าให้ทดแทนผู้มีพระคุณหรือดูแลญาติผู้ใหญ่อย่างอาภัพมา รวมถึงสอนให้รักกัน ไม่ทะเลาะกัน ระหว่างพี่น้อง มีอะไรก็คอยช่วยเหลือกัน ส่วนค่านิยมด้านการไหว้บรรพบุรุษถูกอำมาสอนตั้งแต่การไปเลือกซื้อของมาทำอาหาร การจัดวางของไหว้ การเผากระดาษเงินกระดาษทอง ทั้งนี้รวมไปถึงวันไหว้ที่ต้องมีวันอะไรบ้าง อาทิ วันตรุษจีน วันเซ่งเม้ง วันเกิดและวันตาย เป็นต้นและค่านิยมด้านชายเป็นใหญ่ อันนี้จะเห็นมากกว่า โดยเห็นได้จากอำมาที่ว่า เวลาจะทำอาหารต้องทำสิ่งที่อาภัพชอบกิน ต้องให้อาภัพกินก่อน ลูกชายจะได้รับสิ่งที่ดีกว่าลูกสาว เวลาซักผ้าต้องแยกกัน ซักระหว่างของผู้ชายและผู้หญิง ตอนแต่งงานแม่ต้องเข้าไปอยู่บ้านอำมาอย่างน้อย 3 เดือนจึงจะสามารถแยกออกมาอยู่เองได้ ซึ่งพอแยกออกมาอยู่พวกค่านิยมรวมถึงการปฏิบัติก็ลดลง เพราะเราต้องการปรับให้ในครอบครัวสามารถอยู่ร่วมกันได้ เนื่องจากแม่เป็นคนไทยแท้ พิธีการหรือวิธีก็จะลดลงหรือบางอย่างก็หายไปอย่างการซักผ้าก็ซักรวมกันไปเลย เวลากินอาหารจะกินร่วมกัน เพียงแต่จะซื้ออาหารที่ทุกคนชอบกิน เทำเทียมกันมากกว่า” คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“ก่อนมาแต่งงานกับสามีที่มีเชื้อสายจีน รู้แค่เรื่องของการรักชาติ ความกตัญญูและชายเป็นใหญ่ เพราะรู้มาจากข่าวที่ออกผ่านโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและการที่แต่งงานกับครอบครัวคนจีน” คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“พบวัฒนธรรมจีนที่สอดแทรกอยู่ ทำให้หลังจากดูซีรีส์แล้วอยากศึกษาวัฒนธรรมจีนและภาษาจีนเพิ่มเพื่อนำไปดูซีรีส์ให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น เพราะบางเรื่องยังแปลได้ไม่ดีเท่าที่ควร” คุณ H (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

“ที่บ้านไม่มีความเป็นจีนแล้ว มีแค่ฝั่งคุณปู่คุณย่า แต่มีการเคารพเจ้าแม่กวนอิม เพราะพ่อไปขอลูกสาวแล้วไปบนบานศาลกล่าวไว้ว่า ถ้าได้ลูกสาวจะเลิกกินเนื้อวัวตลอดชีวิต ทำให้ส่วนตัวไม่กินเนื้อวัวไปด้วย ส่วนวัฒนธรรมอื่น ๆ ไม่มี” คุณ B (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“ค่านิยมที่เห็นในซีรีส์ที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจีนที่บ้านคือ ด้านความกตัญญูที่ต้องคอยดูแลพ่อแม่ยามแก่ เป็นพี่น้องต้องรักกัน บุญคุณต้องทดแทน แค้นนี้ต้องชำระ และเห็นค่านิยมการไหว้บรรพบุรุษ ที่จะปรากฏในฉากการไหว้บรรพบุรุษที่แทบจะมีทุกเรื่องในวันสำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเห็นค่านิยมชายเป็นใหญ่ ที่ปรากฏในฉากการคลอเคลีย หากได้ลูกชายจะดีใจมากเพื่อไว้สืบสกุล แต่หากได้ลูกสาวก็จะเฉย ๆ เนื่องจากต้องแต่งงานออกไปใช้นามสกุลอื่น เวลาทำสิ่งใดลูกชายมักจะได้รับสิ่งที่ดีกว่าเสมอ ซึ่งจากที่พูดมาถือว่ามีความสอดคล้องกับที่ได้รับจากครอบครัว” คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“คิดว่าจีนสามารถส่งออกซีรีส์จีนในฐานะสินค้าทางวัฒนธรรมที่เป็น Soft Power ได้ เนื่องจากภาพลักษณ์ของจีนเป็นการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้คนภายนอกมองว่าล้าหลัง แต่พอมีซีรีส์จีนที่น่าเสนอหลาย ๆ มุมมองของจีน ส่งผลให้ผู้บริโภคซีรีส์จีนให้ความสนใจ และอยากเรียนรู้วัฒนธรรมจีนมากขึ้น” คุณ G (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

“อยากไปเที่ยวครับ อยากไปผิงซิงซึ่งเป็นเมืองที่มีโลเคชั่นถ่ายหนังจีนกำลังภายในเยอะ ส่วนการบริโภคสินค้า ไม่ครับ การศึกษา ภาษาจีนเรียนอยู่แล้วครับ พูดได้แล้วระดับหนึ่ง ไม่ได้มีความรู้สึกอยากเรียนเพิ่มครับ เรียนรู้วัฒนธรรมมีบ้างครับ แต่ดีกว่าการอยากไปเที่ยวนะครับ แล้ววัฒนธรรมที่อยากรู้ก็มีแค่บางเรื่องครับ อยากศึกษาพวกปรัชญาจีนมากกว่าครับ” คุณ I (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2565)

“อย่างแรกที่เราเห็นบ่อย ๆ ในซีรีส์จะเป็น “อุดมการณ์ของการรักชาติ” ที่ไม่ว่าจะเป็นซีรีส์เรื่องไหนก็จะเน้นด้านนี้ โดยเฉพาะแนวย้อนยุคจะยิ่งแสดงอย่างชัดเจน อย่างหากใครก่อกบฏก็จะโดนลงโทษประหาร 7 ชั่วโมง อะไรแบบนี้ แล้วก็ “ค่านิยมด้านความกตัญญู” อันนี้คือเห็นได้ทุกเรื่องเลย ไม่ใช่แค่กตัญญูกับพ่อแม่ แต่รวมถึงผู้มีพระคุณ ผู้ที่เคยช่วยเหลือ จนมีคำติดปากในซีรีส์ว่าบุญคุณนี้ต้องทดแทน ส่วนสุดท้ายจะเห็น “ค่านิยมชายเป็นใหญ่” อันนี้คือเน้นซีรีส์แนวย้อนยุคเลย เพราะอย่างเรื่องการสืบทอดวงศ์ตระกูลที่จะเห็นว่าลูกชายสำคัญกว่า คิดว่าพอมีลูกผู้หญิงแล้วสุดท้ายก็ต้องแต่งงานไปและกลายเป็นคนอื่น อันนี้ยังตอกย้ำและแสดงให้เห็นว่าค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่เจอในซีรีส์นั้นสอดคล้องกับอุดมการณ์ของจีนที่เคยได้รับเลย”

คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“มุมมองเปลี่ยนไปในด้านของการพัฒนาบ้านเมืองที่ทำให้รู้สึกอยากไป เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนา ทำให้สะดวกสบายกว่าเดิม เพราะบางอย่างไทยยังไม่มีก็อยากไปลองสัมผัสหรือหาข้อมูลทางในการธุรกิจมากขึ้น หากมองในมุมของค่านิยมคงจะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากเป็นการฝังรากลึกลงไปแล้ว”

คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“คิดว่าซีรีส์จีนเป็น Soft Power ครับ แต่ไม่ค่อยชัดเจนเท่ากับเกาหลี หรือญี่ปุ่น ซีรีส์จีนทำให้คนชอบนักแสดง แต่ไม่ได้นึกอยากจะทำ adopt เอาสินค้า หรือว่าวิถีชีวิตมาเลียนแบบ มาใช้นะครับ ส่วนมากสิ่งที่ได้คือเป็นระดับไปทีตัวบุคคล (คือนักแสดง) มากกว่าไปทีวัฒนธรรม หรือสิ่งประกอบอื่น ๆ ที่เขาอยากจะทำเสนอ”

คุณ I (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2565)

“ส่วนตัวคิดว่าซีรีส์จีนคือ Soft Power อย่างหนึ่งของจีน เพราะตอนที่เราได้ดูซีรีส์แล้วยิ่งทำให้เราอยากไปเที่ยวจีนมากขึ้น ต่างจากตอนที่ไม่ได้ดูซีรีส์จีน ที่ฟังแต่ประสบการณ์ของคนอื่นที่ไปเที่ยวหรือสิ่งที่คนอื่นพูดกันปากต่อปากมาว่าเมืองจีนสกปรก ห้างน้ำสกปรก สินค้าปลอมไม่น่าเที่ยว แต่คือพอเราดูซีรีส์จีนมากกว่าฟังคนอื่นพูด ทำให้เรามีความรู้สึกต่ोजินเปลี่ยนไป มองในด้านบวกมากขึ้น ซึ่งนักแสดงหรือเนื้อหาของซีรีส์เป็นส่วนช่วยอย่างมากในการตัดสินใจหรือส่งผลในด้านอื่น ๆ “

คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“ชีร์จีนคือ Soft Power ชั้นดีเลยนะ เพราะตอนแรก ๆ ที่ยังไม่ดูชีร์จีน ก็ฟังคนอื่นเล่า เยอะว่าไปเที่ยวจีนไม่ได้นะ สกปรก เลี้ยงดั่ง ไม่มีมารยาท จนกลายเป็นภาพจำแรกที่ไม่ค่อยโอเค แต่พอดูชีร์แล้วภาพจำที่ไม่ดีนั้นก็หายไป แรก ๆ อาจจะยังติดอยู่นิด ๆ แต่พอดูไปเรื่อย ๆ แม่ก็ รู้สึกว่าโอเคนะ มันไม่ได้แย่ เราคงต้องไปลองด้วยตัวเองถึงจะรู้ ยิ่งดูยิ่งรู้สึกอยากไปเที่ยว อยากไป ลองสัมผัสบรรยากาศ จนบางทีก็ต้องหาพวกตี๋มซ่า อาหารจีนหรือเที่ยวเยาวราชแทนแก้ขัดไป ก่อน ก่อนโควิดไปเที่ยวฮ่องกง ไม่รู้เกี่ยวไหมนะ แต่แม่ชอบมาก บ้านเมืองเขาสะอาด สถานที่เขา สวยนะ วัดก็สวย อาหารก็อร่อย เดินทางสะดวกมาก นึกแล้วอยากกลับไปเที่ยวอีกรอบ”
คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“มุมมองที่มีต่อจีนหลังดูชีร์จีนไม่ค่อยต่างจากเดิมในเรื่องของค่านิยม แนวคิดหรือ อุดมการณ์ หากแต่อีกด้านกลับมองว่าเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการท่องเที่ยว เพราะชีร์จีนทำให้ แม่อยากไปเที่ยวจีนเลย อยากไปดูวัง อยากไปลองกินอาหารหรือขนมอย่างลูกพุดราเชื่อมเสียบไม้ อะไรพวกนี้ อีกร้อยๆ เขาก็สวยยิ่งตอนเดินร้านะ สวยมาก อยากไปเห็นเลย” คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“อยากไปท่องเที่ยวในสถานที่ถ่ายทำมาก เนื่องจากแค่เราดูผ่านทางชีร์จีนก็สวยขนาดนี้ ถ้าเราได้เห็นกับตาคงจะสวยยิ่งกว่า โดยเฉพาะวังต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีร์จีน นอกจากนี้อะยังอยากลองกิน อาหารแท้ ๆ แบบที่คนจีนทำ ไม่ว่าจะเป็นเสี่ยวหลงเปาหรือขนมของจีน ส่วนด้านการศึกษา ภาษาจีน เนื่องจากครอบครัวเป็นคนเชื้อสายจีนทำให้มีการส่งไปเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ถึงแม้ว่า พอโตขึ้นจะไม่ได้ใช้หรือเรียนต่อ แต่ก็ยังสามารถตอบโต้ได้หากเป็นประโยคง่าย ๆ หรือหากได้รู้ ฟังขึ้นมาก็จะสามารถทำได้รวดเร็วกว่าผู้อื่น และด้านวัฒนธรรมรู้สึกว่ามีคล้ายกับที่พบเจอ ตั้งแต่เด็กเลยไม่ได้สนใจมากนัก” คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“อยากเที่ยวไปมาก อยากดูว่าจะเหมือนกันกับที่ดูจริง ๆ หรือเปล่า เพราะมันสวยมาก ส่วนสินค้าก็อยากซื้อนะ คือดูในชีร์จีนผิวพรรณคนจีนดีมาก เลยอยากรู้ว่าเขาใช้อะไรจะได้ซื้อมาใช้ บาง ส่วนด้านวัฒนธรรมอยากลองไปเที่ยวตอนเทศกาลต่าง ๆ ของจีน อย่างในชีร์จีนจะมีเทศกาล ปลอยโคมเพื่อขอพร เห็นแล้วอยากลอง ด้านภาษาจีนไม่ค่อยเท่าไรเพราะแก่แล้ว ตอนไปก็เที่ยว ก็ใช้วีซ่า ๆ เอา” คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“เรื่อง soft power จากจีนเนี่ย จะตอบยากมากเลยครับ เพราะวิถีชีวิตไทยกับจีนค่อนข้างใกล้ๆกัน อาหารก็คล้ายกัน ดังนั้นมันเหมือนเอาของที่คล้ายๆกันมานำเสนอ เราจึงมองไม่ค่อยเห็นการเปลี่ยนแปลงเท่าไรครับ และซีรีส์จีนที่คนไทยชอบมักจะเป็นจินโบราณ ซึ่ง Soft power มากที่สุดที่ใส่มาแล้วคนจะพอสนใจ(บ้าง) คือหลักปรัชญาหรืองานศิลปะ แต่ถ้าจะเป็นอื่นๆ เช่น ยี่ห้อรถ คอมพิวเตอร์ (ที่เขาอยากส่งออกทำตลาด) ก็ยากครับ เพราะถ้าเป็นละคร (ซีรีส์) ยุคปัจจุบัน จากประเทศจีน ไม่ค่อยเกิดในไทยเท่าไรนะครับ” คุณ I (สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2565)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

“อยากให้มีการผลิตซีรีส์แนวอื่นบ้าง ไม่เน้นขายเป็นใหญ่หรือทำให้แหกแนวไปเลย เพื่อพัฒนาวงการซีรีส์จีนให้ก้าวไปอีกขั้น” คุณ A (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“อยากให้ผลิตซีรีส์ย้อนยุคออกมาอีกเยอะ ๆ แต่อยากให้ลองเปลี่ยนหรือเพิ่มประเด็นของผู้หญิงลงไปมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทผู้หญิงหรือทำอะไรที่แปลกใหม่มากขึ้นก็จะดี เผื่อจะเพิ่มกลุ่มคนดูได้ นอกนั้นก็ไม่มีอะไร” คุณ F (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2565)

“อยากให้ทำซีรีส์ย้อนยุคประเภท Sci-Fi มากขึ้นเพราะผู้ผลิตซีรีส์มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีติดต่อ ทำเอฟเฟกต์ได้ดี ดังนั้นถ้านำมาดัดแปลงให้เน้นเรื่องเทคโนโลยีในการทำซีรีส์มากขึ้นจะยิ่งส่งเสริมซีรีส์จีนให้มีคนมาบริโภคมากยิ่งขึ้น” คุณ G (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้นพบว่า การที่ผู้บริโภச்சีรีส์จีนที่มีเชื้อสายจีนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกรับชม เนื่องจากผู้ที่มีเชื้อสายจีนจำนวน 2 คนจากทั้งหมด 4 คน ชื่นชอบในการบริโภคซีรีส์จีน เพราะรับชมกับครอบครัวตั้งแต่เด็กจนโต อีกทั้งภายในครอบครัวยังคงสืบสานวัฒนธรรมจีนอยู่บ้าง ทำให้ได้รับการปลูกฝังความเป็นจีนมากขึ้น ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนอีก 2 คนและคนไทยจำนวน 4 คนชื่นชอบ เพราะชอบศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน เช่น เครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า อาหาร ส่วนในด้านของอำนาจละมุน (Soft Power) ผู้บริโภคซีรีส์ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 2 คน และคนไทยจำนวน 2 คนเห็นด้วยว่า ซีรีส์จีนสามารถนำมาเป็น Soft Power ของจีนได้เนื่องจากการนำเสนอความเป็นชาติจีนในมุมมองที่น่าสนใจ ทั้งวัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย สถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้รับชมซีรีส์แล้วมีความต้องการไปท่องเที่ยวที่จีน หรือบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมของจีน ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 2 คน และคนไทยจำนวน 2 คนกล่าวว่าซีรีส์จีนยังไม่ถือว่าเป็น Soft Power เพราะไม่มีความชัดเจนในการนำเสนอมากเท่าเกาหลี ญี่ปุ่น หลังจากได้รับชมนั้นรู้สึกแค่ชื่นชอบนักแสดง บทละคร แต่ไม่ได้ถึงขั้นอยากไปเที่ยวที่จีน หรือบริโภคสินค้าจากจีน ดังนั้นจากการที่สัมภาษณ์ ผู้บริโภคที่มีเชื้อสายจีน หรือไม่มีเชื้อสายจีน Soft Power จากซีรีส์จีน มีผลแค่กับบางคนเพราะเป็นความชื่นชอบส่วนบุคคลนั่นเอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา รูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏใน ซีรีส์จีน และศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน โดยผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 หัวข้อคือ อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่พบในซีรีส์จีนย้อนยุค และ พฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผลอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่พบในซีรีส์จีนย้อนยุค

อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนเรื่อง 1. Ashes of Love มธุรสหวานล้ำ สลายเป็นเถ้าราวนเกล็ดน้ำค้าง 2. The Untamed ปรมาจารย์ลัทธิมาร 3. Under the power ยอดอองครักษ์เสี้ยวแพรว 4. The Long March of Princess Changge สตรีหาญฉางเกอ 5. The Autumn Ballad ชิวเยียน ยอดหญิงพลิกชะตา นั้นมีทั้งหมด 5 อุดมการณ์คือ อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน อุดมการณ์ระบอบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) อุดมการณ์เรื่องเพศ อุดมการณ์ความกตัญญู และอุดมการณ์ชาตินิยม ซึ่งแต่ละอุดมการณ์พบจากในฉาก ตัวละครที่อยู่ในซีรีส์ อุดมการณ์ที่เด่นชัดมากที่สุด ดังนี้

อุดมการณ์เชิดชูวัฒนธรรมจีน ซีรีส์ทุกเรื่องมีเครื่องแต่งกายที่อยู่ในยุคเดียวกันคือราชวงศ์เว่ยจิ้น เนื่องจากเป็นยุคที่เครื่องแต่งกายมีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์มากที่สุดจึงถูกหยิบยกมาใช้ในซีรีส์ ส่วนเรื่อง ยอดอองครักษ์เสี้ยวแพรว และสตรีหาญฉางเกอ เป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง สถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ในซีรีส์มีลักษณะต้นแบบมาจากพระราชวังต้องห้ามและวัดแห่งสวรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการจำลองสถานที่ หรือการถ่ายภาพฟิกก็ตาม อีกทั้งบริบทสังคมจีนในปัจจุบัน พื้นที่ทางศาสนาของจีนมีไว้สำหรับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่าสถานที่เคารพบูชา เนื่องจากคนจีนในปัจจุบันมีความเชื่อในด้านศาสนาหรือลัทธิต่าง ๆ น้อยลง ซึ่งผู้ผลิตซีรีส์นำเสนอความเชื่อที่ปรากฏอย่างเด่นชัดคือ การเคารพบูชาเทพเจ้า เซียน ภูติ ผี ปีศาจ และลัทธิเต๋าซึ่งเป็นลัทธิแรก ๆ ที่คนจีนนับถือมากที่สุด เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมความเชื่อแบบที่คนจีนโบราณนับถือ ส่วนเครื่องดนตรีที่พบคือ กู่ฉิน เครื่องดนตรีโบราณพบในสมัยราชวงศ์หมิง เป็นเครื่องดนตรีและอาวุธประจำตัวของตัวละครชาย ชลู่ยี่น อยู่ในสมัยพระเจ้าฮั่นอู่ พิณขงโหว เครื่องดนตรีที่เก่าแก่ที่สุดในดนตรีประเภทเครื่องสาย และอาหาร

โบราณที่พบคือ ชูพระศุกรากบัว ขนมหั้วฮวา สุรารอยยิ้มจักรพรรดิ เป็นต้น เป็นอาหารจีนโบราณที่ปรากฏอยู่ในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

อุดมการณ์ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) เป็นอุดมการณ์แฝงที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในตัวละครชาย ผู้ชายในซีรีส์ทุกเรื่องได้รับบทบาทของการเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าองค์กรฯ เทพเจ้าแห่งสวรรค์ที่ปกครองสวรรค์ ส่วนผู้หญิงนั้นได้รับบทบาทเด่นเช่นกัน ช่วยเหลือผู้ชายที่จริงแต่สุดท้ายเป็นเพียงผู้หญิงเก่ง มีความสามารถมากกว่าผู้หญิงธรรมดาทั่วไปที่ต้องพึ่งผู้ชายอยู่ดี ดังนั้นจีนยังคงนำเสนอระบบชายเป็นใหญ่ที่มีตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบัน

อุดมการณ์เรื่องเพศ ในวัฒนธรรมจีนนั้นแบ่งออกเพียง 2 เพศคือ เพศหญิงและเพศชาย ซึ่งแบ่งโดยขงจื้อ เพศชายต้องมีความเป็นผู้นำ มีอำนาจในการตัดสินใจเหนือกว่าทุกสิ่ง ส่วนเพศหญิงต้องเป็นผู้ตาม เชื่อฟังผู้ชายทุก ๆ เรื่อง จากซีรีส์ทั้ง 5 เรื่องเป็นการนำเสนอความรัก บทบาทแบบชายหญิงทั่วไป ผู้หญิงที่เก่งแค่ไหนแต่สุดท้ายพึ่งผู้ชาย บทบาทของผู้ชายเด่นกว่า แต่ในเรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร เสนอบทบาทและความรักแบบมิตรภาพระหว่างผู้ชายและผู้ชาย ถึงแม้ว่าในซีรีส์จะไม่มีผู้หญิงเป็นตัวละครหลัก แต่ความเป็นชายในแบบฉบับขงจื้อยังคงปรากฏอยู่เช่นเดิม

อุดมการณ์เรื่องความกตัญญู เป็นอุดมการณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติจีนมากที่สุด เนื่องจากจีนมีการปลูกฝังให้รู้จักกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่นิยามโดยขงจื้อ ในซีรีส์แต่ละเรื่องนั้น ทุกตัวละครให้ความเคารพพ่อแม่ หรือผู้มีพระคุณของตนเองเป็นอย่างมาก เช่น เรื่องยอดดงครักษ์เสื้อแพร ลู่ฮื้อยอมเชื่อฟังพ่อของตนเองทั้ง ๆ ที่มีความเห็นไม่ตรงกัน ส่วนหยวนจินเซี่ย รักแม่เลี้ยงของตนเองมาก ๆ ถึงแม้ไม่ใช่แม่ที่แท้จริงแต่เลี้ยงดูมาจึงรักและดูแลแม่เลี้ยงเป็นอย่างดี

อุดมการณ์ชาตินิยม ปรากฏอยู่ทุกเรื่อง กล่าวคือซีรีส์ทั้ง 5 เรื่องมีการสอดแทรกการต่อสู้เพื่อชาติและราชบัลลังก์ ทำทุกอย่างเพื่อกำจัดคนชั่วเช่น ยอดดงครักษ์เสื้อแพรที่เป็นกลุ่มสอบสวนสืบสวนผู้ที่คิดทรยศต่อฮ่องเต้และบ้านเมือง

จากอุดมการณ์ที่พบในซีรีส์ แสดงให้เห็นว่าจีนต้องการนำวัฒนธรรมที่เก่าแก่กว่า 5,000 ปีมาเสนอเพื่อสร้างเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมของตนเองในรูปแบบซีรีส์จีนย้อนยุค โดยซีรีส์แต่ละเรื่องมีการสอดแทรกอุดมการณ์ที่คล้ายกัน กล่าวคืออุดมการณ์ข้างต้นเป็นอุดมการณ์ความเป็นชาติจีนตามแบบฉบับที่คนทั่วไปรู้จัก และเป็นการตอกย้ำให้ผู้บริโภครับรู้อุดมการณ์ความเป็นชาติจีนอย่างลึกซึ้งมากขึ้น เพราะมีวัฒนธรรมจีนบางอย่างที่ผู้บริโภคได้รับจากซีรีส์ และการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นจีนนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลสี จิ้น ผิง คือการสนับสนุนให้ผลิตซีรีส์จีนที่สอดแทรกอุดมการณ์ชาตินิยม เป็นอีกหนึ่ง

กลไกทางอุดมการณ์ที่แทรกซึมอยู่ในสถาบันสื่อสารมวลชนเพื่อส่งต่อไปยังผู้รับสารตามค่านิยมของ หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser, 1963)

5.2 สรุปและอภิปรายผลอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน

จากผลแบบสอบถามของผู้บริโภคซีรีส์จีน มีจำนวนเพศหญิง 41 คน ส่วนเพศชายจำนวน 2 คน ช่วงอายุอยู่ที่ 16 – 61 ปี เป็นผู้ที่บริโภคมาตั้งแต่เด็ก โดยใช้เวลาวางหลังจากการทำงาน เรียน มารับชมซีรีส์เพื่อให้เกิดความบันเทิง ช่องทางการรับชมซีรีส์คือ WeTV, iQiyi, Netflix, TureID, 33 Monomax เป็นต้น ใช้เวลาในการดูเฉลี่ย 2 – 3 ชั่วโมงต่อวันหรือ 1 -2 เรื่องต่อปี เหตุผลที่ชื่นชอบคือ หน้าตาของนักแสดง บทละคร ฉาก เครื่องแต่งกาย ตลอดจนวัฒนธรรมจีนที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชื่นชอบ และต้องการศึกษาเพิ่มเติมหลังจากบริโภคซีรีส์แล้ว โดยผู้บริโภคซีรีส์จีนแสดงความคิดเห็น ดังนี้

อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ผู้บริโภคซีรีส์จีนจำนวน 43 คนพบอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมเหมือนกัน เช่น เรื่อง ผู้ชายเป็นใหญ่มีภรรยาหลายคน รักชาติรักแผ่นดิน ความอาวุโส (Seniority) ความผูกพันระหว่างศิษย์กับอาจารย์ ผู้หญิงจีนมีอำนาจทางอ้อมโดยการรับบาทเด่นแต่สุดท้ายเชื่อฟังผู้ชาย ความเชื่อจากลัทธิขงจื้อ ความกตัญญู ต้องทดแทนบุญคุณเมื่อมีผู้อื่นมาช่วย รักครอบครัว ซื่อสัตย์ ความสามัคคีกัน แค้นนี้ต้องชำระ ความรักในวงศ์ตระกูล เป็นต้น

อำนาจและบทบาทของผู้ชายที่มีมากกว่าผู้หญิง (ปิตาธิปไตย) ผู้บริโภคซีรีส์จีนทั้ง 43 คนพบว่าระบบชายเป็นใหญ่มีอยู่จริงในสังคมจีนและเอเชีย โดยเฉพาะในยุคสมัยก่อน ซีรีส์จีนย้อนยุคนั้นมีการนำเสนอระบบชายเป็นใหญ่ ผู้ชายมีสิทธิ มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องงาน ความรัก หรือการใช้ชีวิต ส่วนผู้หญิงถึงแม้ได้รับบทบาทเด่นในบางเรื่อง เช่น ซูสีไทเฮา บูเช็คเทียน นางเดียวเส้นในเรื่องสามก๊ก แต่ต้องฟังผู้ชายเมื่อเป็นเรื่องที่ใหญ่ และผู้หญิงบางคนถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ เพราะพ่อแม่เชื่อว่าลูกสาวของตนได้แต่งงานจะเป็นการเชิดหน้าชูตาให้กับครอบครัว แต่ถ้าในยุคปัจจุบันผู้หญิงมีสิทธิมากขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ หรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานเทียบเท่าผู้ชายได้ แต่ระบบชายเป็นใหญ่ในบางสังคมหรือครอบครัว ยังคงพบอยู่

ความกตัญญูต่เวที ผู้บริโภคซีรีส์จีนที่อยู่ในช่วงอายุ 30 – 60 ปี เป็นผู้ที่พบอุดมการณ์เรื่องความกตัญญูมากที่สุด เนื่องจากอยู่ในช่วงวัยที่ทำงาน เลี้ยงดูพ่อแม่ ส่งผลให้เมื่อบริโภคซีรีส์จีนแล้วตระหนักถึงความกตัญญูของตนเองที่พึงมีต่อผู้มีพระคุณ พบว่าซีรีส์จีนทุกเรื่องเน้นให้ความสำคัญต่อผู้มีพระคุณ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่เป็นครอบครัว ชุมชน มีความกตัญญูและ

เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ถ้าลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่จะกลายเป็นลูกอกตัญญู แต่บางทีผู้มีพระคุณไม่คู่ควรต่อการตอบแทน ประพัตตินแบบใช้อำนาจมากเกินไป ทำให้ต้องเลือกระหว่างความเชื่อและความถูกต้อง

มุมมองที่มีต่อจีนหลังดูซีรีส์จีนย้อนยุค ผู้บริโภคซีรีส์จีนจำนวน 21 ไม่มีมุมมองที่เปลี่ยนไปจากเดิม เนื่องจากมีความชื่นชอบวัฒนธรรมจีนเป็นทุนเดิม ส่วนผู้บริโภคซีรีส์จีนอีก 22 คนมองจีนในตอนแรกคือประเทศที่สกปรก ไม่น่าท่องเที่ยว เครื่องคิดในขนบธรรมเนียม แต่หลังจากได้รับชมซีรีส์นั้น มุมมองเปลี่ยนไปคือ จีนเป็นประเทศที่น่าสนใจศึกษาวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ต้องการศึกษา เดินทางไปเที่ยว มีสถานที่ธรรมชาติมากมาย แหล่งมรดกวัฒนธรรม บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมมากขึ้นเพื่อให้เข้าถึงความเป็นจีนแบบในซีรีส์จีน

มุมมองด้านอำนาจละมุน (Soft Power) ผู้บริโภคซีรีส์จีนทั้งหมด 43 คนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ซีรีส์จีนย้อนยุคสามารถเป็น อำนาจละมุน (Soft Power) ได้แต่หากต้องสร้างอย่างดี มีการทำการตลาดส่งออกซีรีส์จีน แต่เนื่องจากรัฐบาลจีนในปัจจุบันเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศมหาอำนาจมากกว่าการส่งเสริมวัฒนธรรมจีน ทั้ง ๆ ที่วัฒนธรรมจีนมีอยู่มากทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ดังนั้นการที่รัฐบาลจีนควบคุมการนำเสนอสื่อให้ไปในทิศทางเดียวกันถือเป็น Soft Power ที่สื่อออกมาตามแนวทางของรัฐบาล

ความต้องการเที่ยว บริโภคสินค้า หรือศึกษาวัฒนธรรมจีน พบว่าผู้บริโภคซีรีส์ที่อยู่ในช่วงอายุ 16 – 25 ปีต้องการศึกษาภาษาจีนเพื่อนำมาอ่าน ฟังบทละครของซีรีส์ก่อนคำแปลออกเพื่อเพิ่มอรรถสมมากกว่าการที่เดินทางไปประเทศจีน ส่วนผู้บริโภคช่วงอายุ 25 – 60 ปีชื่นชอบสถาปัตยกรรม อาคาร การจัดวางผังเมือง ประวัติศาสตร์จีน ตลอดจนเครื่องแต่งกายที่ผู้บริโภคบางคนซื้อไว้ใส่ช่วงเทศกาลต่าง ๆ แบบจีน แต่ผู้บริโภคซีรีส์จีนบางคนกล่าวว่าสถานที่จริงอาจจะไม่ได้เป็นอย่างที่เหมือนในซีรีส์ ทำให้ไม่มีความต้องการไปประเทศจีน

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ ผู้บริโภคซีรีส์จีนเพศหญิง อายุ 23 ปีกล่าวว่า ต้องการให้มีการทำแผนผังของตระกูลตัวละคร เนื่องจากตัวละครมีจำนวนมากทำให้เกิดความสับสน ผู้บริโภคซีรีส์เพศหญิง อายุ 51 ปี แนะนำให้สร้างตัวละครที่ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชาย หรือลดอำนาจของผู้ชายเพื่อแสดงความเท่าเทียมทางเพศ ให้มีการสร้างซีรีส์ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมจีนกับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบัน ส่วนผู้บริโภคซีรีส์เพศหญิง อายุ 42 ปีกล่าวไว้ว่า สามารถบริโภคซีรีส์ได้แต่ไม่ควรนำมาเป็นสาระของชีวิต เนื่องจากมีการแทรกซึมความเป็นจีน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จีนโพ้นทะเลอพยพเข้ามาเพื่อตั้งถิ่นฐาน ทำโรงงานทำให้คนไทยติดฝิ่นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ฝิ่นที่มาจากคนจีนเกือบทำลายสังคมไทย ส่วนผู้บริโภคซีรีส์เพศชาย อายุ 37 ปีแนะนำให้เน้นย้ำวัฒนธรรม ความเป็นจีนดั้งเดิมดีกว่าเพิ่มเอฟเฟกต์ เป็นต้น ดังนั้นจากการ

สัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่าผู้บริโภच्छีร์สจินที่เป็นเพศหญิงจะมีข้อเสนอแนะที่ลึกซึ้งมากกว่าผู้ชาย แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีความตั้งใจในการดู และเก็บรายละเอียดมากกว่าผู้ชาย

จากผลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกคนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 4 คน และคนไทยจำนวน 4 คน โดยทุกคนเป็นผู้บริโภच्छีร์สจินย้อนยุค แสดงความคิดเห็นถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบริโภच्छีร์สจิน ดังนี้

คนไทยเชื้อสายจีน ทั้งหมด 4 คนมีปัจจัยในการเลือกบริโภच्छีร์สจินที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. คนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 2 คน เลือกบริโภच्छีร์สจินเพราะบริโภच्छีร์สกับครอบครัวมาตั้งแต่เด็ก ส่งผลให้ชื่นชอบ เข้าใจความเป็นชาติจีน รวมถึงครอบครัวยังคงปฏิบัติตามพิธีกรรม วัฒนธรรมความเชื่อแบบจีน เช่น การไหว้บรรพบุรุษ เช็งเม้ง ไหว้พระจันทร์ วันตรุษจีน เป็นต้น
2. คนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 2 คน ชื่นชอบบริโภच्छีร์สด้วยตนเอง เพิ่งเริ่มรับชมในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเชื้อสายจีนในครอบครัวนั้นน้อยและไม่มีการสืบทอดวัฒนธรรมต่อ เป็นต้น

คนไทย ทั้งหมด 4 คนมีปัจจัยในการเลือกบริโภच्छีร์สจินที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. คนไทยจำนวน 1 คน ชื่นชอบในการบริโภच्छีร์สจินมาตั้งแต่เด็ก รับชมกับครอบครัว เพราะชีร์สจินในสมัยก่อนนำเสนอความสามารถในการสู้รบของคนจีน กำลังภายใน ทำให้เพิ่มอรรถรสในการดูมากขึ้น อีกทั้งนักแสดงมีหน้าตาที่ดีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ส่วนคนไทยอีก 4 คนชื่นชอบบริโภच्छีร์สจินในยุคปัจจุบัน เพราะมีความน่าสนใจที่ต่างจากอดีต คือมีเรื่องการสืบสวนสอบสวน ความรักที่เพิ่มมากขึ้น มีเอฟเฟกต์การจำลองฉากแบบสวรรค์ สถาปัตยกรรมที่สวยงาม ส่งผลให้อยากเรียนรู้วัฒนธรรมจีนมากขึ้น บางคนถึงขั้นเรียนภาษาจีนเพื่อมารับชมชีร์สจินและเข้าใจความรู้สึก ความหมายของบทละครมากขึ้น

อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาติจีนที่ปรากฏในชีร์สจิน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) คนไทยที่บริโภच्छีร์สจิน อายุ 52 ปี นั้นรู้จักอุดมการณ์ความเป็นชาติจีนผ่านการมีสามีที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน หรือการศึกษาเพิ่มเติมหลังจากรับชมชีร์ส โดยครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนนั้น ค่านิยมด้านการไหว้บรรพบุรุษและค่านิยมด้านชายเป็นใหญ่ ค่านิยมด้านความกตัญญู จะถูกสอนมาให้ทดแทนผู้มีพระคุณหรือดูแลญาติผู้ใหญ่ รวมถึงสอนให้รักกัน ไม่ทะเลาะกันระหว่างพี่น้อง มีอะไรก็คอยช่วยเหลือกัน ลูกชายจะได้รับสิ่งที่ดีกว่าลูกสาว เวลาซักผ้าต้องแยกกันซักระหว่างของผู้ชายและผู้หญิง เป็นต้น ส่วนมุมมองด้าน Soft Power นั้น ส่วนผู้บริโภच्छีร์สคนไทยจำนวน 2 คนและคนไทยเชื้อสายจีน

จำนวน 2 คนเห็นว่า ซีรีส์จีนถือว่าเป็น Soft Power เพราะส่งผลต่อผู้บริโภค เมื่อรับชมแล้วมีความต้องการไปสถานที่ที่เกี่ยวที่จีน หรือรับประทานอาหารจีน แต่อีก 4 คนที่เป็นคนไทย 2 คน คนไทยเชื้อสายจีน 2 คนกล่าวว่า การที่จีนนำซีรีส์จีนมาเป็น Soft Power นั้นยากต่อการประสบความสำเร็จแบบเกาหลีหรือญี่ปุ่น เนื่องจากหลังจากรับชมซีรีส์แล้วแค่มีความชื่นชอบนักแสดง แต่ไม่ได้ชอบมากถึงขั้นรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น รับประทานอาหารจีน แต่งกายแบบจีน หรือไปตามสถานที่ท่องเที่ยวแบบจีน เป็นต้น

จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคซีรีส์จีนย้อนยุค 43 คน คนไทยเชื้อสายจีนจำนวน 4 คน และคนไทยจำนวน 4 คนนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคจำนวนหนึ่งชื่นชอบซีรีส์จีนตั้งแต่เด็กเพราะรับชมพร้อมครอบครัวที่มีเชื้อสายจีน ดังนั้นเป็นการเปิดรับสื่อเพราะปัจจัยภายนอกที่เติบโตมากับสภาพแวดล้อมครอบครัวคนจีน ส่งผลให้หลังจากบริโภคซีรีส์จีนแล้วมีความต้องการในการศึกษาวัฒนธรรมจีนเพิ่มเติมมากกว่าความรู้ที่มีอยู่ เพื่อตอบสนองความต้องการเพิ่มความรู้ หรือประโยชน์ให้กับตนเอง ส่วนผลหลังจากบริโภคซีรีส์จีนแล้วมีความต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมจีน ท่องเที่ยวสถานที่ถ่ายทำหรือบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมนั้น สอดคล้องกับทฤษฎี Soft Power ของ Joseph Nye (2004) ที่กล่าวว่า Soft Power คือพลังอำนาจที่ใช้แทรกซึมทางความคิดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อบันเทิง เป็นต้น ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือยังคงไม่เห็นว่าการที่ซีรีส์จีนจะสามารถเป็น Soft Power ให้กับจีนได้ เนื่องจากจีนยังมีลักษณะแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้การผลิตซีรีส์นั้นมีข้อจำกัดที่มากเกินไป ทั้งการจำกัดให้นักแสดงชายต้องมีหน้าตาที่ไม่ห้วน ดูแข็งแรงกำยำให้สมกับเป็นชายชาติทหาร เนื้อหาต้องเป็นผู้หญิงคู่กับผู้ชายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าซีรีส์จีนนั้นยังไม่สามารถเป็น Soft Power ของจีนได้อย่างสมบูรณ์แบบ เพราะซีรีส์จีนสามารถเป็น Soft Power ได้เพียงผู้บริโภคบางกลุ่มเท่านั้น อีกทั้งในซีรีส์จีนยังไม่ได้มีการเน้นอุดมการณ์ความเป็นชาติจีนมากนัก ถึงแม้ว่าซีรีส์จีนจะได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในเอเชีย แต่ไม่มากถึงขั้นเป็นกระแสนิยมที่ผู้บริโภคต้องการศึกษาวัฒนธรรมจีน หรือบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมจีนเท่าที่ควร เนื่องจากซีรีส์จีนนั้นไม่ได้นำเสนออุดมการณ์ความเป็นชาติจีนมากเท่าที่ควร แต่นำเสนอเรื่องราวความรักของพระเอกนางเอกมากกว่า อีกทั้งยังเน้นการผลิตซีรีส์เพื่อเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจให้กับจีน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะซีรีส์เงินประเภทย้อนยุค จึงเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาซีรีส์เงินประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เห็นถึงอุดมการณ์ความเป็นชาติเงินในรูปแบบใหม่ และเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคซีรีส์เงินมากขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผ่านทางออนไลน์ถ้าหากสถานการณ์โควิด 19 เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ควรไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากผู้บริโภคซีรีส์เงิน จะทำให้ได้เห็นถึงการแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจน และเข้าใจผู้บริโภคซีรีส์เงินมากขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือ

Montage Culture. (2551). *ประตูลัทธิวัฒนธรรมจีน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด.

วิทยานิพนธ์

- วิษัญญา ฐิติจิรวิญญู. (2560). *พฤติกรรม的开ป้รับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิทยา ดวงจันทร์. (2550). *รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรม的开ป้รับสื่อของวัยรุ่นตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อชิระ ดวงหอม. (2559). *พฤติกรรม的开ป้รับชม ความต้องการ และความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เว็บไซต์

- กิตติ ประเสริฐสุข. (2557). *โครงการนโยบาย Soft Power ต่ออาเซียนของญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้: นัยและบทเรียนสำหรับประเทศไทย*. สืบค้นจาก <file:///Users/pk/Desktop/%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%95%E0%B8%B4%20soft%20power.pdf>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *สะท้อนมุมมอง “หนึ่งศตวรรษก้าวหน้าเพื่อประชาชน” วาระครบรอบ 100 ปีพรรคคอมมิวนิสต์*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/945985>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *ชาวจีนยุค “สี จิ้นผิง” กับการคุมเข้มพฤติกรรมเสพติด*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/world/959326>.
- กรุณพร เชนฐพยัคฆ์. (2019). *วัฒนธรรมการเสพติดซีรีส์ Y ในจีน*. สืบค้นจาก <https://thematter.co/social/gender/y-drama-china/91439>.

- กสทช. (2565). หัวใจสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อคืออะไร. สืบค้นจาก
<http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-24-23-14-57>.
- ณัฐภูมิ มีสกุล. (2562). การถ่ายทอดวัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครเกาหลี. สืบค้นจาก
<file:///Users/pk/Downloads/225537-Article%20Text-744243-2-10-20191121.pdf>.
- ธนศ อิมสำราญ. (2563). ศึกษาอิทธิพลของภาพยนตร์และละครจีนในไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัว
 เฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สืบค้นจาก
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/clcjin/article/view/244958>.
- อำภา บัวระภา. (2016). ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน. สืบค้นจาก
<https://www.tci-thaijo.org>.
- ประอรพิตย์ กิตซ์วัฒนา. (2564). เตรียมบรรจุแนวคิดสี่ จินผิง ให้ชาวจีนยุคใหม่ได้เรียน. สืบค้นจาก
<https://www.salika.co/2021/08/26/xi-jinping-ideal-doctrine-of-china/>.
- ภาณุ อารี. (2564). ทำไมจีนจึงล้มเหลวในอุตสาหกรรม Soft Power กรณีศึกษาจากภาพยนตร์.
 สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/panu-aree-soft-power/>.
- ศรีสกุล ปินทอง. (2556). ปรัชญาลัทธิขงจื๊อว่าด้วยเรื่องสตรี. สืบค้นจาก
https://sites.google.com/a/elearning.cmu.ac.th/570110464_srisakoon/bth-thi-2-xe-kk-sar-laea-ngan-wicay-thi-keiywkhxng/prachya-laththi-khng-cux.
- ศรีวิไล พลมณี และ สนิท สัตย์ภาพ. (2562). สถานภาพและบทบาทผู้หญิงจีน. สืบค้นจาก
<https://www.tci-thaijo.org>.
- สศต.เชียงใหม่. (2563). รายงานสถานการณ์อุตสาหกรรมสื่อบันเทิงในประเทศจีน. สืบค้นจาก
https://ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/607225/607225.pdf&title=607225&cate=413&d=0.
- สุดสัปดาห์. (2562). จีนออกนโยบายลดการผลิตซีรีส์จีนย้อนยุค. สืบค้นจาก
<https://sudsapda.com/film/151056.html>.
- สรวง สิทธิสมาน. (2565). ชาตินิยมจีน: ความรักชาติในแบบจีน ๆ เป็นอย่างไร?. สืบค้นจาก
<https://thestatestimes.com/post/2021031310#>.
- สรวง สิทธิสมาน. (2564). คนจีนไร้ศาสนา?ความเชื่อและศรัทธาหลังปฏิวัติวัฒนธรรม. สืบค้นจาก
<https://adaybulletin.com/know-mahamangkorn-are-chinese-irreligious/56112>.
- สรวง สิทธิสมาน. (2564). ความกตัญญู จากวัฒนธรรมสู่กฎหมายเพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนจีน. สืบค้นจาก
<https://adaybulletin.com/know-mahamangkorn-gratitude-law/53904>.

สตีเฟน แม็กโดนเนลล์. (2564). *สี่ จักรพรรดิ กำลังย้อนเวลาพาแนวคิดสังคมนิยมกลับสู่จีน*. สืบค้นจาก

<https://www.bbc.com/thai/international-58664537>.

อาศรมสยาม-จีนวิทยา. (2562). *วัฒนธรรมการกินของจีน*. สืบค้นจาก

<https://www.arsomsiam.com/%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99/>.

อักษรศรี พานิชสาส์น. (2563). *45 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน: เข้าใจอดีต มองอนาคต*

“Rise with the Dragon”.

สืบค้นจาก <https://thestandard.co/45-years-thai-chinese-relations/>.

อรุณี ชัยทองศรี. (2560). *Boys Love Manga and Beyond: History, Culture and Community*.

สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/106412>.

อัษฎา ยมนาค. (2558). *หนังสือจีนยอดนิยมเมื่อวันวาน*.

สืบค้นจาก www.facebook.com.

อัษมา มหาพสุธานนท์. (2553). *ความเป็นหญิงจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรีจีนยุคหลังเหมา*.

สืบค้นจาก http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/20765/1/usama_ma.pdf.

ไอซีที. (2562). *ส่อง “สื่อจีน” พลิกปรับดิสรูปต์ นโยบายปฏิรูปสื่อ “สี่ จักรพรรดิ”*. สืบค้นจาก

<https://www.prachachat.net/ict/news-357326>.

BBC NEWS Thai. (2021). *นโยบายจีนเดียว กับ หลักการจีนเดียวต่างกันอย่างไร*. สืบค้นจาก

<https://www.bbc.com/thai/international-58840700>.

Bodinberg. (2563). *“China’s Soft Power” อิทธิพลการศึกษาจีนในต่างแดน*.

สืบค้นจาก <https://www.blockdit.com/posts/5eb08396364b970c9de2349d>.

China Story. (2564). *เทียบชั้น Hollywood จีนทุ่มแสนล้าน พัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์*.

สืบค้นจาก www.facebook.com.

ENLIGHTEN. (2564). *เครื่องแต่งกายสมัยเว่ย จิน ราชวงศ์เหนือใต้ (หนานเป่ย์)*. สืบค้นจาก

<https://www.enlightenth.com/>.

Global Affairs. (2563). *“สถาบันขงจื้อ” ชุมเจียบแผ่อิทธิพลจีน?*. สืบค้นจาก

<https://themomentum.co/confucius-institutes/>.

Gourmat & Cuisine. (2563). *เพิ่มความสริมงคลในเทศกาลตรุษจีนด้วย “ซูปรากบัวกับสาหร่าย”*.

สืบค้นจาก <https://today.line.me/th/v2/article/ww5JRE>.

Helena. (2562). *นโยบายจีนเดียวและการต่อต้านของไต้หวัน*. สืบค้นจาก

<https://helenathailand.co/activities/>.

Hmong. (2564). *สถาปัตยกรรมจีน*. สืบค้นจาก

https://hmong.in.th/wiki/Chinese_architecture.

Schneider. (2015). *Networks Put in Short Orders for Next: ละครชุด หรือ ซีรีส์*. สืบค้นจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%94>.

Tfboyschengkun. (2562). *บทความจากโรงเล่า: วิเคราะห์ซีรีส์ปรมาจารย์ลัทธิมารกับวัฒนธรรม*.

สืบค้นจาก <https://minimore.com/b/a9pTf/2>.

The FIRST ULTIMATE. (2562). *ส่องสถานที่จริงจากซีรีส์ The Untamed*. สืบค้นจาก

<https://www.thefirstultimate.com/travel/the-untamed-filming-location>.

ThaiQuote. (2563). *ไขความกระจ่าง “ปีศาจไทย”*. สืบค้นจาก

<https://www.thaiquote.org/content/242771>.

_____. (2563). *สถาปัตยกรรมจีน ราชวงศ์หมิง (1368 – 1644)*. สืบค้นจาก

<https://delphipages.live/th/>.

References

- Abhinav Dutta. (2018). *The Concept of Soft Power: A Critical Analysis*. Retrieved from [https://www.ia-forum.org/Content/ViewInternal_Document.cfm?contenttype_id=5&ContentID=.](https://www.ia-forum.org/Content/ViewInternal_Document.cfm?contenttype_id=5&ContentID=)
- Henglein and Steets. (2019). *China: Timeline*. Retrieved from <https://www.history.com/topics/china/china-timeline-formation-and-characteristics>.
- Joseph S. Nye. (1990). *Soft Power*. Retrieved from Soft Power: The Means to success in world politics book.
- Joseph S. Nye. (1990). *Soft Power*. Retrieved from https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/page/joseph_nye_soft_power_journal.pdf.
- Kenneth E. Boulding. (1989). *Three Faces of Power*. Retrieved from https://grassrootspolicy.org/wpcontent/uploads/2018/05/GPP_34FacesOfPower.pdf.
- Stuart Hall. (1991). *Stuart Hall and the rise of Culture studies*. Retrieved from <https://www.newyorker.com/books/page-turner/stuart-hall-and-the-rise-of-cultural-studies>.
- Theodor Adorno. (1984). *Theodor Adorno and the Culture Industry*. Retrieved from http://www.wright.edu/~gordon.welty/Adorno_84.htm.
- White. (1943). *Leslie A. White's Theory of Cultural Evolution*. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/3709532>.
- Zeta Male. (2004). *The symbolic Power of Nations*. Retrieved from http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_en/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/dt35-2005.
- Geng Song. (2016). *Changing Masculinities in East Asian Pop Culture*. Retrieved from <http://www.eastasiaforum.org/2016/07/26/changing-masculinities-in-east-asian-pop-culture/>.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีนย้อนยุค

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนออุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏใน ซีรีส์จีน และศึกษาอิทธิพลของซีรีส์ที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซีรีส์จีนในไทยและนำไปสู่อำนาจละมุน (Soft Power) ที่ปรากฏในซีรีส์จีน โดยข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามชุดนี้ ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลในภาพรวมเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ในการตอบแบบสอบถามความเป็นจริงให้มากที่สุด ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัว

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคซีรีส์จีน

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัว

1. ชื่อ - นามสกุล

.....

2. อายุ

.....

3. อาชีพ

.....

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

1. คุณเลือกบริโภคซีรีส์จีนอะไร ช่องทางไหนบ้าง

.....

.....

.....

2. คุณบริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคเรื่องอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. คุณชื่นชอบบริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. คุณบริโภคซีรีส์จีนย้อนยุคมากน้อยแค่ไหน

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคซีรีส์จีน

1. คุณเห็นค่านิยมหรืออุดมการณ์อะไรบ้างที่ปรากฏในซีรีส์จีน

.....

.....

.....

2. คุณรู้สึกหรือไหมว่า ตัวละครผู้ชายในซีรีส์จีนมีอำนาจและบทบาทมากกว่าผู้หญิง และคุณเห็นอย่างไรกับสิ่งนี้

.....

.....

.....

3. คุณรู้สึกหรือไม่ว่า ซีรีส์จีนย้อนยุคเน้นเรื่องความกตัญญูตเวที และคุณเห็นอย่างไรกับความเชื่อนี้

.....

.....

.....

4. หลังจากติดตามซีรีส์จีน มุมมองของคุณที่มีต่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก่อนดูซีรีส์จีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. คุณคิดว่าซีรีส์จีนคือ Soft Power อย่างหนึ่งของจีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. หลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค คุณต้องการไปเที่ยวสถานที่ถ่ายทำหรือไม่ ที่ไหนบ้างที่อยากไป

.....

.....

.....

7. หลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค คุณต้องการบริโภคสินค้าจากจีนหรือไม่ อะไรบ้าง

.....

.....

.....

8. หลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค คุณต้องการศึกษา เรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาจีนมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

แบบสอบถามนี้สำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัว

1. ชื่อ – นามสกุล

.....

2. อายุ

.....

3. อาชีพ

.....

4. คุณมีเชื้อสายจีนจากญาติฝั่งใด

.....

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

1. คุณเลือกบริโภคซีรีส์จีนอะไร ช่องทางไหนบ้าง

.....

.....

.....

2. คุณคิดว่าการที่คุณมีเชื้อสายจีน มีผลต่อการเลือกบริโภคซีรีส์จีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภคว่าซีรีส์จีนอย่างไร

1. อุดมการณ์หรือค่านิยมความเป็นชาตินิยมที่คุณได้รับจากครอบครัวมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. คุณเห็นค่านิยมหรืออุดมการณ์อะไรบ้างที่ปรากฏในซีรีส์จีน และมีความสอดคล้อง หรือแตกต่างจาก อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่คุณได้รับจากครอบครัวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. หลังจากติดตามซีรีส์จีน มุมมองของคุณที่มีต่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก่อนดูซีรีส์จีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. คุณคิดว่าซีรีส์จีนคือ Soft Power อย่างหนึ่งของจีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. หลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค คุณต้องการไปเที่ยวสถานที่ถ่ายทำ บริโภคสินค้า ต้องการศึกษา เรียนรู้ วัฒนธรรมและภาษาจีนมากขึ้น หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)
แบบสอบถามสำหรับคนไทย

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัว

1. ชื่อ – นามสกุล

.....

2. อายุ

.....

3. อาชีพ

.....

4. คุณมีเชื้อสายจีนหรือไม่

.....

ส่วนที่ 2 การเลือกบริโภคสื่อ

1. คุณเลือกบริโภคซีรีส์จีนอะไร ช่องทางไหนบ้าง

.....

.....

.....

2. เหตุใดถึงเลือกบริโภคซีรีส์จีน ทั้ง ๆ ที่คุณไม่มีเชื้อสายจีน

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ (Ideology) ความเป็นชาตินิยมที่ปรากฏในซีรีส์จีน ตลอดจนการเกิดอำนาจละมุน (Soft Power) ต่อผู้บริโภควิทยุซีรีส์จีนอย่างไร

1. คุณเคยทราบอุดมการณ์หรือค่านิยมความเป็นชาตินิยมมาก่อนบริโภคซีรีส์จีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. คุณเห็นค่านิยมหรืออุดมการณ์อะไรบ้างที่ปรากฏในซีรีส์จีน และมีความสอดคล้อง หรือแตกต่างจาก อุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมที่คุณเคยได้รับทราบอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. หลังจากติดตามซีรีส์จีน มุมมองของคุณที่มีต่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก่อนดูซีรีส์จีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. คุณคิดว่าซีรีส์จีนคือ Soft Power อย่างหนึ่งของจีนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. หลังจากดูซีรีส์จีนย้อนยุค คุณต้องการไปเที่ยวสถานที่ถ่ายทำ บริโภคสินค้า ต้องการศึกษา เรียนรู้ วัฒนธรรมและภาษาจีนมากขึ้น หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

ธนาภา รัตนวรรณ

วุฒิการศึกษา

ปีการศึกษา 2563: ศิลปศาสตรบัณฑิต

วิทยาลัยนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลงานทางวิชาการ

ธนาภา รัตนวรรณ. “อุดมการณ์ความเป็นชาติเงินที่ปรากฏในซีรีส์เงินยอนยุค กรณีศึกษา ผู้บริโภคซีรีส์เงิน
ในไทย” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2564.

ธนาภา รัตนวรรณ. “อิทธิพลของวัฒนธรรมกระแสนิยมผ่านอำนาจละมุนในซีรีส์เงินยอนยุค” การประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 หัวข้อ “Reshaping Thailand Tourism and
Service through New Paradigm”, 2564.